

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus	
EMAUSO MOKINIŲ VILTIES KELIAS	2
ŠVENTOJI DVASIA TEIKIA VILTIES PILNATVĘ	3
TĖVO ŽADINAMA VILTIS	4
MYLIMŲ VAIKŲ VILTIS	5

Ganytojo žodis

APAŠTALIŠKOJO NUNCIJAUS ARKIVYSKUPO P. L. QUINTANOS HOMILIJA ŠV. ARKANGELO MYKOLO BAZILIKOJE	6
ARKIVYSKUPO S. TAMKEVIČIAUS HOMILIJA PER ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ĖMIMO Į DANGŲ IŠKILMĘ PIVAŠIŪNUOSE	7

Homilijos

IŠSISKYRIMAS – PRIEŠIŠKUMAS AR PAGARBA? / 23 eilinis sekmadienis (A)	9
ATLEIDIMO IŠŠŪKIS / 24 eilinis sekmadienis (A)	10
BENDRAS DENARO ATLYGIS / 25 eilinis sekmadienis (A)	11
DĒKINGAI PRIIMTI DIEVO GAILESTINGUMĄ / 26 eilinis sekmadienis (A)	12

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija BIBLIJA IR MORALĖ BIBLINĖS KRIKŠČIONIŠKOJO ELGESIO ŠAKNYS (<i>Pabaiga</i>)	13
Tikėjimo mokymo kongregacija Laiškas <i>IUVENESCIT ECCLESIA</i> Katalikų Bažnyčios vyskupams apie hierarchinių ir charizminių dovanų ryšį Bažnyčios gyvenime ir misijoje	19

Bažnyčia Lietuvoje

Pal. arkivyskupo Jurgio Matulaičio atlaidai	32
Dvidešimtieji Kryžių kalno atlaidai	38
Žolinės atlaidai Krekenavoje	40

Popiežius Pranciškus

Emauso mokinių vilties kelias

2017 m. gegužės 24 d.

Šiandien norėčiau aptarti dviejų Emauso mokinių patirtį, kurią pasakoja Luko evangelija (plg. *Lk 24, 13–25*). Įsivaizduokime tą sceną: keliauja du nusivylę, liūdni vyrai, įsitikinę, jog palieka blogai pasibaigusio įvykio karčią patirtį. Prieš Velykas jie buvo pilni užsidegimo – įsitikinę, jog tos dienos bus lemtingos, patenkins jų lūkesčius ir visos tautos viltis. Atrodė, kad Jėzus, kuriam jie patikėjo visą savo gyvenimą, galiausiai susigrąžins lemtingoje kovoje ir parodys savo galybę po ilgo pasirengimo ir slapstymosi laiko. Būtent to jie laukė. Tačiau taip neįvyko.

Du piligrimai puoselėjo grynai žmogiškas viltis, kurios dabar žlugo. Kalvarijoje pastatytas kryžius iškalbingai žymėjo pralaimėjimą, kurio jie nebuvo numatę. Jeigu tas Jėzus iš tikrųjų buvo pagal Dievo širdį, jie turėjo padaryti išvadą, jog Dievas yra beginklis ir bejėgis smurtaujančių žmonių rankose, jis nesugeba pasipriešinti blogiui.

Taigi tą sekmadienio rytą tie du vyrai bėga iš Jeruzalės. Per privalomą šabo poilsį jų akyse vis dar gyvi Jėzaus kančios ir mirties įvykiai, o širdis tebekankina mintys apie tai. Velykų šventės, kai turi skambėti išlaisvinimo giesmė, pavirto skausmingiausią jų gyvenimo dieną. Jie palieka Jeruzalę ir eina kur kitur, į kokį nors ramų kaimą. Jie panašūs į žmones, norinčius atsikratyti deginančių prisiminimų. Jie yra kelyje ir eina liūdni. Šis kelio scenarijus jau anksčiau buvo labai reikšmingas Evangelijos pasakojimuose; tačiau dabar, prasidedant Bažnyčios istorijos pasakojimui, jis tampa dar reikšmingesnis.

Jėzaus susitikimas su tais dviem mokiniais atrodo visiškai atsitiktinis: jis primena vieną iš daugybės susitikimų gyvenime. Du mokiniai eina užsigalvoję, o prie jų prisijungia nepažįstamasis. Tai Jėzus; tačiau jų akys negeba jo atpažinti. Ir štai Jėzus pradeda savo „vilties terapiją“. Tai, kas vyksta tame kelyje, yra vilties terapija. Kas ją taiko? Jėzus.

Pirmiausia jis klausia ir klausosi: mūsų Dievas įkyriai nesiveržia. Nors jis žino jų nusivylimo priežastį, tačiau duoda jiems laiko giliai savo viduje iširti juos užvaldžiusį kartėlį. Iš čia kyla išpažinimas, kuris yra savotiškas žmogiškosios egzistencijos refrenas: „O mes tikėjomės... O mes tikėjomės“ (plg. 21 eil.). Kiek liū-

desio, kiek pralaimėjimų, kiek žlugimų yra kiekvieno žmogaus gyvenime! Iš esmės visi esame truputį tokie, kaip anie du mokiniai. Kiek kartų gyvenime turėjome viltį, manėme esą per žingsnį nuo laimės, o paskui pasijusdavome parblokti ant žemės, nusivylę. Tačiau Jėzus keliauja su visais praradusiais pasitikėjimą žmonėmis, žengiančiais nuleista galva. Eidamas su jais jis diskretiškai geba gražinti jiems viltį.

Jėzus pirmiausia kalba jiems per Raštus. Kas ima į rankas Dievo knygą, neranda joje pasakojimų apie lengvą heroizmą, žaibiškas užkariavimo pergales. Tikra viltis niekuomet nėra pigi: kelias į ją visuomet veda per pralaimėjimus. Viltis be kančios gal net nėra tikra viltis. Dievas nenori būti mylimas taip, kaip žmonės mylėtų pergalingą vadą, naikinantį priešus kraujo jūroje. Mūsų Dievas yra maža švieselė, žibanti šaltą vėjuotą dieną, ir nors jo buvimas šiame pasaulyje atrodo silpnas, jis pasirinko vietą, kurią visi niekiname.

Po to Jėzus kartoja abiem mokiniams *kertinį kiekvienos Eucharistijos gestą*: ima duoną, laimina, laužo ir dalija jiems. Ar toje gestų sekoje neglūdi visa Jėzaus istorija? Ar kiekviena Eucharistija nėra taip pat ženklas, kokia turi būti Bažnyčia? Jėzus mus ima, laimina, „laužo“ mūsų gyvenimą – nes nėra meilės be aukos – ir duoda jį kitiems, duoda visiems.

Jėzaus susitikimas su dviem Emauso mokiniais yra trumpas. Tačiau jame glūdi visa Bažnyčios paskirtis. Jis mums sako, jog krikščioniškoji bendruomenė neužsidaro tvirtovėje, ji keliauja gyvenimo aplinkoje, keliauja keliu. Ten sutinka žmones, turinčius viltį ir nusivylusius, kartais smarkiai. Bažnyčia klauso visų istorijų, tokių, kokios kyla iš asmeninės sąžinės skrynios, kad po to dovanotų gyvenimo Žodį, meilės liudijimą, meilę, ištikimą iki galo. Tuomet žmonių širdyse iš naujo įsižiebia viltis.

Mes visi savo gyvenime turėjome sunkių, tamsių momentų; tokių momentų, kaiėjome liūdni, susimąstę, priešais matydami ne horizontą, o tik sieną. O Jėzus visuomet yra su mumis, kad duotų mums viltį, sušildytų mūsų širdis. Jis sako: „Eik pirmyn. Esu su tavimi. Eik pirmyn.“ Čia ir yra visa į Emausą vedančio kelio paslaptis: nors atrodo priešingai, esame visą laiką mylimi, Dievas niekuomet nenustoja mūsų mylėjęs. Jis visuomet eina su mumis, visuomet, taip pat ir skausmingiausiais momentais, net blogiausiais, netgi pralaimėjimo momentais: ten yra Viešpats. Ir tai yra mūsų viltis. Eikime pirmyn su ta viltimi! Nes jis yra su mumis ir visuomet eina su mumis.

Šventoji Dvasia teikia vilties pilnatvę

2017 m. gegužės 31 d.

Artinantis Sekminių iškilmei negalime neaptarti krikščioniškosios vilties ir Šventosios Dvasios ryšio. Šventoji Dvasia – tai vėjas, kuris varo mus pirmyn, palaiko kelyje ir dėl jo jaučiamės piligrimai ir svetimšaliai: jis neleidžia mums ilsėtis ant laurų ir tapti „sėdinčia“ tauta.

Laiškas žydams palygina viltį su inkaru (6, 18–19); prie šio įvaizdžio galime pridėti burės įvaizdį. Inkaras teikia valčiai saugumo ir išlaiko ją „inkaruotą“ banguojančioje jūroje, o burė, priešingai, plukdo valtį vandeniui pirmyn. Viltis iš tikrųjų yra tarsi burė; ji priima Šventosios Dvasios vėją ir paverčia ją varomąja jėga, stumiančia valtį arba į atvirą jūrą, arba į krantą.

Apaštalas Paulius užbaigia savo Laišką romiečiams tokiu linkėjimu – įdėmiai paklauskite, išiklausykite, koks tai gražus linkėjimas: „Vilties Dievas jus, gyvenančius tikėjimu, tepripildo visokių džiaugsmų ir ramybės, kad Šventosios Dvasios galybe būtumėte pertekę vilties“ (15, 13). Apmaštykime šio nuostabiai gražaus linkėjimo turinį.

Pasakymas „vilties Dievas“ reiškia ne tik tai, jog Dievas yra mūsų vilties objektas, kurį viliamės kažkada pasiekti amžinajame gyvenime. Jis taip pat reiškia, kad Dievas leidžia jau dabar turėti viltį, leidžia „džiaugtis viltyje“ (plg. *Rom 12, 12*): džiaugtis viltimi, o ne tik turėti viltį džiaugtis. Tai yra vilties džiaugsmas, o ne tik viltis džiaugtis, ir taip yra jau šiandien. Liaudies posakis byloja: „Kol tęsiasi gyvenimas, tebėra viltis“; teisingas ir atvirakštinis teiginys: kol yra viltis, tęsiasi gyvenimas. Žmonėms reikia vilties, kad galėtų gyventi, reikia Šventosios Dvasios, kad turėtų viltį.

Kaip girdėjome, šventasis Paulius priskiria Šventajai Dvasiai gebėjimą padaryti mus „pertekusius vilties“. Būti pertekus vilties reiškia niekuomet nenusiminti; tai reiškia turėti viltį „nematant jokios vilties“ (plg. *Rom 4, 18*). Tai reiškia turėti viltį net tuomet, kai žmogiškai galvojant nėra jokio pagrindo vilčiai, panašiai kaip buvo Abraomui, kai Dievas išreiškė norą, kad šis jam paaukotų savo vienintelį sūnų Izaoką, o dar labiau Mergelei Marijai, kai ji stovėjo po Jėzaus kryžiumi.

Šventoji Dvasia padaro įmanomą šią nenugalimą viltį per mūsų viduje teikiamą liudijimą, kad esame Dievo vaikai ir paveldėtojai (plg. *Rom 8, 16–17*). Kaip galėtų Tas, kuris atidavė savo vienatinį Sūnų, drauge su juo

nedovanoti visko (plg. *Rom 8, 32*)? Broliai ir seserys, „viltis neapgauna, nes Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota“ (plg. *Rom 5, 5*). Todėl ji nenuvilia, nes mumyse yra Šventoji Dvasia, kuri mus ragina eiti į priekį, visada! Štai kodėl viltis neapgauna.

Negana to, Šventoji Dvasia įgalina mus ne tik viltis, bet ir būti *vilties sėjėjais*, kad mes – kaip Ji ir dėka Jos – būtume „*parakletai*“, tai yra brolių guodėjai ir gynėjai, vilties sėjėjai. Krikščionis gali sėti kartėlį, gali sėti sąmyšį, tačiau tai nėra krikščioniška, o kas taip daro, nėra geras krikščionis. Sėk viltį: sėk vilties aliejų, sėk vilties kvapsnį, o ne kartėlio ar nevilties actą. Palaimintasis kardinolas Newmanas viename iš pamokslų sakė tikintiesiems: „Pamokyti savo kentėjimų, skausmo, net savo nuodėmių būsimie išlavinę savo protus ir širdis su meile tarnauti visiems, kuriems to reikia. Savo ruožtu tapsime guodėjai Visagalio Parakleto – Šventosios Dvasios – pavyzdžiu – taigi visomis šio žodžio prasmėmis tapsime užtarėjai, globėjai, guodėjai. Mūsų žodžiai ir patarimai, mūsų veikimo būdas, balsas, žvilgsnis bus malonus ir raminantis“ (*Parochial and Plain Sermons*, vol. V, London 1870, p. 309). Pirmiausia vargšams, atstumtiesiems, nemylimiems reikia, kad kas nors jiems taptų parakletu, guodėju ir gynėju, tokiu kaip Šventoji Dvasia yra kiekvienam iš mūsų, stovinčių šioje Šv. Petro aikštėje. Taip ir mes turime būti tiems, kurie labiausiai vargsta, yra atmesiti, kurie labiausiai stokoja, labiausiai kenčia. Būti gynėjai ir guodėjai!

Šventoji Dvasia ugdo viltį ne tik žmonių širdyse, bet ir *visoje kūrinijoje*. Apaštalas Paulius sako – jo žodžiai skamba mums keistokai, tačiau tai tiesa, – jog taip pat kūrinija „su ilgesiu laukia“ išlaisvinimo, ji „tebedūsauja ir tebesikankina“ kaip gimdymo skausmuose (plg. *Rom 8, 19–22*). „Pasaulį pajudinti gali ne akla ir anoniminė jėga, bet Šventosios Dvasios, kūrimo pradžioje dvelkiančios virš vandenių (plg. *Pr 1, 2*), veikimas“ (Benediktas XVI, 2009 m. gegužės 31 d. homilija). Tai mus ragina gerbti kūriniją: nevalia niokoti atvaizdo, taip įžeidžiant jį sukūrusį menininką.

Broliai ir seserys, artėjanti Sekminių iškilme – kuri yra Bažnyčios gimtadienis – tepasitinka mus besimeldžiančius su Jėzaus ir mūsų Motina Marija. Tegul Šventosios Dvasios dovana padaro mus pertekusius vilties. Pasakysiu dar daugiau: tepadaro taip, kad dosniai švaistytume viltį visiems vargstantiems, atstumtiesiems ir stokojantiems. Ačiū.

Tėvo žadinama viltis

2017 m. birželio 7 d.

Jėzaus maldoje buvo kažkas patrauklaus; tai buvo taip patrauklu, kad vieną dieną mokiniai jo paprašė išmokyti melstis. Šis epizodas yra Luko evangelijoje – iš evangelistų jis daugiausiai aprašo „besimeldžiančiojo“ Kristaus slėpinį: Viešpats meldėsi. Jėzaus mokiniams darė įspūdį faktas, kad jis, ypač anksti ryte ir vakare, ieškojo vienumos ir „pasinerdavo“ į maldą. Todėl vieną dieną jie jo paprašė, kad ir juos išmokytų melstis (plg. *Lk* 11, 1).

Tuomet Jėzus jiems patikėjo maldą, kuri tapo ypatinga krikščionių savastimi: „Tėve mūsų“. Tiesą sakant, Lukas, palyginti su Mato versija, perteikia mums Jėzaus maldą kiek sutrumpinta forma, ji prasideda paprastu kreipiniu „Tėve“ (2 eil.).

Šiame žodyje glūdi visas krikščioniškos maldos slėpinys: reikia turėti drąsos vadinti Dievą „Tėvu“. Tai patvirtinama taip pat liturgijoje, kai kviečiant bendrai sukalbėti Jėzaus maldą vartojamas pasakymas „drįstame tarti“. Vadinti Dievą „Tėvu“ anaiptol nėra savaime suprantamas dalykas. Mes būtume linę vartoti iškilnesnius titulus, kurie, rodos, labiau pagerbtų Jo transcendentškumą. Jo vadinimas „Tėvu“ mus įveda į artimą santykį, būdingą vaikui, kuris kreipiasi į savo tėtį žinodamas, jog yra jo mylimas ir globojamas. Tai didžiulė revoliucija, kurią krikščionybė įvykdo religinėje žmogaus psichologijoje. Dievo slėpinys, kuris mus nuolat žavi, dėl kurio jaučiamės maži, nebekelia baimės, neprislegia mūsų, nesukelia nerimo. Tai revoliucija, kurią sunku priimti mūsų žmogiška širdimi; netgi pasakojimuose apie prisikėlimą sakoma, kad moterys, pamačiusios tuščią kapą ir angelą, nubėgo, „nes jas buvo pagavęs drebulys ir siaubas“ (*Mk* 16, 8). Tačiau Jėzus mums apreiškia, kad Tėvas yra geras, ir sako: „Nebijokite.“

Apmąstykime palyginimą apie gailestingąjį tėvą (*Lk* 15, 11–32). Jėzus pasakoja apie tėvą, kuris savo sūnums moka būti pati meilė. Tai tėvas, kuris nebaudžia sūnaus už jo aroganciją ir atiduoda jam paveldo dalį, leidžia išeiti iš namų. Jėzus sako: Dievas yra Tėvas, tačiau ne žmogišku būdu, nes šiame pasaulyje nėra tokio tėvo, kuris elgtųsi panašiai kaip pasakojimo veikėjas. Dievas yra Tėvas savitu būdu: jis yra geras ir beginklis prieš laisvą žmogaus valią, galintis tik asmenuoti veiksmąžodį „mylėti“. Kai sumaištavęs sūnus viską iššvaistęs galiausiai grįžta į namus, tas tėvas netaiko žmogiškojo teisingumo kriterijų, bet pirmiau-

sia jaučia poreikį atleisti. Apkabindamas sūnų leidžia jam suprasti, jog per ilgą nebuvimo laiką jo ilgėjosi, jo skausmingai ilgėjosi tėviška meilė.

Koks gilus slėpinys yra Dievas, puoselėjantis tokią meilę savo vaikams!

Veikiausiai todėl, kalbėdamas apie krikščioniškojo slėpinio šerdį, apaštalas Paulius neverčia į graikų kalbą žodžio, kurį Jėzus ištarė aramėjiškai „*abba*“. Šventasis Paulius savo laiškuose (plg. *Rom* 8, 15 ir *Gal* 4, 6) imasi šios temos ir du kartus palieka šį žodį neišversta tokia pačia forma, kokia jis nuskambėjo Jėzaus lūpose: „*abba*“ – šis žodis yra dar familiariesnis, negu „tėvas“, todėl kai kurie jį verčia kreipiniu „tėti“, „tėveli“.

Mieli broliai ir seserys, niekuomet nesame vieni. Galime būti tolimi, nedraugiški, galėtume net išpažinti esą „bedieviai“. Tačiau Jėzaus Kristaus Evangelija mums apreiškia, kad Dievas negali būti be mūsų: jis niekuomet nebus Dievas „be žmogaus“; jis negali būti be mūsų, ir tai yra didžiulis slėpinys! Dievas negali būti Dievas be žmogaus: tai didžiulis slėpinys! Šis tikrumas yra mūsų vilties versmė, jį aptinkame visuose „Tėve mūsų“ maldos kreipiniuose. Kai mums reikia pagalbos, Jėzus nesako, kad susitaikytume su likimu, užsisklęstume savyje, tačiau ragina mus atsigrežti į Tėvą ir su pasitikėjimu jo prašyti. Visi mūsų poreikiai – nuo pačių akivaizdžiausių ir kasdieninių, tokių kaip maistas, sveikata, darbas, iki poreikio gauti atleidimą ar apsaugą gundymų akivaizdoje – nėra mūsų vienišumo atspindys. Tėvas visuomet žvelgia į mus su meile ir tikrai mūsų nepalieka.

O dabar turiu jums pasiūlymą: kiekvienas turime daug problemų ir poreikių. Trumpam susimąstykime apie tas problemas ir poreikius. Pamąstykime taip pat apie Tėvą, mūsų Tėvą, negalintį būti be mūsų, kuris šiuo metu į mus žvelgia. Ir visi kartu su pasitikėjimu ir viltimi melskimės: „Tėve mūsų, kuris esi danguje...“ Ačiū!

Mylimų vaikų viltis

2017 m. birželio 14 d.

Šiandien audiencija vyksta dviejose vietose, o ryšys tarp jų palaikomas per teleekranus. Ligoniai yra Pauliaus VI auloje, kad jiems nereikėtų vargti dėl didelio karščio, o mes visi esame čia. Ir vis dėlto visi esame kartu, mus jungia Šventoji Dvasia, kuri visuomet kuria vienybę. Pasveikinkime susirinkusius auloje!

Nė vienas negalime gyventi be meilės. Mums visiems gresia tapti aukomis tokios blogos vergystės formos, kai manoma, jog meilę reikia nusipelnyti. Veikiausiai daug šiandienos žmogaus baimių kyla iš to: tai manymas, kad jei nesame stiprūs, patrauklūs, gražūs, tai niekam nerūpime. Mūsų dienomis daugelis žmonių siekia būti matomi tik tam, kad užpildytų vidinę tuštumą, tarsi mums nuolat reiktų patvirtinimo. Bet ar galime įsivaizduoti pasaulį, kuriame visi ieško būdų, kaip patraukti kitų dėmesį, ir nė vienas nenori *laisvai dovanoti kitam* žmogui meilės? Įsivaizduokite tokį pasaulį: pasaulį be laisvai dovanojamos meilės! Toks pasaulis gali atrodyti žmogiškas, bet iš tikrųjų jis yra pragariškas. Iš vienišumo ir našlaitystės jausmo kyla daugelis žmogiškojo narciziškumo formų. Už daugelio iš pažiūros nepaaiškinamų elgsenos apraiškų slypi klausimas: ar įmanoma, kad aš nenusipelnau būti pavadintas vardu, tai yra būti mylimas? Nes meilė visuomet pašaukia vardu...

Kai jaunuolis nėra mylimas arba nesijaučia mylimas, tai gali vesti jį į smurtą. Po daugybe socialinės neapykantos ir piktadarybės formų labai dažnai glūdi širdis, nepatyrusi pripažinimo. Nėra blogų vaikų, panašiai kaip nėra visiškai pagedusių jaunuolių, tačiau yra *nelaimingų* žmonių. O kas gali mus padaryti laimingus, jei ne meilės davimo ir priėmimo patirtis? Žmogaus gyvenimas yra pasikeitimas *žvilgsniais*: kažkas pažvelgęs į mus išgauna pirmą *šypsena*; ir mes, dovanodami šypsena tiems, kurie užsisklendę liūdesyje, atveriamė jiems kelią į išsivadavimą. Pasikeitimas *žvilgsniais*: žvelgimas į akis atveria širdies duris.

Dievo žengiamas pirmutinis žingsnis mūsų link yra išankstinė ir besąlygiška meilė. Dievas myli mus pirmas. Jis myli mus ne todėl, kad mumyse kažkas sukelia meilę. Dievas myli mus, nes jis pats yra meilė, o meilė pati savaime linkusi skleistis ir dovanotis. Dievas netgi nesąlygoja savo palankumo reikalaudamas iš mūsų atsivertimo: tai yra Dievo meilės padarinys. Šventasis Paulius tai tobulai išreiškia: „Dievas mums parodė savo meilę tuo, kad Kristus numirė už mus, *kai tebebu-*

vome nusidėjėliai“ (Rom 5, 8). Kai tebebuvome nusidėjėliai. Tai besąlyginė meilė. Buvome „nutolę“ panašiai kaip sūnus palaidūnas palyginime: „Tėvas pažino jį iš tolo, labai susigraudino“ (Lk 15, 20). Dėl meilės mums Dievas išėjo iš savęs, kad ateitų ir rastų mus dykynėje, kur buvo neįsivaizduojama, kad jis eitų. Dievas pamilo mus, kai buvome nuklydę.

Kas iš mūsų myli taip, jei ne tėvas ar motina? Mama tebemyli savo sūnų, net jei jis yra kalėjime. Dirbdamas ankstesnėje vyskupijoje matydavau daugybę motinų, stovinčių eilėje prie įėjimo į kalėjimą. Jos nesigėdijo. Motinos sūnus buvo kalėjime, tačiau jis buvo *jos sūnus*. Joms tekdavo pakelti daug pažeminimų per kratas prieš įleidimą į kalėjimą, tačiau: „Jis yra *mano sūnus!*“ – „Bet, ponija, jūsų sūnus yra nusikaltėlis.“ – „Jis mano sūnus!“ Tik tokia motinos ar tėvo meilė padeda mums suprasti, kokia yra Dievo meilė. Motina nereikalauja atleidimo nuo žmogiškojo teisingumo, nes kiekviena klaida reikalauja atlyginimo. Tačiau motina niekuomet nesiliauja kentėjusi dėl savo vaiko. Ji myli vaiką, net jei jis yra nusidėjėlis. Dievas panašiai elgiasi su mumis: *esame jo mylimi vaikai!* Ar įmanoma, kad Dievas turėtų vaikų, kurių nemylėtų? Ne. Visi esame Dievo mylimi vaikai. Mūsų gyvenimo neslegia prakeikimas, tik gero linkintis žodis iš Dievo, kuris iš nieko pašaukė mus gyventi. Visa grindžiama *meilės santykiu*, susiejančiu Tėvą su Sūnumi per Šventąją Dvasią: tai santykis, į kurį mes priimami per malonę. Jame, Jėzuse Kristuje, visi esame norimi, mylimi, trokštami. Yra Tas, kuris įdiegė mumyse pirminį grožį, jo niekuomet negali visiškai išdildyti jokia nuodėmė, joks blogas pasirinkimas. Dievo akyse visuomet esame mažos versmės, sukurtos tam, kad iš mūsų trykštų geras vanduo. Jėzus sako samarietei: „Vanduo, kurį [tau] duosiu, taps [tavyje] versme vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą“ (plg. *Jn 4, 14*).

Kokių vaistų reikia norint pakeisti nelaimingo žmogaus širdį? Kokie vaistai gali pakeisti nelaimingo žmogaus širdį? [Žmonės atsako: „meilė“.] Garsiau! [Jie šaukia: „meilė“.] Gerai, labai gerai! O kaip mes galime leisti žmogui pajusti, kad jis yra mylimas? Turime pirmiausia jį apkabinti. Padėkime jam pajusti, kad jis norimas, svarbus, ir jis nebus liūdnas. *Meilė šaukiasi meilės* labiau negu neapykanta mirties. Jėzus mirė ir prisikėlė ne dėl savęs, bet dėl mūsų, kad mūsų nuodėmės būtų atleistos. Todėl visiems yra prisikėlimo laikas: laikas prikelti varguolius iš jų nusivylimo, ypač tuos, kurie kape gulėjo daug ilgiau negu tris dienas. Į mūsų veidus dvelkia išlaisvinimo vėjas. Čia skleidžiasi vilties dovana. O viltis kyla iš Dievo Tėvo, kuris myli mus tokiais, kokie esame: jis myli mus visus ir visada. Ačiū!

Apaštališkojo nuncijaus arkivyskupo P. L. Quintanos homilija Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje

2017 m. liepos 16 d., Marijampolė

Šioje iškilmėje su mumis kartu yra ir Šventasis Tėvas, mano asmenyje, kaip Jo atstovo jūsų šalyje, meldžiame Viešpatį per Švenčiausios Mergelės Marijos ir palaimintojo Jurgio Matulaičio užtarimą jam gausių malonių.

Dėkoju jūsų vyskupui Rimantui Norvilai už brolišką pakvietimą būti šiandien su jumis visais šioje palaimintojo Jurgio Matulaičio garbei skirtoje iškilmėje.

Visus jus širdingai sveikinu, Eminencija kardinole, broliai vyskupai, kunigai vienuoliai ir tikintieji, ir kaip Šventojo Tėvo Pranciškaus pasiuntinys perduodu jums jo meilę ir solidarumą bei apaštališkąjį palaiminimą.

Šio sekmadienio Evangelija (Mt 13, 1–23) mums rodo, kaip Jėzus moko Galilėjos ežero pakrantėje, ir kadangi jį supa didelė minia, jis lipa į valtį, atsiiria šiek tiek nuo kranto ir iš ten moko.

Kai Jėzus moko tautą, kalba vartodamas daugybę palyginimų: jis kalba paprastai, visiems suprantamai, naudodamas gamtos ir kasdienio gyvenimo situacijų įvaizdžius. Pirmiausia, ką pasakoja, tai yra įvadas į visus palyginimus: tai yra sėjėjas, kuris be jokio taupumo beria sėklą į įvairios rūšies žemę. Šio palyginimo pagrindinis veikėjas – sėkla, kuri duoda vaisių priklausomai nuo to, į kokią žemę nukrinta. Šiuo konkrečiu atveju Jėzus neapsiriboja vien tik pateikdamas šį palyginimą. Jis paaiškina jį savo mokiniais. Jis nori pristatyti savo misiją ir savo buvimo tarp žmonių prasmę, tapatindamas save su sėjėju.

Prieš tai girdėtame tekste, kurį skaitė, evangelistas Matas rašo: „Jėzus ėjo per miestus ir kaimus, mokydamas sinagogose, skelbdamas Karalystės Evangeliją“ (9, 35). Taigi Jėzus mato save patį, kaip tą, kuris siųstas „skelbti Karalystės Evangelijos“. Jėzus patvirtina, kad jis yra siųstas „skelbti Gerosios Naujienos... skelbti malonės meto“. Tai yra svarbiausia šio palyginimo reikšmė: taip, kaip sėjėjas beria sėklą, taip Jėzus skelbia visiems gerąją naujieną, džiugią Dievo žinią, kuri gelbsti žmogų.

Mes galime klausti, kodėl Jėzus lygina savo žodį ir skelbimą su sėkla? Biblijos tekstas mums duoda atsakymą. Ten sakoma: „Dievo žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokią dviašmenį kalaviją. Jis prasiškerbia iki sielos ir dvasios atšakos... ir teisia širdies sumanymus bei mintis (Žyd 4, 12). Jėzaus žodis nėra

toks kaip mūsų žodis, kuris palieka besiklausantį tokį, koks jis buvo. Jėzaus žodis yra stiprus ir veiksmingas savyje ir iš savęs, jis gali pakeisti besiklausantįjį. Jis nėra vien tik informatyvus žodis, bet ir visų pirmiausia veiksmingas. Žodis neinformuoja žmogaus, kad Dievas jį nori išgelbėti, bet pačiu ištartimo momentu realizuoja tai, ką jis reiškia. Būtent tai yra kaip sėkla: savyje turi gyvenimo stiprybę.

Taip pat yra antras argumentas, kodėl Jėzus savo žodį sutapatina su sėkla. Sėkla turi gyvybės jėgą, tačiau kad galėtų dygti ir duoti vaisių, turi kristi į pritaikytą dirvą ir žemė turi būti tam paruošta. Sėklai augti jėgos iš žemės nereikia, bet žemė yra būtina sąlyga, kad sėkla augtų.

Jėzaus žodis „yra gyvas, veiksmingas... jis prasiškerbia“ iki mūsų žmogiškųjų gelmių. Bet jeigu nesame pasiruošę, nesuprantame, Jėzaus žodžiui yra užkertamas kelias: jis neduoda jokio vaisiaus.

Evangelijos ištrauka, kaip girdėjote, pateikia tris nesupratimo pavyzdžius: kas nekreipia jokio dėmesio; kas neapmąsto girdėto žodžio ir yra nepastovus; kas leidžiasi nuslopinamas pasaulio rūpesčių ir turtų suvedžiojamas.

Jums kalbu Šventojo Rašto žodžiais: „Žiūrėkite, broliai, kad kurio jūsų širdyje neužsimęgtų netikėjimo piktybė, atitolinanti nuo gyvojo Dievo“ (Žyd 3, 12). Evangelija nėra tik praeities faktų pasakojimas. Tai, kas joje yra pasakojama, šiandien vyksta tarp jūsų. Koku būdu?

Šis palyginimas kalba apie kiekvieną iš mūsų, kaip ir prieš du tūkstančius metų Jėzus kalbėjo jo besiklausantiems. Mums primena, kad esame dirva, kur Viešpats nepailsdamas sėja savo žodžio ir meilės sėklą. Su koku nusistatymu jį priimame? Ir galime užduoti klausimą: kokia yra mūsų širdis? Į kokią žemę ji panaši: į kelio, į pilną akmenų, į krūmyną? Bet išvalyti ir rūpestingai paruošti gerą dirvą, kad ji taptų be dyglių ir akmenų taip, kad duotų gerų vaisių mums ir mūsų broliams, tai priklauso nuo mūsų.

Mums labai padės, jei prisiminsime, jog taip pat esame sėjėjai. Dievas sėja gerą sėklą, čia galime savęs klausiti: kokia sėkla eina iš mūsų širdies ir mūsų lūpų? Mūsų žodžiai gali padaryti ir daug gero, ir daug blogo; gali gydyti ir gali sužeisti; gali padrašinti ir gali gniuždyti. Įsidėmėkite: svarbu yra ne kas įeina, o kas išeina iš mūsų lūpų ir iš mūsų širdies.

Apaštalas Paulius, rašydamas savo tikintiesiems Tesalonikoje, sakė: „Mes be paliovos dėkojame Dievui, kad, priėmę mūsų paskelbtąjį Dievo žodį, jūs priėmėte jį ne kaip žmogaus žodį – bet, kas jis iš tikro yra – kaip

Dievo žodį, kuris ir veikia jумыse, tikintieji“ (1 Tes 2, 13). Apaštalas mums sako, kad skelbiamas žodis yra „dieviškas žodis“. Ir turi būti priimtas kaip toks.

Taigi, mano mielieji, būkite ištikimi Eucharistijos dalyviai, jos metu jūsų ganytojas dovanoja jums „dievišką skelbimo žodį“. Priimkite jį „ne kaip žmogaus žodį – bet, kas jis iš tikro yra – kaip Dievo žodį, kuris ir veikia jумыse, kuriuo tikite“. Stiprinkite savo tikėjimą per katechezę.

Prieš Evangelijos ištrauką skelbėme: „Sėkla yra Dievo žodis, o sėjėjas – Kristus. Kas jį atranda, gyvens per amžius.“ Taip pat ir palaimintasis Matulaitis mus moko, kaip reikia priimti Karalystės sėklą mūsų gyvenimuose. Visas jo gyvenimas buvo pavyzdys, kaip žmogus, atvirai priimdamas Viešpaties malonę, yra pajėgus duoti vaisių įvairiausiomis gyvenimo aplinkybėmis: kaip ganytojas, kaip vienuolis, kaip vyskupas, kaip geras tautietis ir patriotas. Ir kaskart, kai švenčiame palaimintojo Jurgio Matulaičio minėjimą, mes turime galimybę švęsti tikro Lietuvos apaštalo atminimą. Savo gyvenimo pavyzdžiu palaimintasis Jurgis Matulaitis mus moko, kaip mylėti tėvynę jai tarnaujant ir statant Bažnyčią savoje žemėje.

Palaimintasis Matulaitis mums turėtų būti nuostabi sėkla, kurią Viešpats padarė mums regimą, kad ji tarp mūsų galėtų išaugti ir duotų vaisių mūsų visuomenėje. Jo gyvenimo pavyzdys, jo veikimo būdai ir jo mokymas negali likti nežinomi didžiajai daliai Lietuvos tikinčiųjų, ką mes žinome, esame įpareigoti su tuo supažindinti ir kitus didesniai Bažnyčios ir Lietuvos gėriui, dėl ko palaimintasis Matulaitis gyveno su didžiu atsidavimu ir įsipareigojimu. Tik taip ir toks būdas bus tinkamas, kuriuo galėsime pagerbti jo atminimą ir taip pat bendradarbiauti, kad kuo greičiau galėtume jį pamatyti paskelbtą šventuoju.

Todėl privalome melstis ir prašyti jo pagalbos, taip pat skatinti kitus daryti tą patį, kad per jo užtarimą Viešpats suteiktų savo malonę ir padarytų stebuklą, kurio reikia jo kanonizacijai. Jeigu iš tiesų mylime palaimintąjį Matulaitį ir pripažįstame, kad jis yra puikus krikščioniškojo gyvenimo pavyzdys, privalome tapti jo asmens populiariais ir pamaldumo jam platintojais.

Te palaimintasis Matulaitis mums padeda išlaikyti gyvas krikščioniškosios tradicijos šaknis, taip galias ir pamatines lietuvių tautoje.

Brangieji broliai ir seserys, patikiu jus motiniškai globai Mergelės Marijos, kuriai palaimintasis Matulaitis rodė stiprią meilę ir pamaldumą, ir ypač savo pašaukime Nekaltai Pradėtajai, kurioje matė išskirtinį Dievo gailestingumo pasireiškimą. Marija, nuo pradėjimo momento

apsaugota pašvenčiamosios malonės, yra didi tarpininkė, per kurią Dievas gausiai lieja savo malones Bažnyčiai. Ir būtent todėl Nekaltai Pradėtoji Mergelė Marija yra pagrindinė atnaujintos tėvų Marijonų kongregacijos globėja, kuriai vadovavo palaimintasis Jurgis Matulaitis, ir Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos seserų kongregacijos globėja, kurią 1918 metais jis įkūrė.

Teveda mus ir tesaugo Nekaltai Pradėtoji Mergelė, kad galėtume ir toliau keliauti įveikdami gyvenimo sunkumus ir kovoti su visu tuo, kas veda į degradaciją ir griaua žmogiškąją bendrystę bei socialinę darną.

Te Dievo Motina, kai Karmelio kalno Švč. Mergelės Marijos dieną minime, savo pavyzdžiu mus moko priimti Žodį, saugoti Jį, kad Žodis duotų vaisių mūsų ir kituose.

Palaimintasis Jurgi Matulaiti, melski už mus!

Arkiyvyskupo S. Tamkevičiaus homilija per Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilme Pivašiūnuose

2017 m. rugpjūčio 15 d.

Šiandien milijonai žmonių visame pasaulyje džiaugsmingai švenčia Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventę. Ją labai taikliai apibūdina Apreiškimo knygos žodžiai: „Ir pasirodė danguje didingas ženklas: moteris, apsisiautusi saule, po jos kojų mėnulis, o ant galvos dvylikos žvaigždžių vainikas“ (Apr 12, 1).

Jėzaus pergalę šventėme per Velykas, o Žolinė yra Švč. Mergelės Marijos pergalės šventė, sykiu ir nuroda, kas laukia kiekvieno iš mūsų. Marijos Ėmimo į dangų šventė skelbia, kad Jėzaus Motinos gyvenimo kelias, pasibaigęs jos išaukštinimu danguje, yra ir mums skirtas kelias – po mirties mūsų laukia ne sunykimas, bet išaukštinimas dangaus Tėvo namuose. Šis tikėjimas nuolat mus lydi ir rodo aišką kryptį: kur mes einame, ko siekiame ir kokie turime būti. Šis tikėjimas yra krikščioniškojo optimizmo pamatas.

Žmogus yra gundomas susikurti rojų žemėje. Mes, vyresnės kartos žmonės, mename laikus, kai mokyklose, universitetuose ir per visas informacijos priemones įkyriai buvo peršama mintis apie greitą komunistinio rojus sukūrimą žemėje. Septintojo dešimtmečio pradžioje Sovietų Sąjungos vadovas Nikita Chruščiovas garsiai

skelbė, kad dabartinė karta jau gyvens komunizmo sąlygomis – žmonės dirbs kiek galės, o gaus, kiek panorės! Ir buvo net tikinčių šiuo akiplėšišku melu!

Apreiškimo knyga pristato ne tik saule apsigaubusią moterį, bet ir septyngalvį slibiną: „Pasirodė ir kitas ženklas danguje: štai didžiulis ugniaspalvis slibinas su septyniomis galvomis, su dešimčia ragų ir su septyniomis diademomis ant galvų. Jo uodega nušlavė trečdalį dangaus žvaigždžių ir nužėrė jas žemėn“ (Apr 1, 3–4).

Šis septyngalvis slibinas ir jo iš dangaus į žemę nutrenkti angelai bando melu suvedžioti žmones, nes velnias yra „melagis ir melo tėvas“ (Jn 8, 44). Apreiškimo knygoje skaitome: „Vargas žemei ir jūrai, nes pas jus nukrito velnias, kupinas baisaus įniršio, žinodamas mažai beturįs laiko“ (Apr 12, 12).

Septyngalvis slibinas tai ne tik iš dangaus nutrenkti angelai, bet ir suvelnėjusių žmonių sukurtos nežmoniškos struktūros, nešiosios ir nešančios žmonijai kančias ir mirtį.

Dvidešimtojo amžiaus žmonės matė šias nežmoniškas struktūras fašizmo ir komunizmo pavidalu. Žemiško rojaus kūrėjai skelbė negailestingą kovą visiems, kurie nepritarė nacių ar bolševikų skelbiamam melui. Neklusniesiems buvo kuriamos koncentracijos stovyklos ir visą Sovietų Sąjungą apraizgęs lagerių voratinklis – Gulagas.

Per šiuos lagerius perėjo milijonai geriausių įvairių tautybių žmonių, tarp jų ir lietuvių. Daug jų buvo nukankinti per tardymus, kiti nepakėlę katorgos mirė ar buvo sušaudyti. Komunizmo statytojai skelbė: „Geležine ranka suvarysime žmoniją į laimę.“

Šiais metais turėjau galimybę aplankyti Solovkų salas, kur kalėjo mūsų palaimintasis Teofilus. Čia buvo įkurtas ypatingos paskirties konclageris – žmonių naikavimo mašina. Atvežtiems kaliniams paskelbdavo: „Draugai kaliniai, jūs atvykote į specialios paskirties priverčiamųjų darbų OGPU lagerį. Čia yra Solovkų valdžia ir čia niekam nepasiskųsite. Jūs galite pasirinkti: pirma, ramiai dirbti ir ramiai atlikti bausmę. Na jei kai kurie Solovkuose ras kapus, nieko nepadarysi – mirti vieną kartą reikia; antra, galima neklausyti, – šitų laukia kelionė į Mėnulį be daiktų; trečia, galima bandyti pabėgti, – šiuos siunčiame į jūros dugną.“ Solovkuose kalėję kaliniai čia esantį konclagerį buvo praminę pragaru. Kartu su palaimintuoju Teofiliumi kalėjo ne tik katalikų kunigai, bet ir stačiatikių dvasininkai. Daugelis jų iš šio žemėje sukurtos pragaro negrižo, kai kurie yra paskelbti šventaisiais, nes, panašiai kaip

mūsų palaimintasis Teofilus, kentėjo, meldėsi ir pasitikėjo Dievo Apvaizdos vedimu.

Dievo žodis kviečia mus kurti ne įsivaizduotą rojų žemėje, bet sąžiningai dirbti ir sunkenybėse pagelbėti vieni kitiems. Su žmogaus nuodėme vartai į rojų žemėje užsidarė, ir dabar į žmogaus išaukštinimą, į tikrąją laimę veda tik tas kryžiaus kelias, kuriuo ėjo Jėzus Kristus, kurį laimina Dievas: „Palaiminti persekiojami dėl teismo: jų yra dangaus Karalystė“ (Mt 5, 11).

Bažnyčia kanonizuoja ne bet kurį kenčiantį žmogų, bet tik tuos, kurie kenčia su Dievu, kurie nešdami kryžių, kaip mūsų palaimintasis Teofilus, žvelgia į žvaigždes. Bažnyčia nekanonizuoja kenčiančių žmonių, kurie leidžiasi užvaldomi pykčio ir nevilties.

Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventės proga Evangelija pristato mums džiūgaujančią Mariją: „Didžiųjų dalykų padarė man Visagalis <...> Jis numeta galiūnus nuo sostų ir išaukština mažuosius“ (Lk 1). Tačiau Evangelija taip pat pasakoja ir apie Mariją, stovinčią po Jėzaus kryžiumi. Švč. Mergelės Marijos pavyzdys skatina mus nebijoti sutinkamų sunkumų. Po to kai ant kryžiaus mirė mūsų Išganytojas, kryžius yra palaimos ženklas.

Šiais metais mes dėkojame Dievui, kad palaimintasis Teofilus Matulionis kryžiaus slėpinį suprato ir sąmoningai jį priėmė. Ypač žavi tie jo gyvenimo momentai, kai jis, būdamas laisvas, sąmoningai rinkosi ne lengvesnį, bet sunkesnį gyvenimo kelią. Į pasiūlymą bendradarbiauti su sovietiniu saugumu ir tuomet ramiai atlikti vyskupo pareigas palaimintasis tvirtai ir aiškiai atsakė „ne“, nors puikiai žinojo, kad toks jo atsakymas reikš naują katorgą. Taip ir įvyko. Septyneri metai griežčiausio režimo Vladimiro kalėjime buvo be galo sunkus kryžius, bet palaimintasis nešė jį ne vienas, bet su Jėzumi, su jo Motina Marija. Šis kryžius, kaip palaimintojo Teofiliaus herbe įrašyta, vedė jį į žvaigždes.

Kaip būtų gera, jei Marijos išaukštinimo šventės pamoką – kryžius veda į žvaigždes – išmoktų kuo daugiau Lietuvos žmonių, ypač mūsų jaunimas. Tuomet Lietuvos padangėje bus daugiau šviesos ir vilties. Ši pamoka kiekvieno žmogaus gyvenime yra pati svarbiausia, nes nė vienas nesame apsaugoti nuo įvairiausių gyvenimo negandų.

Švč. Mergelė Marija, palaimintasis Teofiliau, išmelskite Viešpaties lietuviams drąsos apkabinti sutinkamus kryžius ir visais atvejais viltis sudėti ne į žmones, bet į Dievą. Amen.

IŠSISKYRIMAS – PRIEŠIŠKUMAS AR PAGARBA?

23 eilinis sekmadienis (A)

Ez 33, 7–9; Rom 13, 8–10; Mt 18, 15–20

Gerus žodžius išgirsti visiems labai miela. Kai komplimentai žeriami kitiems girdint, susigėsta, nepatogiai jaučiasi nebent kuklus žmogus. Visai kas kita, kai išsakoma kritika, pabarimas, neigiamas įvertinimas. Kitiems klausant išsakyti kartūs, nemalonūs žodžiai tampa dar rūstesni, užgauna žmogaus ambicijas, mažina savivertę, griaua motyvaciją veikti ir gesina iniciatyvumą. Reikia didelės brandos ir išminties tiek kritiką išsakyti, tiek ją priimti. Popiežius Pranciškus vienos rekolekcijose sudarė dorybių katalogą, kuriame reikalingiausios krikščionio dorybės viena kitą papildo. Tarp jų meilė turi būti kartu su tiesa, o pagarba – greta nuolankumo. Meilė be tiesos tampa destruktivaus, „netikro gerumo ideologija“, o tiesa be meilės – aklu teisumu. Pagarbumas yra kilnių ir jautrių sielų savybė. Ši bruožą turintis žmogus stengiasi įvairiausiomis aplinkybėmis liudyti tikrą pagarbą kitiems.

Jėzus neragina atsisakyti kritiško nusistatymo, nepastebėti blogai besielgiančio žmogaus. Viešpats kviečia į brolišką pataisymą, ragina nepamiršti diskretiškumo, kritikos kelyje laikytis tam tikro laipsniškumo. Barti prie keturių akių reiškia labai asmenišką susitikimą, kai išsakoma nuoskauda, apibūdinama patirta žala, budinama kito asmens sąžinė, bet kartu išsaugomas geras žmogaus vardas kitų akyse. Tačiau ne visada tokie diskretiški poelgiai duoda susitaikymo vaisių. Klaidos gali būti nepripažįstamos, o nuostoliai neatlyginami. Prie kelių liudininkų išsakyta kritika, apibūdinta žala tampa viešu reikalavimu. Taip siekiama nešališkumo, kuo didesnio objektyvumo bei nuskriaustojo interesų palaikymo konflikto aplinkybėmis. Kai ir tai nepadedą spręsti konfliktinių situacijų, prireikia bendruomenės akistatos. Bendruomenė – paties aukščiausio autoriteto žmonių santykių vertintoja. Joje visada svarbūs žmonių ryšiai, bendradarbiavimas ir pasitikėjimas vienas kitu. Bendruomenę sieja vienas tikslas, visi jos nariai remia ir palaiko vienas kitą, kad žmogus galėtų pasiekti pilnatvę drauge su kitais. Kaip žmogus negali visavertiškai užaugti be kitų pagalbos, taip ir jo brandžiai raidai ir asmeninei laimei reikia kitų.

Atskirtis nuo bendruomenės reiškia socialinę izoliaciją. Tai gali atrodyti kaip bausmė ar didi skriauda. Tačiau toks nuosprendis turi pedagoginį pobūdį. Tai pagalbos žingsnis pačiai bendruomenei, o ir pačiam nusikaltusiajam proga svarstyti savo elgesį, galimybę pažinti, kiek

pasilikimas savo egoizmo kiaute gali būti saugus. Ryšių su kitais žmonėmis nutraukimas anais laikais kėlė didžiulę grėsmę žmogaus gyvenimui. Nepripažinti savo klaidos – tai būti užtikrintam asmeniniu teisumu. Objektivaus vertinimo vengimas – tai savo puikybės iškėlimas virš santykių su kitais. Bendruomenė į tokį žmogų žvelgia kaip į svetimą, turintį kitokį tikslą, nebendradarbiauja su juo ir laikosi atokiau. Svetimas, kitokio nusistatymo žmogus gali būti pavojingas, supriešinti kitus narius, juo negalima pasitikėti, remtis, atsiverti jam. Atitolimas nuo kitų griaua tarpasmeninius santykius, kurių niekas negali pakeisti. Likdamas vienas pats žmogus tampa savo pasirinkimų šeimininkas. Vienišumas nusikaltusiajam kaip pamoka. Ji išmokstama renkantis atgailos ir susitaikymo, nuolankumo kelią, kai pripažįstama klaida ir ryžtamasi ją ištaisyti. Visada yra galimybė susitaikyti ir iš naujo kurti bendrystės santykius su kitais žmonėmis.

Dievas pabrėžia bendruomeniškumo reikšmę, ryšio tarp žmonių unikalią vertę, nes ten, kur keli susirinkę Jo vardu, Viešpats pasilieka. Susitikimas su kitu atveria santykiui, dovanojimo ir priėmimo aktui, meilės patirčiai, kuriai žmogus ir yra sukurtas. Bendruomenėje žmogaus ribotumas nėra toks skaudus, nes vieni kitus papildome, esame vieni kitiems atrama, paguoda. Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą, tad sutikdamas, palaikydamas vienas kitą pagarbina patį Viešpatį. Todėl ir kelių žmonių malda tokia artima Viešpačiui. Kelių tikinčiųjų nuoširdi malda yra viena tobuliausių būties formų. Tai ne tik stiprus, amžinąjį gyvenimą siekiantis ryšys su Dievu, bet ir Viešpaties kaip visų mūsų Tėvo pažinimas.

Keli žmonės susirinkę Jėzaus vardu panašėja į Švenčiausiosios Trejybės santykio atvaizdą. Dieviški asmenys nuolat veikia bendradarbiaudami. Bendruomenėje meldamiesi žmonės palaiko, remia vienas kitą. Kelių žmonių malda pasiekia Dievo širdį ir būna atliepiama, nes Viešpats ypač vertina žmonių santykius, bendradarbiavimą kaip galimybę Jam pačiam įsiterpti ir dalyvauti, priimti ir parodyti savo meilės bei dosnumo ženklus.

Taigi Šventojo Rašto skaitiniai skelbia, kad kietos širdies žmogui, vis pasirenkančiam likti nuodėmėje, nenorinčiam keistis, – sunkus vienišumo kelias, vedantis į kančią ir mirtį, o dvasinių ryšių, maldos su kitais puoselėjimas – gyvenimo atradimas, vedantis į Dievo artumą. Tai, kokį kelią pasirenkame dabar, turi tolimas pasekmes mums ir kitiems žmonėms. Dabarties pasirinkimai kuria mūsų amžinybę. Viešpats ateina mums į pagalbą. Tam ir skirtas maldos su kitais laikas.

ATLEIDIMO IŠŠŪKIS

24 eilinis sekmadienis (A)

Sir 27, 30 – 28, 7; Rom 14, 7–9; Mt 18, 21–35

Jėzus dosniu gailestingumo požiūriu viršija bet kokias Senojo Testamento judaizmo nuostatas. Septyni – nuo seno galiojęs pakankamas atleidimo kartų skaičius. Tarsi limitas, kurį išnaudojęs, gali širdį užverti troškimui atleisti. Jėzus, minėdamas septyniasdešimt septynis atleidimo kartus, primena būtinybę nuolat, visada, be galo laikytis gailestingumo nuostatos. Tokio kelio pagrindinis motyvas – viskas tau yra padovanota, atleistos daug didesnės skolos.

Jėzaus palyginime randame mažų ir didelių dalykų sugretinimą. Talentas – tai stambiausias piniginis ir svorio matas, maždaug 6000 denarų. Denaras – vienos dienos darbininko užmokestis. Kad žmogus uždirbtų vieną talentą, reikia daugiau kaip šešiolikos metų kasdienio darbo be jokių laisvadienių. Tai daugeliui žmonių labai didelė suma. Ką jau kalbėti apie tūkstantį ar dešimt tūkstančių talentų. Galbūt tiek galėtų uždirbti koks apsukrus, ne visai sąžiningas turtuolis, pirklys ar verslininkas? O karaliui gal tai menkas turtas, kurį galima lengvai dovanoti?

Evangelijoje aprašytam valdovui svarbus ne tiek pats turtas, skola, o tai, kokią pamoką iš parodyto dosnumo išmoko apdovanotas tarnas. Dosnus valdovas nurašė milžinišką skolą. Taip ir Dievas atleidžia žmogaus skolą, kurios neįmanoma jokiais žmogiškais jėgomis grąžinti. Mūsų netinkamų, nuodėmingų pasirinkimų padaryti nuostoliai – milžiniški, net pačiomis geriausiomis mūsų pastangomis neištaisomi, sužeidę daugybę žmonių, išardę nemažai santykių ir sužaloję Dievo kūriniją.

Valdovas įvertina ne tik tai, ką savo tarnams suteikia ir koks jam pačiam nuostolis. Jam svarbi ir skolininko laikysena. „Visą aną skolą aš tau dovanojau, nes mane maldavai“ – tai kvietimas nelikti abejingiems, pasikliauti visų žmonių valdovo maloningumu ir dosnumu. Tikra malda kils iš jautrios ir nuolankios širdies, kuri norės keistis. Tokia ji turi likti visada. Ne tik pavojaus, sunkumų, grėsmės valandą. Tačiau tarnas neturėjo jautrumo dovanoti daug mažesnę jam padarytą nuostolį. Reikalavo aklo teisingumo, kur reikėjo kantrybės, dosnumo, gailestingumo. Kodėl tarnas nepasielgė su savo skolininku taip, kaip valdovas pasielgė su juo parodydamas gailestingumą? „Argi nereikėjo ir tau pasigailėti savo draugo, kaip aš pasigailėjau tavęs?“ Tarnas nesuprato karaliaus parodyto pavyzdžio. Galbūt ir neįvertino tikrojo savo skolos masto. Valdo-

vas jam dovanoto, atsižvelgė į jo maldavimą. O tarnas, prašomas tais pačiais žodžiais pasigailėti, paisė vien savęs, galvojo apie patirtą nuostolį, o ne apie maldaujantį artimą. Skolingam tarnui dovanota skola, parodytas gailestingumas tapo per dideliu iššūkiu, kurio nepavyko įveikti. Tarnui didžiulės skolos atleistos, o jis vis dėlto savo draugą baudžia už nedidelius įsiskolinimus. Gailestingumo grandinė nutrūko.

Dėl nedėkingo tarno pasirinkimo nusiminė kiti tarnai. Jų liūdesys – tikras solidarumas su dosniu karaliumi. Tai nuoskaudos išgyvenimas dėl kito asmens širdies kietumo, abejingumo, aklumo. Atiduoti budeliams iki atiduos skolą reiškia labai ilgą, neapibrėžtam laikui, be jokio apribojimo leisti patirti savo pasirinkimo padarinius, nes neįmanoma per likusį žmogaus gyvenimą atitaisyti padarytų nuostolių. Kaip tu elgiesi su kitais, taip ir su tavimi bus pasielgta.

Šis palyginimas apie gausius valdovo duotus talentus išleidusį tarną primena, kad žmogus dosniai apdovanotas paties Kūrėjo. Dažnas nė neįvertina dovanai gautų talentų, galimybių, kuriomis pasinaudoja, kad išlavintų savo gabumus. Daugeliui atrodo, jog tai, ką turime, yra mūsų pačių pastangų, kūrybingumo, apsukrumo, darbštumo rezultatas. Žmogus gyvena ir nesijaučia ne tik kam nors skolingas, bet ir nesupranta, kam reikėtų padėkoti. Dėl to verta dažnai prisiminti apaštalo Pauliaus žodžius: „Nė vienas iš mūsų negyvena sau, nė vienas sau nemiršta. Ar gyvename, ar mirštame, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame.“ Visas mūsų gyvenimas, darbai, santykiai turėtų mus vesti prie paties Dievo, neužverti egoizmo, puikybės, pasigėrėjimo savais pasiekimais kiate.

Žmogaus išgyvenama atleidimo kitiems nuostata – tai Dievo gailestingumo atspindys, žmogaus asmeninis atsakas į Viešpaties parodytą dosnumą. Kas nesistengia dovanoti, net nesvarsto apie tokios galimybės reikalingumą – nepriima su dėkingumu to, ką Viešpats taip apščiai jam suteikia. Atleidimas prasideda nuo tiesos įvertinimo. Tai ne tik padarytų nuostolių apžvalga, bet ir atviras požiūris į save, į kitą žmogų Dievo akivaizdoje. Kodėl negaliu atleisti, kas trukdo, kursto pyktį, skatina keršyti? Ar verta toliau širsti, laikyti pyktį, pagiežą, kaip tai veikia mane ir kitus žmones? Neverta nusiminti, jei nepavyksta atleisti iš karto patyrus nuostolių, įžeidimų. Atleidimas – ilgas kelias, tarsi laiptai, kuriais vis kopiuame. Kartais atrodo, jog jau pasiekėme tikslą, bet ir vėl reikia pradėti iš pradžių, nes skolininkas iš naujo užkliudė žaizdą, draugas atgrėžė nugarą. Mes pernelyg prisirišę prie savo nuoskaudų, net ir prie nedidelių skolų, kurias padarė kiti.

Atleidimo kelyje kopti į tikslą padeda nuostolių, neteisybės, skolos atskyrimas nuo to, kuriam esame kviečiami atleisti. Dovanojimas skirtas ne skolai pateisinti, bet žmogaus vertei ir artimo meilei paliudyti. Jei ir nepavyksta to

lengvai padaryti, tebūna mūsų širdyse gyvas troškimas dosniau kitiems atsiliesti, nes ir man dovanota.

Parengė kun. Saulius Bužauskas

BENDRAS DENARO ATLYGIS

25 eilinis sekmadienis (A)

Iz 55, 6–9; Fil 1, 20c–24. 27a; Mt 20, 1–16a

Palyginimas apie darbininkus vynuogyne yra originalus. Jį randame tik Mato evangelijoje, be jokių paralelių kitur. Tačiau Šventasis Raštas gana dažnai mini vyną, vynmedžius ir vynuogynus, kartais suteikdamas šiems artimai susijusiems dalykams gilią simbolinę prasmę. Šiandienos tekstas sudaro šių temų naują bei išpūdingą variantą. Vynininkas, arba vynuogyno savininkas, yra pats Dievas Tėvas. Vynuogyne visos iniciatyvos kyla iš Tėvo, kuris yra visokio gerumo šaltinis, *fons bonitatis*. Kaip kūrėjas jis sukūrė vynmedį, duoda derlingą žemę, lietų ir saulės šilumą. Jis duoda žmonėms protą ir gebėjimą sumaniai dirbti. Kaip žmonijos mylėtojas ir ganytojas jis mus nuolat kviečia dirbti savo vynuogyne. Tai vieta, kur Dievas ir žmonės bendradarbiauja kartu siekdami įgyvendinti bendrą projektą – kurti ir plėsti dangaus Karalystę žmonijoje ir pasaulyje.

Šis kvietimas dirbti Tėvo vynuogyne mums yra didelė garbė ir malonė, nes tarnauti Dievui – tai karaliauti ir viską paveldėti kartu su juo. Šis kvietimas aidi ir galioja per visą pasaulio istoriją, per kiekvieno žmogaus gyvenimą nuo pradžios iki pabaigos, per visas dienas nuo ryto iki vakaro. Gal tai paaiškina, kodėl Bažnyčia, nustatydamą nuo pat pirmų amžių savo viešą maldos gyvenimą, sutvarkė Valandų liturgiją pagal mūsų palyginimo chronologiją. Ji kviečia žmonės prisidėti prie Dievo darbuotės (*opus Dei*) ryte, trečią, šeštą bei devintą valandą, ir vakare. Malda, kuria Bažnyčia vienybėje su Kristumi šlovina Tėvą, prašydama jo Karalystės atėjimo ir jo išganingos visai žmonijai valios įgyvendinimo, sudaro dieviškojo vynuogyno pagrindinį darbą.

Senajame Testamente vynuogyno paveldas skirtas Izraelio tautai, atstovaujančiai visai žmonijai ir ją simboliizuojančiai. Tam tikra prasme Dievo tauta yra *vynuogynas*. Tačiau pagrindinis paveldėtojas yra ne kas kitas, kaip Kristus, įsikūnijęs viengimis Dievo Sūnus. Kristus yra taip pat vynmedis. Darbininkai – įvairios pareigos. Pirmiausia jie turi paruošti ir įdirbti savo širdies žemę, kad vynmedis galėtų joje išsiskirti, paskui skinti ir spausti vynuoges pagamindami vyną, kuris yra „žemės ir žmo-

gaus darbo vaisius“, vyną, kuris „džiugina“ ir laisvina „žmogaus širdį“, vyną, kuris padeda mums išeiti iš savęs arba pakilti virš savęs tam tikra ekstaze, kad galėtume susitikti su broliais, ir ypač su Dievu, meilės bendrystėje.

Po denarą kiekvienam. Simboliškai tai reiškia, kad vynuogyne esminis atlygis bus vienodas visiems darbininkams – įskiepijimas kaip šakelės į vynmedį, kuris yra Kristus, ir amžinojo gyvenimo, Šventosios Dvasios, Dievo meilės, gyvybės syvų priėmimas. Visos šakelės bus šventos, visos pavaldės kartu visą vynuogyną bendrystėje su Dievu ir vienos su kitomis. Visos šakelės, tapusios amžinai gyvais Kristaus nariais, nepasieks to paties dydžio, šventumo arba vaisingumo, kiekviena, pagal savo nuolankumo mastą, pagal savo imlumą Dievo meilei bus pripildyta atitinkamu malonės saiku. Bet tarp jų – jokio pavydo. Kiekvienas narys džiūgaus su kitais gėrėdamasis ne tik savo dovanomis, bet ir tomis, kurios priklauso kitiems. Tokia yra meilės dinamika Dievo Karalystėje.

Denaro atlygis simbolizuoja teisę dalyvauti amžinajame gyvenime, taigi nepasitenkinimas šiuo atlygiu išreiškia tikros bendrystės su Dievu ir kitais žmonėmis atmetimą. Tai gal ir nuodėmė Šventajai Dvasiai. Iš tikrųjų darbininkai, kurie protestuoja reikalaudami atlygio, kuris jiems atrodo vertas daugiau negu denaras, parodo, kad jų triūsas vynuogyne, nesvarbu, kad jie dirbo visą dieną nuo ryto iki vakaro, buvo savanaudiškas, egoistiškas.

Jų tikslas buvo ne pasiekti šventųjų bendravimą Dievo Karalystėje, bet pasisavinti savo paveldėjimo dalį ir ją valdyti atskirai nuo Dievo ir brolių. Jie ima įtariai žiūrėti į Tėvą ir jo neapkęsti dėl to, kad jis geras ir gailėstingas, o jie pilni godumo ir puikybės. Apie Kristų jie netrukus pasakys: „Štai įpėdinis! Eime, užmuškime jį ir turėsime sau palikimą.“ Būdami velnio vergai, jie vadovaujasi ne meilės, bet gimtosios nuodėmės neapykantos dinamika.

O mes, atvirkščiai, esame pakviesti ir raginami žengti vis toliau Dievo Karalystės link nesavanaudiškos meilės keliu. Šių Mišių pradžios malda nuostabiai pristato mūsų gyvenimo programą: „Dieve, visų tavo įsakymų pagrindas ir viršūnė – tavęs ir artimo meilė! Padėk mums laikytis tos tavo šventosios valios ir pasiekti amžinąjį gyvenimą. Amen.“

DĒKINGAI PRIIMTI DIEVO GAILESTINGUMĄ

26 eilinis sekmadienis (A)

Ez 18, 25–28; Fil 2, 1–11; Mt 21, 28–32

Kaip teigia šiandienos Mišių pradžios malda, Dievas labiausiai parodo savo visagalybę pasigailėdamas ir atleisdamas. Kartais mes klaidingai žvelgiame į Dievo visagalybę, įsivaizduodami ją kaip beasmenę, tironišką jėgą, kuri galėtų tik apriboti ir slėgti žmogaus laisvę. O yra priešingai, Viešpaties visagalybė, susitapatinusi su dieviškąja prigimtimi, egzistuoja ir veikia vienybėje su Dievo išmintimi ir meile, stipriai ir švelniai viską tvarkydama.

Pasaulyje dieviškoji visagalybė apsireiškia įvairiais būdais. Pati materialioji kūrinija, jos didingumas, įvairovė ir evoliucijos vaisingumas, puikiai atskleidžia Dievo visagalybės turtą. Tačiau Viešpats žvelgia su ypatingu gerumu į žmogų, sukurtą pagal Dievo paveikslą, apdovanotą protu, laisva valia ir gebėjimu pažinti bei laisvai mylėti savo Kūrėją Švenčiausiosios Trejybės bendrystėje. Nuo pradžios Dievas paskyrė mus tapti išūnytais vaikais. Kai žmogus atmetė šią dovaną per nuodėmę, gailestingasis Tėvas sumanė išganymo planą, norėdamas nugalėti žmogaus pasipriešinimą švelnumu. Jis siuntė į mūsų pasaulį savo Sūnų. Tasai tapo žmogumi, gimdamas iš Mergelės Marijos. Jis skelbė gerąją naują ir paaukojo savo gyvybę ant kryžiaus už mūsų išganymą. Prisikėlęs iš numirusių, jis *stovi dabar prie mūsų durų ir beldžiasi*, naudodamas ne prievartą, bet švelniai tikindamas mus keisti širdis, kad galėtume susivienyti su juo meilėje ir bendradarbiauti išganymo darbe.

„*Mano vaike, eik ir padirbėk šiandien vynuogyne.*“ Praeitą sekmadienį komentuodami palyginimą apie darbininkus, pašauktus triūsti vynuogyne, matėme, jog dirbti vynuogyne, tai sąmoningai sutikti būti Dievo išūnytais vaikais. Tai reiškia aktyviai priimti pašvenčiamąją malonę, būti įskiepytiems kaip šakelėms į Kristų – vynmedį, kad paveldėtume amžinąjį gyvenimą meilės bendrystėje su Dievu ir visais Dievo vaikais, kad prisidėtume prie dangaus Karalystės išplėtimo žemėje ir žmonijoje. Ką tik girdėta Mato evangelijos ištrauka grįžta prie vynuogyno temos. Be to, šio trumpo palyginimo tėvas ir du jo sūnūs primeina ir šv. Luko evangelijos sūnaus palaidūno istoriją.

Pirmas sūnus, išgirdęs tėvo kvietimą, iš karto pasakė „nenoriu“, bet vėliau nuoširdžiai apgailestavo ir nuėjo dirbti. Jis yra panašus į šv. Luko palyginimo jaunesnį sūnų, kuris, kaip mes galime įsivaizduoti, pareikala-

vo savo paveldo dalies tik pasiekęs savo pilnametystę. (Taip gana dažnai atsitinka pamaldžiose šeimose, kai gerai auklėti vaikai laikinai atitolsta nuo tėvų paauglystėje arba jaunystėje.)

Paėmęs savo turto dalį Luko aprašytas sūnus palaidūnas pasitraukė nuo tėvo ir ėmė palaidai gyventi tolimoje šalyje, kur netrukus išsikvojo savo lobį. Bet galų gale, patyręs skurdą, praradęs savo orumą ir laisvę, tapęs savo aistrų ir žiauraus šeimnininko vergu, nusprendė sugrįžti pas tėvą. Jis atvėrė širdį tėvui, kuris niekada nebuvo nustojęs jo mylėti. Dėkingai atgavo savo vietą tėvo namuose tapdamas uolus ir tvirtas šeimos narys. Jono Krikštytojo ir Jėzaus laikais daugelis prarastų Izraelio sūnų ir dukterų, kaip antai Zachiejus ir Marija Magdalieta, atsivertė išgirdę gerosios naujienos skelbimą apie Dievo Karalystę arba vien pamatę Jėzaus švelnų, gailestingą veidą. Per visą Bažnyčios istoriją, kiekvienoje kartoje, yra nemažai šventųjų, kurie grįžta pas Dievą šiuo atsivertimo keliu.

Antrasis sūnus šv. Mato palyginime iš karto teigiamai atsakė į tėvo kvietimą sakydamas „einu, Viešpatie“, bet nenuėjo. Gal išoriškai šis sūnus tikrai nuėjo į vynuogyną, gal jį matydami kiti žmonės manė, kad jis stipriai ir energingai triūsia, bet iš tikrųjų jis tik *apsimetė dirbęs tėvui*. Jeigu dirbo, tai tik sau, egoistiškai ir savanaudiškai. Tai primena vyresnįjį sūnų šv. Luko palyginime. Išoriškai jis niekada neatsitolino nuo tėvo namų, dirbo kasdien jo ūkyje. Tačiau nedirbo vienybėje su savo tėvu. Nesidžiaugė, kai jo brolis sugrįžo į namus, tarsi prisikėlęs iš nuodėmių tamsybių ir mirties. Jo tikslas buvo ne viską turėti bendrystėje su tėvu, ne padėti tėvui sukurti ir palaikyti meilės ir bendrystės atmosferą šeimoje, bet džiaugtis atskirai su savo draugais. Vyresnėlis su pavydu ir pykčiu priekaištavo tėvui sakydamas: „Tu nė karto nesi davęs nė ožiuko pasilinksminti su draugais.“ Jam, kaip ir aukštesiems kunigams bei seniūnams, kurie buvo Jėzaus priešai, grėsė širdies kietumas, dvasinis aklumas.

Brangūs broliai ir seserys, nesvarbu ar mes esame sugrįžę pas Dievą iš toli, ar visada buvome Tėvo namuose. Kaip ragina šv. Paulius, mums ypač svarbu kasdien atkurti ir stiprinti meilės bendrystę savo šeimose ir bendruomenėse sekant Kristaus pavyzdžiu, kuris atėjo į pasaulį įvykdyti Dievo valios ir buvo klusnus iki kryžiaus mirties. Būkime tokio nusistatymo kaip Jėzus Kristus. Tegul mums padeda Marija, ištarusi savo tobulą „Fiat“.

Parengė kun. Grigalius Casprini OSB

Popiežiškoji Biblijos komisija

Biblija ir moralė **Biblinės krikščioniškojo elgesio šaknys**

(Pabaiga. Pradžia Nr. 4)

2.5.2. Gairės mūsų dienoms

a) Žmogus dabarties akivaizdoje

147. Žmogaus gyvenimas pirmiausia susijęs su dabartimi. Dabartis yra graži, trumpalaikis Dievo amžino artumo šešėlis, yra tai, kas tikrai turima, konkretybė. Dabartis vertinama ir todėl, kad yra nepakartojama žmogaus atsakomybės bei išsipareigojimo įgyvendinimo akimirka.

Dabartis akivaizdžiai ribota: joje daug kas netikra bei netobula ir viskas netvaru. Dabarties, kaip tokios, neužtenka: tai liudija visos minties sistemos, užsisklendžiančios iliuzinėje autonomijoje, ir mūsų epochos patirtis, paženklinta – nebe pirmą kart istorijoje – ideologijų žlugimo.

Dabartimi grįstos iliuzijos ir dėl to nuolatiniai nusivylimai gali paskatinti bėgti į vartojimą, vis labiau rafinuotą bei keliantį neveltį, stokojantį ateities ir vėl tampantį nusivylimo šaltiniu. Pasiliekančiam sekuliarizmo imanentinės minties plotnėje, nėra vilties to įveikti.

Viltis išbalansuotai dabarčiai teikia pusiausvyros, nes yra motyvuotas atvirumas ateičiai, paremtai amžinu Dievo tvarumu. *Žyd* 13, 14 nepajudinamai skelbiama: „Čia mes neturime išliekančio miesto, bet ieškome būsimosios.“ Niekas negali veiksmingiau orientuoti veiklos ir gyvenimo už suvokimą, kad tai, ko dabartyje trokštama ir kas dabartyje daroma, yra netvaru: tada neišvengiamai atsiranda vertybių hierarchija, kurioje atsižvelgiama ne tik į save, bet ir į kitą, ne tik į dabartį, bet ir į ateitį. Kitas yra prisikėlęs Viešpats, nuėjęs paruošti mums vietas (*Jn* 14, 2) ir išliekantis slapto pokalbio partneriu kasdienybėje, kupinoje tikėjimo bei vilties sunkumų ir džiaugsmų. Tikėjimas verčia įveikti tai, kas netarpiškai duota. Viltis įgalina nuvokti ateitį puoselėjant nuolatinį meilės dialogą su Tuo, kuris yra praeitis, dabartis ir ateitis.

b) Pašaukimas į didvyriškumą

148. Šis švelnus pokalbio partneris, pripildantis ir apšviečiantis tikinčiojo ateitį, kelia radikalius reikalavimus ir puoselėja radikalius lūkesčius. Pretenduoja būti aukščiausia vertybe ir reikalauja paaukoti visas kitas. Ragina didvyriškai ir pasiaukojamai liudyti. Mūsų laikais daug

kankinystės, meilės motyvuoto dabarties atsižadėjimo, aukojant ją dėl didesnės ateities, pavyzdžių.

Religijai – ir ypač krikščionybei – prikišama, jog ji dabarčiai daranti netikusį poveikį, trukdanti išsipareigoti keisti nepriimtina engimo sistema, – poveikį, išreiškiamą „opiumas liaudžiai“ posakiu. Prisikėlusio Viešpaties mokynys žino, jog tai – netiesa, nes priklausomybė Karalystei išpareigoja siekti tvarkos, vis artimesnės tai, dėl kurios mirė Atpirkėjas ir dėl kurios jis kasdien tebesidarbuoja iki savo visiško pasirodymo. Būtent dėl to, kad prisikėlęs Jėzus įgalina tokios ateities viltį ir tokią ateitį rengia, yra prasminga pajungti tam visas tarpines vertybes ir visomis išgalėmis liudyti. Dedant tokias pastangas atsiranda puiki darna tarp autentiškų tarpinių tikslų ir galutinio tikslo. Jėzus kovojo su ligomis ir badu siekdamas galutinio išlaisvinimo iš bet kurio blogio – išlaisvinimo, kuris bus pasiektas tobulos vienybės su Juo akimirka.

Šiuo atžvilgiu krikščioniškoji viltis yra ne tiesiog orientuota į ateitį, bet turi tiesioginių moralinių padarinių dabartiniam gyvenimui. Tai, kas vadinama „įgyvendintą eschatologija“, reiškia, kad krikščionis išpareigotas gyventi šiandien žvelgdamas į ateitį, kuri nuvokiama tikint prisikėlimu ir kurią trokštama pilnatiškai patirti. Krikščioniškasis tikėjimas kūno prisikėlimu ir galutiniu pasaulio perkeitimu taip pat gali teikti didelę moralinę ir dvasinę paskatą ekologijos ir pagarbos žmogaus gyvybei atžvilgiu (plg. *Rom* 8, 18–21).

c) Nuo eschatologinės perspektyvos prie vis naujo įkonkreтинimo

149. Tai, kas apreiškta apie pabaigą, gali padėti orientuotis tarp kasdienio gyvenimo nepaliaujamai siūlomų naujybių. Diskusija, išskylanti atsiradus poreikiui priimti naujus sprendimus, visada rutuliojasi remdamasi principais, apeliuojančiais į žmogaus apsisprendimo autonomiją, mokslo teises, sąžinės laisvę ir galiausiai taip pat į stipresniojo teisę.

Eschatologinis kriterijus padeda tokias nuostatas pataisyti. Žmogaus horizontą apibrėžia ne jo paties asmenybė, bet dialogas su didesne ir patikimesne asmenybe; individas neapsiriboja dabartimi, bet ją peržengia atradamas save ateityje, kuri dar tik bus „galutinė“. Tad jo sprendimai vertingi tik tada, kai priimami dialoguojant su Kūrėju ir Išganytoju ir kai virsta darbais, vertingais ne tik dabarčiai, bet ir begalinei ateičiai.

2.6. Šeštas konkretus kriterijus: įžvelgimas

150. Visi sutinka, jog negalima visų Biblijoje aptinkamų moralinių taisyklių traktuoti tuo pačiu lygmeniu

ir negalima visiems ten pateiktiems moralės pavyzdžiams teikti vienodos vertės.

Ir pedagoginiais, ir teoriniais sumetimais mums atrodo naudinga mūsų samprotavimams pasitelkti vieną raktinę moralės teologijos sąvoką – protingumą. Proto lygmeniu tai reiškia proporcingumo jausmą, o praktinio sprendimo lygmeniu – atsargumą. Viena vertus, iš tiesų būtina skirti pagrindinius reikalavimus, išsiskiriančius visuotiniu įpareigojamumu, ir paprastus patarimus ar net priesakus, susijusius su tam tikru dvasinės evoliucijos etapu. Kita vertus, protingumas reikalauja iš anksto pasverti savo veiksmus, apmąstyti jų reikšmę ir padarinius, nustatyti žalą, kuri jais gali būti padaryta, ir taikant principus vengti klaidų bei nereikalingos rizikos.

Moralės srityje Šventasis Raštas pateikia esminių gairių sveikam išveglimui, kuriam būdingi trys lygmenys – literatūrinis, dvasinis-bendruomeninis ir dvasinis-asmeninis.

2.6.1. Bibliniai duomenys

a) Išveglimas literatūriniu lygmeniu

151. Rašto įkvėptas teisingas ir niuansuotas moralinis sprendimas suponuoja kritinį tekstų skaitymą, atsižvelgiantį pirmiausia į kanoninį matmenį (plg. Popiežiškoji Biblijos komisija. Biblijos aiškinimas Bažnyčioje, IC).

1) Literatūrinis kontekstas

Iš principo neprotinga remtis teisine norma ar pavyzdiniu Biblijos pasakojimu neatsižvelgiant į literatūrinį kontekstą. Dėmesys taip pat skirtinas literatūriniais žanrams bei literatūrinėms formoms (imperatyvai, kazuistika, katalogai, kodeksai, įspėjimai, išmintingi patarimai ir t. t.); šitai dažnai parodo etinio diskurso svorį.

Ypatingas tam tikrų tekstų autoritetingumas moralės srityje kyla kaip tik iš jų literatūrinio statuso. Ši išveglimo kriterijų jau taikėme Dekalogo ir Kalno pamokslu, pirmiausia palaiminimų, atžvilgiu, o jie atitinkamai yra pirmojo Įstatymo ir naujojo Įstatymo pamatas: jų pirmenybiškumas vienam ir kitam tekstui teikia maksimalų autoritetą.

Negana to, vieta, kurią jie užima Rašto kanone, stiprina pamatinę „įstatymo-dovanos“ teologinę struktūrą, kaip išsamiai paaiškinome pirmojoje dalyje. Pirma Dekalogo Išėjimo ir Pakartoto Įstatymo knygoje eina rūpestingai sukomponuoti pasakojimai apie išgelbėjimą; tas pat galioja Kalno pamokslui.

2) Teologinis pamatas

Norint pagrįsti moralinį sprendimą, iš Biblijoje pateiktų normų ypatingas dėmesys skirtinas toms, kurios pagrindžiamos ar pateisinamos teologiškai. Tai leidžia geriau atskirti, kas atspindi tam tikros epochos kultūrą, ir tai, kas turi bendrakultūrinę vertę.

Pavyzdžiui, pirmoje Sandoros kodekso dalyje (Iš 21, 1–22, 19) priesakai neturi jokio teologinio pagrindimo; jie veikiausiai atitinka užrašytus vietinius papročius, atspindinčius prie miesto vartų vykdytą teisingumą ir reguliavusius socialinius santykius. Tokių kazuistinių įstatymų formuluotės ir turinys labai panašūs į įvairių senovės Viduriniųjų Rytų teisynų nuostatus, ypač įstatymai, susiję su periodiniu vergų išlaisvinimu (Iš 21, 2–11). Sandoros teisyno apdiktinėje dalyje (Iš 22, 20–23, 9), lygiai kaip ir Pakartoto Įstatymo teisyne, įstatymai dažnai pagrindžiami teologiškai, pavyzdžiui, Viešpaties artumu vargingiems socialiniams sluoksniams (Iš 22, 20–26) arba aiškiai išreikšta nuoroda į Izraelio išta- kas (Ist 15, 12–15; 16, 10–12).

Toks sąsaja ir pertrūkio santykis tarp tikinčiųjų bendruomenės ir aplinkinės visuomenės moralinio mąstymo aptinkamas ir Naujajame Testamente. Ano meto kultūros ir išminties yra paženklintos „naminių pareigų lentelės“ (Ef 5, 21–6, 9 ir Kol 3, 18–4, 1, net jei neturi tiesioginių paralelių graikų raštijoje. Tikėjimas į Kristų suteikia savitos reikšmės socialiniams santykiams tarp šeimininko ir vergo ir šeimyniniams santykiams tarp tėvų ir vaikų, vyro ir žmonos, net jei tie ir atspindi kultūrą, iš kurios kilę. Tad norint nušviesti šiandienę šeimos ir visuomenės etiką, pirmenybę būtina teikti teologiniams motyvams: pavyzdžiu laikyti Kristų (Ef 5, 23. 25–27. 29), įkvėpimo semtis iš Dievo pedagogikos (6, 4), vykdyti jo „valią“ (6, 6), sekti „Viešpačiu danguje“, kuris „nedaro skirtumo tarp asmenų“ (6, 9), ieškoti to, kas „patinka Viešpačiui“ (Kol 3, 20), puoselėti Viešpaties baimę (3, 22), kurią reikia suprasti kaip gilią religinę pagarbą, viską daryti „Viešpačiui“ (3, 23), turint priešais akis galutinį „atlyginimą“ (Ef 6, 7–8; Kol 3, 20–4, 1). O dėl anuomet galiojusių socialinių modelių, tai, remiantis tinkama bei sveika egzegeze, akivaizdu, kad jiems nevalia nepagrįstai priskirti amžinos vertės. Ieškant mūsų laikams tinkamesnių modelių, jei tokių stokojama, iš akių neišleistas dar vienas esminis išveglimo aspektas – dvasinis, pirmiausia bendruomeninio pobūdžio, išveglimas.

3) Kultūrinė aplinka

Net ir stokojant teologinio pagrindimo ar pateisinimo, labai pravartu nustatyti, ar kokia nors biblinė norma taikytina ar netaikytina šiandienėje situacijoje. Egzegezė

padeda iširti kultūrinę aplinką. Pasitelkime du pavyzdžius, susijusius su maisto draudimu. Pirma: „Nevirsi ožiuko jo motinos piene“ (Iš 23, 19; 34, 26; Įst 14, 21). Šis kanaaniečių paprotys, paliudytas Ugarite, įtrauktas į tris biblines tradicijas, kurios paprastai laikomos skirtingomis ir judaizme davė pradžią sudėtingoms valgio taisyklėms, kurias Bažnyčia gerbia, tačiau niekada neįtaria poreikio jų perimti, nes krikščioniškosios egzegezės požiūriu jos kyla iš dalinės kultūros.

Kitas pavyzdys keblesnis: „Nevalgysite kraujo.“ Ir šiuo atveju draudimas aptinkamas daugiau nei vienoje Senojo Testamento tradicijoje (Kun 3, 17; 7, 26; Įst 12, 23–24), o Naujasis Testamentas jį perima be apribojimo ligi įpareigojimo jo laikytis iš pagonių kilusiems krikščionims (Apd 15, 29; 21, 25). Egzegezės požiūriu draudimo pagrindimas yra ne grynai teologinis, bet veikiau simbolinis: „gyvūno gyvybė (*nefeš*) yra kraujyje“ (Kun 17, 11. 14; Įst 12, 23). Po apaštalų laikotarpio Bažnyčia nebesijautė įpareigota tuo remdamasi formuluoti tiksliai taisykles skerdikui ir virtuvei ir juo labiau mūsų laikais drausti kraujo perpylimą. Bendrakultūrinė vertė, grindusi Bažnyčios dalinį sprendimą Apd 15, buvo rūpinimasis darnia įvairių grupių integracija, nors ir laikino kompromiso kaina.

4) Tęstinumas

Moralės tema, nuolatos pasikartojanti bibliniuose tekstuose, kurie yra skirtingi literatūrinės tradicijos, autoriaus, sukūrimo laiko ir žanro požiūriu, verčia laikyti ją struktūrine ir esmine moraliniam aiškinimui visoje Biblijoje. Šį tęstinumo kriterijų, pavyzdžiui, atitinka ypatingas dėmesys vargšams. Ši tema aptinkama nuo Šventojo Rašto pradžios iki pabaigos. Pateiktinas ir argumentas *a fortiori*: Siracidas, vertinantis gerą mėsą, vyną ir keliones, tai padaro savo išminties rašto *leitmotyvu*.

5) Sąžinės tobulėjimas

Siekiant moralinio išvėlgimo, galop svarbu atsižvelgti į moralinės sąžinės tobulėjimą, pirmiausia priešais akis vienu metu turint abu Testamentus. Į tai išsamiau nesigilinsime, aptarinėdami trečią konkretų kriterijų – pažangą jau pateikėme ir pakomentavome nemažai pavyzdžių.

b) Bendruomeninis išvėlgimas

152. Akivaizdu, kad išvėlgimo procesas neapsiriboja egzegetiniu keliu, net jei ir įmanoma pasinaudoti turtingais įvairių šiandien madingų metodų ištekliais. Šventojo Rašto atžvilgiu esminė išvėlgimo vieta yra bendruomenė.

1) Senasis Testamentas

Senajame Testamente tai savaip parodoma, kai tik išskyla poreikis išplėtoti Izraelio bendro gyvenimo taisykles, atitinkančias naują istorinę ar socialinę situaciją. Paimkime pavyzdį, kuris nėra banalus turint priešais akis moterų teisių pervertinimą mūsų laikais. Skaičių knygoje naujaip keliamas klausimas dėl moteriškos lyties palikuonių paveldėjimo teisės gentyje ar klane (Sk 27, 1–11; 36, 1–12). Mozė vaizduojamas kaip tarpininkas, įgaliotas pateikti Viešpačiui bendruomenės klausimus ir perteikti tautai teisinius atsakus. Tad tekste kalbama apie tautos poreikius, kvalifikuotų tarpininkų (Mozės, Eleazaro) įsikišimą ir suverenią Viešpaties valdžią.

2) Naujasis Testamentas

Pasitaiko, kad darant sprendimus, grįstus įstatymais ar papročiais, išiveliama į smulkmenas, kurios laikomos svarbiomis arba kurios tą akimirką iš tikrųjų svarbios. Kaip atskirti tai, kas esminga ir nediskutuotina, nuo to, kas antraeilė ir svarstyti? Naujajame Testamente bažnytinio išvėlgimo atžvilgiu yra svarbus dokumentas – Apd 15, 1–35. Problematika buvo nauja. Kai kas iš bendruomenės norėjo įpareigoti krikščionybę pasirinkusius pagonis sykiu perimti visą judaizmą, įskaitant apipjaustymą, kurio Tora reikalavo (Pr 17, 10–14) ir šalyje gyvenantiems ateiviams (Iš 12, 48–49). Moraliniu lygmeniu tai kėlė klusnumo aiškiai išreikštai Dievo valiai problemą. Apaštalų darbų pasakojime įvardijami esminiai protingo išvėlgimo dėmenys – bendruomeninis kelias, sprendimo paieška ir apsisprendimas.

a) „Apaštalai ir vyresnieji susirinko šio klausimo apsvaistinti“ (Apd 15, 6). Šiandien būtų taikomos bendros atsakomybės ir sinodiškumo sąvokos.

b) Norėdami surasti tinkamą sprendimą, atsakingieji stengiasi atskirti tai, kas būtina (saugotinas pamatinės vertybės), nuo to, kas galima (galimybės patenkinti abi puses). Dalyvauja keturi veikėjai. Petras pateikia pamatinę gairę (neužkrauti papildomų našų) pasitelkdamas tris teologinius argumentus: Dievas nedaro skirtumo tarp asmenų; Šventoji Dvasia padarė tokių pačių ženklų ir tarp pagonių, ir tarp žydų; ir visų pirma tikėjimas yra gryna Dievo malonė (15, 7–11). Paulius ir Barnabas remiasi patirtimi, tuo, ką išgyveno (15, 12). Galop Jokūbas pasiūlo išmintingą kompromisą: jokių našų, bet bent jau vengti papiktinimo ir atsižvelgti į kitus (15, 13–21). Vienu ir kitu atžvilgiu kompromisas laikinas, skirtas išspręsti šiandienai krizei. Kiek vėliau pats Paulius apipjaustys Timotiejų – iš žydų baimės (Apd 16, 1–13). O dėl stabams paaugotos ar iki galo nenukraudavusios mėsos (15, 20), tai šie draudimai, kaip rodo vėlesnė istorija, Bažnyčioje

neišsilaikė. Šio protingo sprendimo tikslas tada buvo aiškus ir apibrėžtas – atkurti bendruomenės vienybę. Pamatinę bendrakultūrinę vertybę galima išreikšti taip: tai – atvirumas skirtingybei, tam tikras sociologinis pliaralizmas, jau parengtas širdies apipjaustymo temos Se-najame Testamente (*Ist* 10, 16; *Jer* 4, 4; plg. *Rom* 2, 25–29).

c) Galiausiai išvėlgimo vaisius perteikiamas bendru laiškui (15, 23–29). Ypatingo dėmesio verti keturi elementai: pirmiausia sprendimų, priimtų be įgaliojimo ir už Bažnyčios bendruomenės ribų (15, 24) skaldomasis poveikis; paskui pareiškimas: „Šventajai Dvasiai ir mums pasirodė teisinga...“, akivaizdus tikrai dvasinio išvėlgimo svarstant bei meldžiantis ženklas (15, 28). Taip pat pažymėtinas pasiuntinių atrinkimas, atvirumas platesnei konsultacijai, įtraukiančiai „visą Bažnyčią“ (15, 22). Ir apeliavimas ne į aklą klusnumą, bet bendruomenės, kuri yra žinios adresatas, moralinę sąžinę (15, 29b).

c) Asmeninis išvėlgimas

153. Ankstesniame skyrelyje aptarėme išvėlgimą, paremtą Šventosios Dvasios apšviesta „kolektyvine sąžine“. „Kolektyvinės sąžinės“ sąvoka, išpopuliarinta pirmiausia Émile'io Durkheimio, kaip tokia, priklauso šiuolaikinei terminologijai. Asmeninės sąžinės srityje, dažniausiai pažymint moralinį sprendimą, Biblijoje vartojamas tik žodis *syneidésis*. Vieną kartą paraleliai vartojami žodžiai moralinė „sąžinė“ ir „mintis“, dukart – „sąžinė“ ir „širdis“ (*kardia*): pastaroji hebrajiškojoje Biblijoje (*lēbāb*) yra apmąstymo, pamatinio apsisprendimo, moralinio sprendimo vieta ir simbolis. Kalbama apie gerą, blogą, švarią ar nuvalytą, gražią, atsakingą, silpną ar klystančią sąžinę. Asmeninė sąžinė, apšviesta Šventosios Dvasios, yra išvėlgimo trečia ir ne mažiau svarbi nei kitos vieta.

1) Paulius pateikia išvėlgimo pavyzdį, susijusį su jo laiku aštria problema: ar krikščionys be sąžinės priekaištų gali valgyti stambeldiško kulto aplinkoje paaukotą ir vėliau parduodamą mėsą (*1 Kor* 8, 1–11, 1)? Apaštalas svarsto pasitelkdamas subtilią dialektiką ir remdamasis savo autoritetu. Siekdamas teigiamo atsakymo jis apeliuoja į teologinį pagrindą: „stabų nėra“, vadinasi, tokios mėsos valgymas neturi jokios moralinės reikšmės (8, 4, 8; 10, 19, 23, 30). Be to, įvardija tikinčiojo neatimamą teisę, suverenią laisvę (9, 1, 4, 19). Tačiau tokia argumentacija prieštarauja moraliniam principui, kylančiam iš praktinio protingumo, kuris priimant sprendimą galiausiai turi paimti viršų, būtent subtiliai meilei. Meilė gali skatinti atsisakyti teisės (9, 5), skatinti koreguoti savo elgesį atsižvelgiant į kitų „silpną sąžinę“, kad būtų išvengta papiktinimo (8, 7–13; 10, 23–24, 28–29, 32–33). Tas, kas neatsižvelgdamas į kitus vartoja stabams paaukotą mėsą, nusideda ne tikėjimui (prieštara), bet meilei (bendruomeninis matmuo).

2) Kaip, pradėdant nuo bendruomenės iškelto aštraus ir naujo klausimo, pasiekti praktinę išvėlgimą, rodo dar vienas išplėtotas tekstas (*1 Kor* 7, 1–39). Kaip krikščioniškojoje etikoje įvertinti gyvenimo būvius? Paulius skiria keturias taisyklių rūšis, kurių įpareigojamumas mažėja žemėjančia tvarka.

a) Pirmiausia paties Viešpaties įsakymas, kuris nekeistinas, nes remiasi aiškiu Evangelijos žodžiu: „Žmona neturi skirtis su vyru“ (plg. *Mt* 5, 32; 19, 9). Kai vis dėlto taip nutinka, šiuo įsakymu reikalaujama nesudaryti kitos santuokos arba susitaikyti (*1 Kor* 7, 10–11).

b) Tačiau kaip elgtis, kai atvejis Evangelijoje nenumaty-tas? Paulius, sykiu ir sielovadininkas, ir teologas, pateikia konkrečią santuokos, kur vienas partneris tikintis, kitas netikintis, problemą. Jei santuokos netikintis partneris „pašventinamas“ tikinčio, t. y. jei abu sugyvena darniai ir praktikuodami dvasinį atvirumą, Evangelijos priesakas įgyvendinamas be problemų; tačiau jei netikintis sutuoktinis nori skirtis, kitas, pasak Pauliaus, tampa laisvas. Pačioje pradžioje apaštalas patikslina, kad čia remiasi savo autoritetu: „Sakau aš, ne Viešpats“ (7, 12–16).

c) Toliau Paulius imasi mergeliškumo klausimo (7, 25–38), gyvenimo būvio, kuris judaizmo pasaulyje paprastai nebuvo vertinamas. Jis tokį būvį siūlo, tačiau tik patardamas: „Dėl nesituokiančiųjų aš neturiu Dievo įsakymo, bet duodu patarimą kaip žmogus, iš Dievo gailestingumo vertas pasitikėjimo.“ Paulius pateikia du argumentus: vieną praktinio patogumo pobūdžio – vengti rūpesčių (7, 32–35); kitą teologinio ir dvasinio pobūdžio – laikas trumpas (7, 29–31). Tokį pat dvasinį išvėlgimą Paulius glaustai pritaiko našlių padėčiai užbaigdamas žodžiais: „Manau, kad ir aš turiu Dievo Dvasią“ (7, 39–40).

d) Dar vienu patarimu Paulius tiesiogiai atsako į bendruomenės pradinį klausimą: kaip yra su sutuoktinių poros susilaikymu nuo lytinių santykių dvasiniais sumetimais (7, 1–9)? Ir šiuo atveju apaštalas vadovaujasi protingumu. Įvertina konkrečius pavojus, kuriuos santuokinio lytinio gyvenimo srityje kelia perdėm radikali pozicija. Leidžia tai „leisdamas, bet ne įsakydamas“, tačiau iškeldamas tris sąlygas: jei sutinka abu sutuoktiniai, jei tai laikina („kuriam laikui“) ir pirmiausia, jei tikslas iš esmės dvasinis („kad atsidėtumėte maldai“). Šia proga jis pabrėžia sutuoktinių tobulą abipusiškumą ir lygybę laisvai disponuojant vienas kito kūnais.

2.6.2. Gairės mūsų laikams

154. Akivaizdu, kad šių svarstymų negalima taikyti visoms naujoms problemoms, su kuriomis dabartiniame

kontekste susiduria moralė, kaip antai ekonomikos, komunikacijos ir mainų globalizacija, gyventojų perteklius, pervartos profesijų bei užsiėmimų srityje, imantrių karinių technologijų plėtra, pramogų visuomenės atsiradimas, šeimos tradicinės struktūros, švietimo ir konfesiškumo ir t. t. išjudinimas. Užtenka pateikti kelis pavyzdžius, galinčius ne tik moralės teologams, bet ir grupėms bei individams padėti praktikuoti sveiką išvėgimą remiantis Raštu.

1) Kaip ir visose kitose, lygiai taip pat ir moralės srityje Bažnyčia nepritaria jokiam fundamentalistiniam Rašto naudojimui, kai, pavyzdžiui, koks nors biblinis priesakas izoliuojamas nuo jo istorinio, kultūrinio ir literatūrinio konteksto. Sveikas kritinis skaitymas padeda atskirti visiems laikams ir visoms vietovėms galiojančius nurodymus ar praktikas nuo to, kas buvo reikalinga tam tikroje epochoje ar konkrečioje geografinėje aplinkoje ir galbūt jau atgyveno, paseno ar tapo nebepritaikoma. Pati biblinė teologija, besiremianti abiem Testamentais, labiau nei patys tekstai, ragina žvelgti į moralinę problemą ne izoliuotai, bet Dievo apreiškimo šviesoje.

2) Nemenka dalimi etika remiasi protu. Matėme, kad Biblija turi daug bendra su tautų išmintimi (sutaptis). Tačiau ji moka nesutikti, plaukti prieš srovę (priešprieša). Ir įveikti (pažanga). Krikščioniškoji moralė jokių būdu negali plėtotis nepriklausomai nuo Šventosios Dvasios naujo ir slėpiningo įkvėpimo. Tikinčiųjų moralinė išvalga yra labiau dvasinė nei grįsta protu ir išmintimi. Tai – labai svarbi sąžinės ugdymo tema. Net jei Naujajame Testamente vos kartą sujungiamos moralinė „sąžinė“ ir „Šventoji Dvasia“ (Rom 9, 1), aišku, kad krikščionybėje skirti gera nuo bloga yra „pagrindiniai dalykai apie Dievo apreiškimą“ (Žyd 5, 12–14), skatinantys tobulėti (6, 1) tuos, „kurie kartą jau buvo apšviesti, paragavo dangaus dovanos, tapo Šventosios Dvasios dalininkais“ (6, 4). Paulius reikalauja atsinaujinti „dvasia“ nesekant „šiuo pasauliu“, bet suvokiant „Dievo valią, kas gera, tinkama ir tobula“ (Rom 12; plg. Ef 5, 10; Žyd 12, 21).

3) Toks išvėgimas yra labai asmeniškasis, todėl katalikų moralėje galutinė sprendimo instancija visada laikoma sąžinė. Tačiau ugdydamas sąžinę, – procesas, kuris niekada nebūna užbaigtas, – tikintysis turi atsakomybę ir pareigą savo išvalgą derinti su bendruomenės atsakingųjų išvalgomis. Šiuo atveju bažnytinio išvėgimo susidūrus su nauja problematika procese būtinu įkvėpimo šaltiniu visada išlieka, be kita ko, *Apd 15* ir *1 Kor 7–8* pateikti pavyzdžiai. Vienu žodžiu, Rašto atžvilgiu sunkus asmeninės autonomijos ir klusnumo Šventosios Dvasios šviesai, kuri teikiama Bažnyčiai bei per Bažnyčią, suderinimas yra neatsiejama moralinio išvėgimo proceso dalis.

PABAIGA

155. Atsižvelgiant į vis įmantresnių tarpdisciplininių priėgų prie didžiųjų klausimų, susijusių su žmogumi, plėtrą ir konkrečiai į dabartinių moralinių problemų individualiu bei kolektyviniu lygmeniu sudėtingumą, šiame dokumente siekta vien kuklių apmąstymų. Vis dėlto jis kai kuriais atžvilgiais išsiskiria savitumais, kurių nevalia nepaminti: pabrėšime pirmiausia tris. Be to, atveriamą perspektyvų ateičiai.

1) Saviti elementai

156. 1) Tai, kad visus savo samprotavimus grindėme Šventuoju Raštu, kviečia moralę pirmiausia traktuoti vadovaujantis ne žmogaus, bet Dievo perspektyva. Tinkamai suprantama „apreikštosios moralės“ sąvoka gali būti naudinga. Šiuo atžvilgiu, kaip matėme, mūsų prieiga nuo pradžių skiriasi nuo prigimtinės etikos bei moralės, kurios iš esmės remiasi protu. Potencialus priavumas yra dvejopas.

Pirmiausia teoriniu lygmeniu: taip suprantama moralė toli pranoksta priimtino ar vengtino elgesio kodeksus, taip pat praktikuotinų ir šalintinų ydų siekiant garantuoti socialinę tvarką bei žmogaus gerovę sąrašus. Ji atsiduria *tikrai dvasiniame horizonte*, kur pirma žmogaus atsako eina ir tą atsaką orientuoja neužtarnauta Dievo dovana. Daug mūsų amžininkų, krikščionių ir nekrikščionių, šiandien jaučia didelį poreikį iš naujo apibrėžti savo požiūrį į dalykus dvasiniame horizonte ir veikliai ieškoti šia kryptimi. Biblijos siūloma reikli moralė ir dvasiniu, ir socialiniu požiūriu nėra svetima postmoderniškos žmonijos sąmoningiems ar nesąmoningiems lūkesčiams. Savyje neužsisklendžianti, bet kitus, pirmiausia artimus bei tolimus vargšus, reginti moralė skatina mus darbuotis jų labui.

Antra: praktiniu lygmeniu tokia mūsų prieiga padeda geriau apibrėžti tris kartais subtilius, bet klaidingus požiūrius, kėlusius ir tebekeliančius grėsmę švietimui ir žmogiškųjų vertybių, ir tikėjimo lygmeniu, – kazuistika, legalizmą ir siaurą moralizmą. O priesakų sugražinimas į pamatinį Dievo dovanos horizontą, kurį siūlo Biblijos visuma, juos naujaip išryškina bei suteikia jiems naujos jėgos.

157. 2) Su visiška pagarba pamatiniam Dekalogo tekstui pasiūlėme jį iš naujo perskaityti aksiologiškai (t. y. vertybiškai), mat tai atveria veikiau programinės nei draudžiamosios ar įsakomosios moralės sritį, daug reiklesnę, tačiau sykiu – paradoksalu – patrauklesnę, daug labiau daugumos mūsų amžininkų etinį ir moralinį jautrumą atitinkančią dinaminę sritį. Tokiu pat pamatiniu Kalno

pamokslu Jėzus atveria tiesų kelią šia kryptimi. Privalumas akivaizdus: plėtra moralės kaip paskatos, o ne kaip naštos, moralės, kuri gerbia ir skatina kelius Dievo Karalystės link, veikiau ugdo sąžinę, o ne užkrauna ant pečių sunkų jungą (plg. *Mt* 11, 29–30).

158. 3) Dar vienas savitas šio dokumento elementas yra tai, kad jame sistemingai išdėstyti aštuoni bendri ir konkretūs kriterijai, padedantys aptarti šiandienius moralės klausimus, į kuriuos nėra gatavų atsakymų ir kurie reikalauja kitokių apmąstymo bei sprendimo priėmimo mechanizmų. Užtuot pateikę aiškias ir tikslias direktyvas, dažnai pranokstančias egzegetų kompetenciją, savo apmąstymais troškome tiesiog paskatinti *artintis prie moralės* kitokia, nauja, Rašto paženklinta dvasia. Tada krikščioniškoji moralė pasirodys visu savo vienas kitą papildančių bruožų turtingumu:

– jai pirmiausia rūpi pamatinis žmogaus kilnumas (biblinio požiūrio į žmogų atitikimas);

– tobulu pavyzdžiu ji laiko Dievą ir Kristų (Jėzaus pavyzdžio atitikimas);

– gerbia įvairių civilizacijų bei kultūrų išmintį, todėl geba klausytis ir praktikuoti dialogą (sutaptis);

– drąsiai smerkia ir atmeta bet kurį su tikėjimu nesuderinamą moralinį pasirinkimą (priešprieša);

– siekdama ugdyti sąžinę ir daryti ją vis jautresnę Karalystės „teisumui“, įkvėpimo moraliniams požiūriams formuluoti semiasi iš Biblijos ir istorijos (pažanga);

– mūsų dienomis smarkiai pabrėžiamus žmogaus lūkesčius bei teises geba suderinti su Šventajame Rašte „meilės“ sąvoka išreiškiamais kolektyvinio gyvenimo reikalavimais bei imperatyvais (bendruomeninis matmuo);

– pateikia moralinį horizontą, kuris, įkvėptas absoliučios ateities vilties, įveikia trumparegišką, žemišką tikrove apsiribojantį žvilgsnį (galutinumas);

– prie sunkių klausimų artinasi vadovaudamasi protingumu, pasitelkdama egzegezę, bažnytinės valdžios išvalgas bei teisingos sąžinės ugdymą Šventojoje Dvasioje „trumpiems sujungimams“ subtiliame moralinio sprendimo procese išvengti (išžvelgimas).

2. Perspektyvos ateičiai

159. Tuo, kas pasakyta, viena vertus, išryškinamos kai kurių pagrindinės linijos ir, kita vertus, šiuo dokumentu,

kaip ir kiekvienu Biblijos komisijos dokumentu apie moralę, nesiekama visiško išbaigtumo.

Kai kurios problemos lieka atviros. Apsiribodami tik vienu pavyzdžiu, paminėsime „prigimtinio įstatymo“ sąvoką, kurios pėdsakų išžvelgiama Pauliaus raštuose (plg. *Rom* 1, 18–32; 2, 14–15), tačiau kuri bent savo tradicine formuluote aprėpia Raštui svetimų filosofinių kategorijų.

Tikimės, kad mūsų apmąstymai paskatins trejopą veiklą.

160. 1) Pirmiausia *dialogą*. Pageidautina, kad į jį įsitrauktų ne tik Katalikų Bažnyčios specialistai, kaip antai moralės teologai ir egzegetai, bet ir kitų krikščioniškųjų konfesijų tikintieji, turintys tą patį Šventojo Rašto lobį, taip pat kitų religijų tikintieji, siekiantys aukštų moralinio gyvenimo standartų. Ypač vaisingas dialogas su žydais, mūsų „vyresniaisiais broliais“, gali padėti abipusiškoms pastangoms daugelį įstatymų, neretai santykinų, sudėlioti į teologinio įstatymo, kuris laikytinas žmogui neužtarnautai dovanotu išganymo „keliu“, pagrindinę kryptį. Biblinės moralės nevalia primetinėti tiems, kurie stokoja to paties tikėjimo, tačiau jos tikslas pagerinti žmogaus bei visuomenės prigimtį ir būvį yra galiojantis pasiūlymas, į kurį, tikėkimės, rimtai atsižvelgs ir įsitraukusieji į kitokias dvasines keliones.

161. 2) Taip pat manome, kad šie mūsų apmąstymai, jei kažkiek sudomins, padės ganytojams ir teologams surasti tinkamų *komunikacinių strategijų*, įgalinančių perteikti Bažnyčios moralinį mokymą teigiamu aspektu ir visu jo turtingumu. Tiesa, norėdama likti ištikima Kristui ir žmonių tarnystei, Bažnyčia negali susilaikyti nuo tikinčiųjų ir kiekvieno žmogaus aiškaus pristatymo ir todėl atsakyti tam tikrų taisyklių ir draudimų. Tačiau priešprieša, ypač būtinu laikomo konflikto forma, yra vienas iš aštuonių įvardytų kriterijų. Pateikti „apreikštąją moralę“ atskleidžiant jos visą platybę bei vaisingumą Rašto kontekste gali reikšti poreikį apmesti atnaujintos pedagogikos kontūrus.

162. 3) Galop, kad šis dokumentas būtų veiksmingas, jo mintys turėtų būti *paskleistos*. Tikrai tada jis galės padėti ganytojams, pastoracijos darbuotojams, katechetams, mokytojams ir, žinoma, krikščionių tikėjimą išpažįstantiems tėvams, kuriems tenka graži ir nepamainoma užduotis mokyti savo vaikus gyventi, tikėti, atsakingai naudotis laisve ir vesti juos keliu į tikrąją laimę anapus dabartinio pasaulio.

Tikėjimo mokymo kongregacija

Laiškas

luvenescit Ecclesia

Katalikų Bažnyčios vyskupams apie hierarchinių ir charizminių dovanų ryšį Bažnyčios gyvenime ir misijoje

Pratarmė

Šventosios Dvasios dovanos misiją vykdančioje Bažnyčioje

1. Bažnyčia atjaunėja Evangelijos galia, Šventoji Dvasia ją nuolatos atnaujina, statydina ir veda „įvairiomis hierarchinėmis ir charizminėmis dovanomis“ (1). Vatikano II Susirinkimas nekart pabrėžė Dievo tautą pašventinančios, vedančios, dorybėmis papuošiančios ir ypatingomis dovanomis jai statydinti praturtinančios Šventosios Dvasios įstabius darbus. Pasak Bažnyčios tėvų, Bažnyčios dieviškojo Parakleto veikla yra daugialypė. Jonas Auksaburnis rašo: „Kokių tik malonių, lemiančių mūsų išganymą, neteikia Šventoji Dvasia? Per ją esame išlaisvinti iš vergovės ir pašaukti būti laisvi, esame įvaikinti ir, nusimetę sunkų ir bjaurų savo nuodėmių jungą, tarsi iš naujo sukurti. Šventosios Dvasia galia regime kunigų susirinkimus ir turime būrius mokytojų; iš tos versmės trykšta Apreiškimo dovanos, išgydymo malonės ir visos kitos charizmos, puošiančios Dievo Bažnyčią“ (2). Dėl pačios Bažnyčios gyvenimo, gausių Magisteriumo ištarų ir teologinių tyrimų Bažnyčioje išaugo daugialypio Šventosios Dvasios veikimo suvokimas, ypatingą dėmesį atkreipiantis į charizmines dovanas, kuriomis Dievo tauta visais laikais praturtinama savo misijai plėtoti.

Užduotis veiksmingai perteikti Evangeliją ypač svarbi mūsų laikais. Šventasis Tėvas Pranciškus savo apaštališkajame paraginiame *Evangelii gaudium* primena: „Jei kas nors mūsų sąžinę turėtų šventai jaudinti ir kamuoti, tai tik daugybė mūsų brolių, gyvenančių be Jėzaus Kristaus draugystės jėgos, šviesos ir paguodos, be juos priimančios tikėjimo bendruomenės, be gyvenimo prasmės horizonto“ (3). Kvietimas būti „iškeliaujančia“ Bažnyčia verčia iš naujo perskaityti visą krikščioniškąjį gyvenimą misionieravimo dvasia (4). Užduotis evangelizuoti apima visas Bažnyčios aplinkas – paprastą pastoraciją, skelbimą atsisakiusiems krikščioniškojo tikėjimo ir pirmiausia tiems, kurie niekada nepažino Jėzaus Evangelijos ar ją visados atmesdavo (5). Vykdamas šią būtiną užduotį, kaip niekada būtina pripažinti ir branginti gausias charizmas, gebančias žadinti ir maitinti Dievo tautos gyvenimą.

Ivairialypės bažnytinės grupės

2. Iki Vatikano II Susirinkimo ir po jo atsirado daug bažnytinių grupių, kurios yra didelis Bažnyčios ir viso bažnytinio gyvenimo būtino „pastoracinio ir misionierinio atsivertimo“ (6) šaltinis. Brangintinas įvairias tradicines organizacijas, ženklindamas ypatingų tikslų, pašvęstojo gyvenimo institucijas bei apaštališkojo gyvenimo bendrijas papildo naujesnės grupės, kurias galima apibūdinti kaip tikinčiųjų draugijas, bažnytinis sąjūdžius ir naujasias bendruomenes; apie tokias grupes šiame dokumente ir kalbama. Jų nevalia laikyti tiesiog savanoriškais asmenų sąjungomis, siekiančiomis kokio nors ypatingo religinio ar visuomeninio tikslo. Kaip „sąjūdžiai“ bažnytinėje panoramoje jos išsiskiria dideliu dinamiškumu, gebėjimu sužadinti susidomėjimą Evangelija ir pasiūlyti iš esmės visa apimančią krikščioniškojo gyvenimo projektą, aprėpiantį visus žmogiškosios būties aspektus. Tikinčiųjų, kurie intensyviai dalijasi savo krikščioniškąja būtimi tikėjimo, vilties ir meilės gyvenimui sustiprinti, sąjungos gerai išreiškia Bažnyčios kaip bendrystės slėpinio misijai vykdyti dinamiką ir atlieka Bažnyčios vienybės Kristuje ženklą funkciją. Šiuo atžvilgiu tokios iš bendros charizmos kylančios bažnytinės sąjungos linksta turėti „bendrą apaštališkąją Bažnyčios tikslą“ (7). Tokioje perspektyvoje tikinčiųjų sąjungos, bažnytiniai sąjūdžiai ir naujosios bendruomenės siūlo atnaujintas sekimo Kristumi formas, kuriomis bendrystė su Dievu (*communio cum Deo*) ir bendrystė tarp tikinčiųjų (*communio fidelium*) pagilinama ir naujuose socialiniuose kontekstuose skleidžiamas susitikimo su Viešpačiu Jėzumi žavesys bei integraliai įgyvendinamas krikščioniškosios egzistencijos grožis. Kaip tokia tikrovė taip pat reiškiasi ypatinga misijos bei liudijimo forma, kuri skatina ir plėtoja gyvą savojo krikščioniškojo pašaukimo suvokimą bei stabilius krikščioniškojo ugdymo būdus ir evangelinio tobulėjimo kelius. Šioms tikinčiųjų sąjungoms pagal savo įvairias charizmas gali priklausyti įvairūs žmonių gyvenimo luomai (pasauliečiai, dvasininkai, pašvęstieji asmenys). Tai parodo daugialypį bažnytinės bendrystės turtingumą. Tokių grupių didelis gebėjimas vienyti yra reikšmingas liudijimas to, kad Bažnyčia auga ne „prozelitizmu, bet *patraukdama*“ (8).

Jonas Paulius II, kreipdamasis į sąjūdžių ir naujųjų bendruomenių atstovus, sakė regis juose Šventosios Dvasios sužadintą „Apvaizdos atsaką“ (9) į poreikį įtaigiai perteikti Evangeliją visame pasaulyje, atsižvelgiant į globalinius didžiuosius permainų procesus, paženklintus smarkiai sekuliarizuotos kultūros. Šis Dvasios fermentas „atnešė į Bažnyčios gyvenimą nelauktą ir kartais trikdančią naujybę“ (10). Tas pats popiežius

priminė, kad visos tos bažnytinės sąjungos yra atviros „bažnytinei brandai“, lemsiančiai tai, kad jos bus imtos branginti vietinėse Bažnyčiose bei parapijose ir bus įtrauktos į jas ir kad jos visada „liks bendrystėje su ganytojais ir paisys jų nurodymų“ (11). Ši nauja tikrovė, pripildanti Bažnyčios širdį džiaugsmo ir dėkingumo, yra pašaukta nustatyti teigiamą ryšį su visomis kitomis dovanomis bažnytiniame gyvenime.

Šio dokumento tikslas

3. Šiuo dokumentu Tikėjimo mokymo kongregacija siekia ryšio tarp hierarchinių ir charizminių dovanų šviesoje priminti tuos teologinius ir ekleziologinius elementus, kurių supratimas gali padėti naujesiems sambūriams vaisingai ir tvarkingai dalyvauti Bažnyčios bendrystėje ir misijoje. To siekiant pirma bus pateikti kai kurie raktiniai mokymo apie charizmas Naujajame Testamente ir šios naujos tikrovės magisterinio apmąstymo aspektai. Paskui, remiantis tam tikrais sisteminės teologijos principais, bus pateikti hierarchinių ir charizminių dovanų būdingi požymiai ir keli kriterijai, kaip atskirti šiuos naujus bažnytinius sambūrius.

1. Charizmos pagal Naująjį Testamentą

Malonė ir charizma

4. Žodis „charizma“ kyla iš graikiškojo *chárizma*, dažnai vartojamo Pauliaus laiškuose ir taip pat pasitaikančio Pirmajame Petro laiške. Bendrąja prasme jis reiškia „dosnią dovaną“, o Naujajame Testamente vartojamas tik iš Dievo kylančioms dovanoms žymėti. Kai kuriuose tekstuose kontekstas suteikia žodžiui tikslesnę prasmę (plg. *Rom 12, 6; 1 Kor 12, 4, 31; 1 Pt 4, 10*), kurios pagrindinis bruožas yra skirtingas dovanų paskirstymas (12). Tokia pat šio žodžio, kilusio iš graikų k., prasmė vyrauja šiuolaikinėse kalbose. Kiekviena atskira charizma nėra visiems duota dovana (plg. *1 Kor 12, 30*), kitaip nei pagrindinės malonės, kaip antai pašvenčiamoji malonė arba tikėjimo, vilties ir meilės dovanos, kurios būtinos kiekvienam krikščioniui. Charizmos yra dalinės dovanos, kurias Dvasia dalija taip, „kaip jai patinka“ (*1 Kor 12, 11*). Siekiant tinkamai atsižvelgti į įvairias charizmas Bažnyčioje, dviejuose svarbiausiuose tekstuose (*Rom 12, 4–8; 1 Kor 12, 12–30*) pateikiamas charizmų palyginimas su žmogaus kūnu: „Juk kaip viename kūne turime daug narių ir visi nariai atlieka ne tą patį uždavinį, taip ir mes daugelis esame vienas Kūnas Kristuje, o pavieniui – vieni kitų nariai. Turime įvairių dovanų, nelygu kokia malonė mums suteikta“ (*Rom 12, 4–6*). Kūno narių įvairovė yra ne vengtina anomalija, bet, priešingai, naudinga būtinybė, įgalinanti atlikti įvairias

gyvybines funkcijas: „Jei visuma tebtūt vienas narys, kur beliktų kūnas? Bet dabar narių daug, o kūnas vienas“ (*1 Kor 12, 19–20*). Artimas dalinių charizmų (*charísmata*) ir Dievo malonės (*cháris*) ryšys Pauliaus patvirtinamas *Rom 12, 6*, o Petro – *1 Pt 4, 10* (13). Charizmos laikomos „daugeriopos Dievo malonės“ (*1 Pt 4, 10*) apraiška. Vadinasi, galvoje turimas ne tiesiog žmogiškasis gebėjimas. Charizmų dieviškoji kilmė išreiškiama įvairiopa: anot kai kurių tekstų, jos kyla iš Dievo (plg. *Rom 12, 3; 1 Kor 12, 28; 2 Tim 1, 6; 1 Pt 4, 10*); pasak *Ef 4, 7*, kyla iš Kristaus, pasak *1 Kor 12, 4–11* – iš Dvasios. Kadangi pastarajame tekste tvirtinama itin primygtinai (Dvasia paminima septynis kartus), charizmos paprastai aiškinamos kaip „Dvasios apraiška“ (*1 Kor 12, 7*). Vis dėlto akivaizdu, kad toks priskyrimas nėra išskirtinis ir neprieštarauja abiem pirmesniems. Dievo dovanos visuomet susijusios su visu trejybiniu horizontu, kaip visados nuo pradžių tvirtino ir Vakarų, ir Rytų teologija (14).

Dovanos visų labui ir meilės primatas

5. *1 Kor 12, 7* Paulius pareiškia: „Kiekvienam suteikiama Dvasios apraiška kokiam nors labui.“ Daugelis vertėjų priduria „bendram labui“, nes didžiama apaštalo minimų charizmų, bet ne visos, teikia tiesioginę naudą visiems. Tokią paskirtį visus statydinti gerai suvokė, pavyzdžiui, Bazilijus Didysis. Jis sako: „Tokia dovanas kiekvienas gauna veikiau kitų, o ne savo labui <...>. Bendrame gyvenime būtina duotą Šventosios Dvasios jėgą perduoti visiems. Tas, kas gyvena sau, galbūt turi charizmą, bet ji lieka nenaudinga, neveikli, nes yra pasilaikoma sau“ (15). Tačiau Paulius neatmeta ir to, kad charizma gali būti naudinga tik ją gavusiam asmeniui. Toks yra kalbėjimas kalbomis, šiuo aspektu besiskiriantis nuo pranašavimo dovanos (16). Visiems naudingos charizmos – ir žodžio (išminties, pažinimo, pranašavimo, raginimo), ir veiklos (galių turėjimo, tarnavimo, valdymo) – taip pat naudingos asmeniškai, nes jų tarnavimas bendrajam gėriui skatina jų turėtojus augti meile. Paulius šiuo atžvilgiu pastebi: jei trūksta meilės, net ir iškiliausios charizmos nepadeda jų gavėjui (plg. *1 Kor 13, 1–3*). Tokia pat tikrovė išreiškiama griežtame Mato evangelijos tekste (plg. *Mt 7, 22–23*): regimiausių charizmų (pranašavimo, egzorcizmo, stebuklų) praktikavimas, deja, gali koegzistuoti su autentiško santykio su Išganytoju stygiu. Todėl ir Petras, ir Paulius pabrėžia poreikį visas charizmas orientuoti į meilę. Petras siūlo visuotinę taisyklę: „Patarnaukite vieni kitiems kaip geri daugeriopos Dievo malonės šeiminkai“ (*1 Pt 4, 10*). Pauliui ypač rūpi charizmų naudojimas krikščionių bendruomenės susirinkimuose, todėl jis sako: „Tegul viskas bus daroma ugdymui“ (*1 Kor 14, 26*).

Charizmų įvairovė

6. Kai kuriuose tekstuose aptinkame charizmų sąrašus, vienur apibendrintus (plg. *1 Pt* 4, 10), kitur išsamesnius (plg. *1 Kor* 12, 8–10. 28–30; *Rom* 12, 6–8). Juose pasitaiko išskirtinių dovanų (gydymo, stebuklingų darbų, įvairių kalbų) ir paprastų dovanų (mokymo, tarnavimo, geradarystės), bendruomenės vadovavimo tarnybų (plg. *Ef* 4, 11) ir rankų uždėjimu suteikiamų dovanų (plg. *1 Tim* 4, 14; *2 Tim* 1, 6). Ne visada aišku, ar charizmomis laikomos visos dovanos, ar tik „charizmos“ griežtąja žodžio prasme. Išskirtinės dovanos, nekart minimos *1 Kor* 12–14, vėlesniuose tekstuose nebeminimos; *Rom* 12, 6–8 sąrašė įvardijamos tik mažiau regimos charizmos, teikiančios nuolatinę naudą krikščionių bendruomenės gyvenimui. Nė vienas sąrašas nepretenduoja būti išsamus. Kitur, pavyzdžiui, Paulius siūlo celibato pasirinkimą iš meilės Kristui laikyti, kaip ir santuokos pasirinkimą, charizmos vaisiumi (plg. *1 Kor* 7, 7 viso skyriaus kontekste). Jo pateikiami pavyzdžiai yra to meto Bažnyčios pasiekto išsivystymo lygio, todėl juos galima papildyti. Bažnyčia laiko tėkmėje iš tiesų augo Dvasios gaivinančio veikimo galia.

Tinkamas charizmų praktikavimas bažnytinėje bendruomenėje

7. Iš to, kas pasakyta, aišku, kad Rašto tekstuose įvairios charizmos ne supriešinamos, bet laikomos darniai tarp savęs susijusiomis ir viena kitą papildančiomis. Judėjiškojo-krikščioniškojo pobūdžio institucinės Bažnyčios ir Pauliaus pobūdžio charizminės Bažnyčios supriešinimas, peršamas tam tikrų susiaurintų ekzeziologinių aiškinimų, iš tikrųjų neturi pagrindo Naujojo Testamento tekstuose. Toli gražu neperskirdamas charizmų ir institucinės tikrovės bei nepriešpriešindamas „meilės“ Bažnyčios ir „institucinės“ Bažnyčios, Paulius į vieną sąrašą įtraukia ir valdymo bei mokymo, ir paprastam bendruomenės gyvenimui naudingų ir labiausiai į akis krintančių charizmų turėtojus (*17*). Pats Paulius savo kaip apaštalo tarnybą apibūdina kaip „tarnavimą Dvasiai“ (*2 Kor* 3, 8). Jis jaučiasi apgaubtas valdžia (*exousía*), suteikta Viešpaties bei aprėpiančia ir charizmininkus. Ir jis, ir Petras moko charizmininkus naudoti jų charizmas. Žvelgia į juos palankiai, yra įsitikinę charizmų dieviška kilme, bet vis dėlto nelaiko jų dovanomis, leidžiančiomis nepaklusti bažnytinei hierarchijai ar suteikiančiomis teisę autonominei tarnybai. Paulius suvokia nepatogumus, kuriuos krikščionių bendruomenėje gali sukelti netvarkingas charizmų praktikavimas (*18*). Todėl apaštalas autoritetingai siekia nustatyti tiksliai charizmų praktikavimo „bendruomenės susirinkime“ (*1 Kor* 14, 19–20) taisy-

kles. Jis, pavyzdžiui, apriboja kalbėjimą kalbomis (*19*). Panašias taisykles nustato ir pranašavimo dovanos atžvilgiu (plg. *1 Kor* 14, 29–31) (*20*).

Hierarchinės ir charizminės dovanos

8. Apžvelgus bibliinius tekstus, apibendrinant galima pasakyti, kad Naujajame Testamente, nors ir neįsėdant išsamaus sistemingo mokymo, pateikiama labai svarbių ištarų, teikiančių kryptį Bažnyčios apmąstymams ir praktikai. Taip pat reikia pripažinti, jog nesuradome „charizmos“ sąvokos vienareikšmės vartosenos, bet aptikome reikšmių įvairovę, kurią suprasti Bažnyčios slėpinio visumoje padeda teologiniai apmąstymai ir Magisteriumas. Šiame dokumente dėmesys skiriamas binominei Dogminės konstitucijos *Lumen gentium* 4 pateikiamai ištarai „hierarchinės ir charizminės dovanos“ bei artimiems ir aiškiai išreikštiems ryšiams tarp jų. Joms būdinga ta pati kilmė ir tas pats tikslas. Jos yra Dievo, Šventosios Dvasios, Kristaus dovanos, duotos įvairiais būdais prisidėti prie Bažnyčios statybinimo. Tam, kas yra gavęs dovaną Bažnyčiai vadovauti, taip pat tenka užduotis prižiūrėti, kad kitų charizmos būtų tinkamai naudojamos ir visos darniai prisidėtų prie Bažnyčios gerovės bei evangelizacinės užduoties, gerai suvokiant, kad Šventoji Dvasia charizmines dovanas kiekvienam duoda taip, kaip jai patinka (plg. *1 Kor* 12, 11). Ta pati Dvasia dovanuoja Bažnyčios hierarchijai gebėjimą autentiškas charizmas išvelgti, džiugiai ir dėkingai priimti, dosniai skatinti ir budriu tėvišku žvilgsniu lydėti. Pati istorija liudija Dvasios įvairialypį veikimą, per kurį Bažnyčia, pastatyta „ant apaštalų ir pranašų pamato“ bei turinti „kertiniu akmeniu patį Kristų Jėzų“ (*Ef* 2, 20), vykdo savo užduotį pasaulyje.

2. Hierarchinių ir charizminių dovanų ryšys naujausiame Magisteriume*Vatikano II Susirinkimas*

9. Bažnyčios istorijoje įvairių charizmų visais amžiais niekada netrūko, tačiau tik pastarojoje epochoje jos imtos sistemingai apmąstyti. Mokymui apie charizmas reikšminga vieta skirta Pijaus XII enciklikoje *Mystici corporis* (*21*). Lemtingas žingsnis santykio tarp hierarchinių ir charizminių dovanų teisingo supratimo linkme žengtas sulig Vatikano II Susirinkimo mokymu. Svarbiuose tekstuose šia tema (*22*) atskleidžiama, kad Bažnyčios gyvenime, be užrašyto ir perduoto Dievo žodžio, sakramentų ir šventimais gaunamos hierarchinės tarnybos, yra ir dovanų, ypatingų dovanų, arba charizmų, Dvasios suteikiamų bet kurio būvio tikintiesiems. Reikšmingiausias tekstas šiuo atžvilgiu pateikiamas

Lumen gentium 4: „Bažnyčia, vedama į pilnutinę tiesą (plg. *Jn* 16, 13), ji [Dvasia] vienija bendrystėje ir tarnyboje, moko ir tvarko įvairiomis hierarchinėmis ir charizminėmis dovanomis, puošia savo vaisiais (plg. *Ef* 4, 11–12; *1 Kor* 12, 4; *Gal* 5, 22)“ (23). Teigiant, kad ta pati Dvasia teikia ir hierarchines, ir charizmines dovanas, Dogminėje konstitucijoje *Lumen gentium* šitaip pabrėžiamas jų skirtingumas vienybėje. Taip pat reikšmingos *Lumen gentium* 12 ištarnos apie charizminę tikrovę Dievo tautos dalyvavimo Kristaus pranašiškoje tarnyboje kontekste, kur pripažįstama, kad Šventoji Dvasia „Dievo tautą šventina, veda ir puošia ne vien per sakramentus bei tarnybas“, bet ir dalydama tikintiesiems „ypatingas malones, jomis padarydama juos tinkamus ir pasirengusius imtis įvairių darbų bei pareigų naudingam Bažnyčios atnaujinimui ir plėtimui“.

Galiausiai kalbama apie įvairovę bei apvaizdiškumą: „Tas charizmas, tiek įžymiąsias, tie paprastesnes ir plačiau paplitusias, reikia priimti su dėkingumu ir džiaugsmu, nes jos pirmiausia pritaikytos ir naudingos Bažnyčios reikmėms“ (24). Analogiškų minčių yra ir Susirinkimo dekretu dėl pasauliečių apaštaltavimo (25). Tame pačiame dokumente pabrėžiama, kad tos dovanos Bažnyčios gyvenime nelaikytinos antraeilėmis. Priešingai, „iš šių charizmų, net paprastųjų, gavimo kiekvienam tikinčiajam kyla teisė ir pareiga panaudoti jas žmonių gerovei bei Bažnyčios statybai ir Bažnyčioje, ir pasaulyje, naudojantis laisve, teikiama Šventosios Dvasios“ (26). Todėl autentiškos charizmos laikytinos svarbiomis dovanomis, būtinais Bažnyčios gyvenimui ir misijai. Galop Susirinkimo mokyme nuolatos pripažįstamas ganytojų esminis vaidmuo atpažįstant charizmas ir laiduojant jų tvarkingą praktikavimą bažnytinėje bendruomenėje (27).

Magisteriumas po Susirinkimo

10. Laikotarpiu po Vatikano II Susirinkimo Magisteriumo ištartų šia tema pagausėjo (28). Prie to prisidėjo didėjantis naujųjų sąjūdžių, tikinčiųjų sambūrių ir bažnytinių bendruomenių gyvastingumas, taip pat poreikis tiksliau nusakyti pašvęstojo gyvenimo vietą Bažnyčioje (29). Jonas Paulius II savo mokyme ypač pabrėžė šių dovanų vienodą esminę svarbą: „Nekart esu pabrėžęs, kad Bažnyčioje nėra jokio konflikto ar priešpriešos tarp institucinio matmens ir charizminio matmens, kurio reikšminga apraiška yra sąjūdžiai. Abu yra vienodai esmingi Jėzaus įsteigtos dieviškosios Bažnyčios sąrangai, nes abu drauge padeda Kristaus slėpiniui bei jo išganingajam darbui būti pasaulyje“ (30). Benediktas XVI ne tik patvirtino jų vienodą esminę svarbą, bet ir pagilino savo pirmtako ištartą primindamas, kad „Bažnyčioje ir esminės institucijos yra

charizminės, ir charizmos vienaip ar kitaip turi būti insttualizuotos, kad išliktų darnios ir tvarios. Šitaip abu matmenys, kilę iš tos pačios Šventosios Dvasios, paties Kristaus Kūno labui, drauge daro Kristaus slėpinį bei išganingą darbą esamus pasaulyje“ (31). Tad hierarchinės ir charizminės dovanos tarp savęs susijusios nuo pat savo ištakų. Galop Šventasis Tėvas Pranciškus priminė Dvasios tarp įvairių dovanų sukuriama „darna“ ir pakvietė charizminius sambūrius atsiverti misionieriavimui, būtinam klusnumui ganytojams bei bažnytinei bendrystei (32), nes „Tėvo mums suteikiamos dovanos sužydi ir suklesti bendruomenėje, ir būtent bendruomenėje išmokstama suvokti jas kaip jo meilės visiems savo vaikams ženklą“ (33). Galiausiai galima konstatuoti, kad Magisteriumo požiūris į vienodai esminę hierarchinių ir charizminių dovanų svarbą yra vieningas. Jų supriešinimas, lygiai kaip išorinis sugretinimas, yra Šventosios Dvasios veikimo Bažnyčios gyvenime ir misijoje klaidingo ar nepakankamo supratimo požymis.

3. Santykio tarp hierarchinių ir charizminių dovanų teologinis pagrindas

Šventosios Dvasios dovanų trejybinių ir kristologinių horizontas

11. Norint suvokti, kuo galiausiai remiasi ryšys tarp hierarchinių ir charizminių dovanų, pravartu priminti jo teologinį pagrindą. Juk įveikti bet kokią hierarchinių ir charizminių dovanų supriešinimą ar išorinį sugretinimą reikalauja pati išganymo tvarka, aprėpianti vidinį santykį tarp įsikūnijusio Žodžio ir Šventosios Dvasios misijų. Iš tiesų, bet kuri Tėvo dovana susijusi su dieviškųjų misijų bendra ir skirtinga veikla: bet kuri dovana kyla iš Tėvo per Sūnų Šventojoje Dvasioje. Dvasios dovana Bažnyčioje susijusi su Sūnaus misija, neatšaukiamai atlikta jo Velykų slėpinyje. Pats Jėzus savo misijos atlikimą susieja su Dvasios atsiuntimu tikinčiųjų bendruomenei (34). Todėl Šventoji Dvasia niekaip negali duoti pradžios tvarkai, kuri skirtųsi nuo įsikūnijusio, nukryžiuoto ir prisikėlusio dieviškojo Logos tvarkos (35). Juk visa Bažnyčios sakramentinė tvarka yra pneumatologinis įsikūnijimo įgyvendinimas: todėl Šventoji Dvasia Tradicijoje laikyta Bažnyčios, Kristaus Kūno, siela. Dievo veikimas istorijoje visada apima ryšį tarp Sūnaus ir Šventosios Dvasios, kuriuos Ireniejus Lijonietis įtaigiai vadina „dviem Tėvo rankomis“ (36). Šia prasme bet kuri Dvasios dovana negali būti nesusijusi su įsikūnijusiu Žodžiu (37).

Tad sąsaja tarp Šventimų sakramento malone suteikiamų hierarchinių dovanų ir Šventosios Dvasios laisvai dalijamų charizminių dovanų galiausiai kyla iš ryšio

tarp įsikūnijusio dieviškojo *Logos* ir Šventosios Dvasios, kuri visada yra Tėvo ir Sūnaus Dvasia. Siekiant išvengti dviprasmiškų teologinių požiūrių, kurie reikalauja „Dvasios Bažnyčios“, besiskiriančios ir atsietos nuo hierarchinės institucinės Bažnyčios, pabrėžtina, kad *bet kurioje* Bažnyčiai suteiktoje *dovanoje* abi dieviškosios misijos įtraukia į save viena kitą. Iš tiesų Jėzaus Kristaus misija apima Dvasios veikimą. Enciklikoje apie Šventąją Dvasią *Dominum et vivificantem* Jonas Paulius II parodė Dvasios veikimo esminę svarbą Sūnaus misijoje (38). Benediktas XVI apaštališkajame paraginiame *Sacramentum caritatis* tai pagilino primindamas, kad Globėja, „veikusi jau sukūrimo metu (plg. *Pr* 1, 2), pilnatviškai esti visame įsikūnijusio Žodžio gyvenime: juk Jėzus Kristus buvo pradėtas Mergelės Marijos Šventosios Dvasios veikimu (plg. *Mt* 1, 18; *Lk* 1, 35); pradėdamas savo viešąją veiklą, ant Jordano kranto matė, kaip ji, tarsi balandis, ant jo nusileidžia (plg. *Mt* 3, 16 ir par.); toje pačioje Dvasioje jis veikia, kalba ir džiūgauja (plg. *Lk* 10, 21); ir joje gali paaukoti pats save (plg. *Žyd* 9, 14). Jono pateikiamose vadinaimosiose „atsisveikinimo kalbose“ Jėzus aiškiai susieja savo gyvybės atidavimą Paschos slėpinyje su Dvasios atsiuntimu saviesiems (plg. *Jn* 16, 7). Prisikėlęs ir savo kūne tebenešiojantis kančios žymes, jis pats gali skleisti Dvasią (plg. *Jn* 20, 22), padaryti mokinius savo misijos dalininkais (plg. *Jn* 20, 21). Dvasia mokinius visko išmokys ir jiems primins viską, ką Kristus yra sakęs (plg. *Jn* 14, 26), nes jai, kaip tiesos Dvasiai (plg. *Jn* 15, 26), pridera vesti mokinius į tiesos pilnatvę (plg. *Jn* 16, 13). Apaštalu darbuose pasakojama, kad Dvasia Sekminių dieną nužengia ant apaštalu, susirinkusių melstis su Marija (plg. 2, 1–4), ir uždega juos užduočiai skelbti Evangeliją visoms tautoms“ (39).

Šventosios Dvasios veikimas hierarchinėse ir charizminėse dovanose

12. Atkreipus dėmesį į dieviškųjų dovanų trejybinių ir kristologinį horizontą, aiškštėn taip pat iškyla hierarchinių ir charizminių dovanų ryšys. Hierarchinėse dovanose dėl jų sąsajos su Šventimų sakramentu išryškėja ryšys su išganomąja Kristaus veikla, pavyzdžiui, su Eucharistijos įsteigimu (plg. *Lk* 22, 19 ir t.; *1 Kor* 11, 25), galia atleisti nuodėmes (plg. *Jn* 20, 22 ir t.), apaštališkuoju įgaliojimu evangelizuoti ir krikštyti (plg. *Mk* 16, 15 ir t.; *Mt* 28, 18–20), taip pat paaiškėja, kad nė vienas sakramentas negali būti suteiktas be Šventosios Dvasios veikimo (40). Kita vertus, charizminės dovanos, teikiamos Dvasios, kuri „pučia, kur nori“ (*Jn* 3, 8), ir dalija savo dovanas taip, „kaip nori“ (*1 Kor* 12, 11), objektyviai susijusios su nauju gyvenimu Kristuje, nes tikintieji yra „atskiri“ Kristaus Kūno „nariai“ (*1 Kor* 12, 27). Todėl charizminės dovanos teisingai supran-

tamos tik siejant jas su Kristaus artumu bei tarnyste; pasak Jono Pauliaus II, „tikrosios charizmos negali nevesti į susitikimą su Kristumi sakramentuose“ (41). Tad hierarchines ir charizmines dovanas jungia Jėzaus Kristaus ir Šventosios Dvasios vidinis ryšys. Parakletas yra tasai, kuris per sakramentus veiksmingai teikia mirusio ir prisikėlusio Kristaus išganingąją malonę, ir tasai, kuris dalija charizmas. Tai ypač išryškina Šventosios Dvasios, vaizduojamos kaip ugnis, vaidmuo Rytų krikščionių, konkrečiai sirų, liturginėje tradicijoje. Didysis teologas ir poetas Efreimas Siras sako, kad „atjautos ugnis nužengė ir apsigyveno duonoje“ (42), taip parodydamas Dvasios perkeičiamąją galią ne tik dovanų, bet ir tikinčiųjų, valgančių eucharistinę duoną, atžvilgiu. Rytų požiūris bei paveikūs įvaizdžiai padebda suvokti, kaip Kristus, artinantis mums prie Eucharistijos, dovanoja mums Dvasią. Veikdama tikinčiųjų gyvenime, ta pati Dvasia maitina gyvenimą Kristuje, iš naujo vesdama – pirmiausia per Eucharistiją – į dar gilesnį sakramentinį gyvenimą. Šitai laisvai veikdama istorijoje, Švenčiausioji Trejybė per išganymo dovaną pasiekia tikinčiuosius ir sykiu skatina laisvai ir visiškai atsiliepti į tai savo gyvenimu.

4. Ryšys tarp hierarchinių ir charizminių dovanų Bažnyčios gyvenime ir misijoje

Bažnyčioje kaip bendrystės slėpinyje

13. Bažnyčia pristato save kaip „Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vienybės suvienytą tautą“ (43), kur ryšys tarp hierarchinių ir charizminių dovanų iškyla kaip nukreiptas į tikinčiųjų pilnatvišką dalyvavimą bendrystėje ir evangelizacinėje misijoje. Tokiam gyvenimui iš malonės esame nuskirti Kristuje (plg. *Rom* 8, 29–31; *Ef* 1, 4–5). Šventoji Dvasia „kuria nuostabų tikinčiųjų bendravimą ir artimai visus suvienija Kristuje, nes ji yra Bažnyčios pagrindas“ (44). Ir būtent Bažnyčioje žmonės sušaukiami tapti Kristaus nariais (45), būtent bažnytinėje bendruomenėje jie kaip vienas kito nariai susivienija Kristuje. Bendrystė visada yra „dvejo-pas gyvybinis dalyvavimas – krikščionių įsitraukimas į Kristaus gyvenimą ir tos pačios meilės skleidimas tikinčiųjų bendrijoje šiame ir aname pasaulyje. Vienybė su Kristumi ir Kristuje ir vienybė tarp krikščionių Bažnyčioje“ (46). Šia prasme Bažnyčios slėpinys suspindi „Kristuje tarsi sakramentas arba artimos jungties su Dievu ir visos žmonių giminės vienybės ženklas bei įrankis“ (47). Čia aiškštėn iškyla Bažnyčios kaip bendrystės slėpinio sakramento šaknis: „Tai iš esmės yra bendrystė su Dievu per Jėzų Kristų Šventojoje Dvasioje. Ta bendrystė tikrove tampa per Dievo žodį ir sakramentus. Krikštas, artimai susijęs su Sutvirtinimu, – bendrystės Bažnyčioje vartai ir pagrindas. Eucharistija

yra viso krikščioniškojo gyvenimo šaltinis ir viršūnė“ (48). Šie įkrikščioninimo sakramentai krikščioniškajame gyvenime yra esminiai, jais remiasi hierarchinės ir charizminės dovanos. Šitaip viduje sutvarkytas bažnytinės bendruomenės gyvenimas gaivinamas Dievo žodžio nuolatinio dievobaimingo klausymosi ir maitinamas sakramentų. Pats Dievo žodis viename sakramentiniame Apreiškimo horizonte mums duotas kaip iš pagrindų susaistytas su sakramentais, pirmiausia Eucharistijos (49). Rytų tradicijoje Bažnyčia, Šventosios Dvasios gaivinamas Kristaus Kūnas, laikomas tvarkinga vienybe, pasireiškiančia ir dovanų lygmeniu. Veiksmingas Dvasios buvimas tikinčiųjų širdyse (plg. *Rom 5, 5*) yra tos vienybės pagrindinė priežastis net charizminėse apraiškose (50). Juk charizmos, dovanojamos pavieniams asmenims, yra tos pačios Bažnyčios dalis ir skirtos padaryti bažnytinį gyvenimą intensyvesnį. Toks požiūris išnyra ir Johno Henry'io Newmano raštuose: „Tad kiekvieno krikščionio širdis turėtų būti miniatūrinė Katalikų Bažnyčia, nes viena Dvasia savo Šventykla padaro ir visą Bažnyčią, ir kiekvieną jos narį“ (51). Tai dar aiškiau parodo, kodėl hierarchinių ir charizminių dovanų nevalia nei priešinti, nei išoriškai gretinti.

Apibendrinant galima pasakyti, kad ryšys tarp charizminių dovanų ir Bažnyčios sakramentinės struktūros patvirtina vienodą esminį hierarchinių – iš prigimties tvarių, nuolatinųjų ir neatšaukiamų – ir charizminių dovanų svarbumą. Net jei pastarųjų istorinė forma nebūtinai išliks visą laiką (52), charizminio *matmens* niekada neturi trūkti Bažnyčios gyvenime ir misijoje.

Hierarchinių dovanų tapatybė

14. Dievo tautos kiekvieno nario pašventinimo ir Bažnyčios misijos pasaulyje atžvilgiu „pirmauja malonė, suteikta apaštalams, kurių valdžiai pati Dvasia pajungia net besinaudojančius charizmomis“ (53). Pats Jėzus Kristus panoro hierarchinėmis dovanomis laiduoti savo vienatinį išganomąjį tarpininkavimą visiems laikams: „Apaštalai buvo Kristaus apdovanoti ypatingu iš aukštybių nužengusios Šventosios Dvasios išliejimu (plg. *Apd 1, 8; 2, 4; Jn 20, 22–23*) ir patys rankų uždėjimu perdavė savo padėjėjams dvasinę dovaną (plg. *1 Tim 4, 14; 2 Tim 1, 6–7*)“ (54). Todėl hierarchinių dovanų suteikimas kildintinas pirmiausia iš Šventimų sakramento pilnatvės, gaunamos sulig vyskupo konsekracija, suteikiančia „mokymo ir valdymo pareigas“, kurios „iš prigimties gali būti vykdomos vien hierarchiškai bendraujant su kolegijos galva ir nariais“ (55). Todėl „vyskupų, kuriems padeda kunigai, asmenyje tikinčiųjų viduryje dalyvauja Viešpats Jėzus Kristus <...>; per jų išskirtinę tarnybą [jis] pirmiausia

visoms tautoms skelbia Dievo žodį bei tikintiesiems teikia tikėjimo sakramentus; per jų tėviškas pareigas (plg. *1 Kor 4, 15*) atgimdydamas iš aukštybių, jis įjungia į savo kūną naujus narius; galiausiai per jų išmintį ir apdairumą jis kreipia bei tvarko Naujojo Testamento tautą jos kelionėje į amžinąją laimę“ (56). Rytų krikščionių tradicijoje, artimai susijusioje su Bažnyčios tėvais, visa tai išreiškia ypatinga *taxis* sąvoka. Pasak Bazilijaus Didžiojo, akivaizdu, kad Bažnyčia tvarkoma Šventosios Dvasios veikimu, ir pati tvarka, kuria Paulius vardija charizmas (plg. *1 Kor 12, 28*), „atitinka Dvasios dovanų dalijimą“ (57) bei pirmoje vietoje įvardija apaštalų dovaną. Remiantis vyskupų konsekracija, nesunku suvokti, kad hierarchinės dovanos susijusios ir su kitais Šventimų sakramento laipsniais, pirmiausia, kunigais, kurie „pašventinti skelbti Evangeliją, ganyti tikinčiuosius ir atlikti dieviškojo kulto pareigas“ ir „paklusdami vyskupo autoritetui, <...> šventina ir valdo jiems pavestąją Viešpaties kaimenės dalį“ bei „tapę pavyzdžiu kaimenei, taip tevadovauja ir tetarnauja vietinei bendruomenei“ (58). Kunigiškasis patepimas per Šventimų sakramentą vyskupus ir kunigus padaro „panašius į Kunigą Kristų, idant jie galėtų veikti Kristaus kaip Galvos vardu ir asmeniu“ (59). Prie šių dovanų priskirtinos dovanos, suteikiamos diakonams, kuriems rankos uždedamos „ne kunigauti, o tarnauti“ ir kurie, „sustiprinti sakramentinės malonės, bendraudami su vyskupu bei jo kunigais“, tarnauja „Dievo tautai liturgijos, žodžio ir meilės tarnyba“ (60). Apibendrinant galima sakyti, kad Šventimų sakramentui būdingos įvairių laipsnių hierarchinės dovanos yra duodamos tam, kad Bažnyčioje kaip bendrystėje niekada nė vienam tikinčiajam netrūktų sakramentinės malonės pasiūlos, Dievo žodžio autoritetingo skelbimo ir pastoracijos.

Charizminių dovanų tapatybė

15. Hierarchinėmis dovanomis Kristaus malonės pasiūla istorijos tėkmėje laiduojama visai Dievo tautai, o visi tikintieji pašaukti tą malonę priimti ir į ją asmeniškai atsiliepti konkrečiomis savo gyvenimo aplinkybėmis. Todėl charizminės dovanos Šventosios Dvasios laisvai dalijamos tam, kad sakramentinė malonė duotų vaisių krikščioniškajame gyvenime įvairiais būdais bei visais jo lygmenimis. Būdamos „pirmiausia pritaikytos ir naudingos Bažnyčios reikmėms“ (61), charizmos savo įvairove įgalina Dievo tautą pilnatviškai gyventi savo evangelizacine misija, ieškoti laiko ženklų bei aiškinti juos Evangelijos šviesoje (62). Charizminės dovanos skatina tikinčiuosius visiškai laisvai ir laiką atitinkančiu būdu atsiliepti į išganymo dovaną, patiems dovanoti meilę kitiems ir autentiškai liudyti Evangeliją visiems žmonėms.

Dalijimasis charizminėmis dovanomis

16. Šiame kontekste naudinga priminti tai, kokios skirtingos charizminės dovanos gali būti ne tik savo savitu pobūdžiu, bet ir paplitimu bažnytinėje bendruomenėje. Nors charizminės dovanos „gauna paskiri asmenys, jose dalyvauti gali ir kiti; šitaip jos pratęsimos laike kaip brangus ir gyvas paveldas, tarp žmonių kuriantis ypatingą dvasinę giminystę“ (63). Ryšiu tarp charizmos asmeninio pobūdžio ir galimybės būti jos dalininku reiškiasi esminis jų dinamikos elementas, nes bažnytinėje bendruomenėje asmuo visada susijęs su bendruomene (64). Charizminės dovanos praktikoje gali kurti giminystę, artumą ir dvasinį ryšį, įgalinančius dalytis dvasiniu paveldu, kilusiu iš steigėjo asmens, bei tą paveldą gilinti, įkvepiant gyvybę tikrai ir savitai dvasinei šeimai. Įvairialypiai bažnytiniai sambūriai rodosi kaip bendros charizminės dovanos. Bažnytiniai sąjūdžiai ir naujosios bendruomenės liudija, kaip tvirta pradinė charizma gali suburti tikinčiuosius ir padėti pilnatviškai įgyvendinti savo krikščioniškąjį pašaukimą bei gyvenimo būvį tarnavimo bažnytinei misijai labui. Tokio bendro dalijimosi konkrečios ir istorinės formos gali labai skirtis; todėl gali būti, kad iš pradinės steigiamosios charizmos išsirutulios, kaip rodo dvasingumo istorija, skirtingi steiginiai.

Bažnytinės valdžios pripažinimas

17. Iš Dvasios laisvai dalijamų charizminių dovanų, kurias gauna bei įgyvendina bažnytinės bendruomenės asmenys, daugeliui nereikia ypatingo reglamentavimo. Tačiau kai charizminė dovana reiškiasi kaip „pradinė“ ar „steigiamoji charizma“, jai būtinas savitas pripažinimas, kad tas turtas bažnytinėje bendruomenėje būtų tinkamai suformuluotas ir ištikimai perduodamas laiko tėkmėje. Esminė išžvelgimo užduotis čia tenka bažnytinei valdžiai (65). Pripažinti charizmos autentiškumą ne visada yra lengva užduotis, veikiau tai tarnystė, kurią būtina atlikti ganytojams. Juk tikintieji „turi teisę būti informuoti ganytojų apie charizmų autentiškumą ir jų turėtojais prisistatančiųjų patikimumą“ (66). To siekdama valdžia turėtų suvokti faktinį Šventosios Dvasios sužadintų charizmų nenumatomumą bei būtinybę įvertinti jas pagal tikėjimo taisyklę atsižvelgiant į tai, ar tai prisideda prie Bažnyčios statybos (67). Toks procesas trunka tam tikrą laiką ir, autentiškumui nustatyti reikia tinkamų žingsnių, per rimtą išvalgą vedančių prie jų tikrumo bažnytinio pripažinimo. Sambūriui, kilusiam iš kokios nors charizmos, būtinas išbandymo ir nusistovėjimo laikotarpis, kai nuo pradinio užsidegimo pereinama prie tvaraus pavidalo. Per visą tikrinimo kelią Bažnyčios valdžia naują sambūrį turi geranoriškai lydėti. Tokio ganytojų lydėjimo niekada neturi trūkti, nes kaip

Gerojo Ganytojo rūpestinga meilė visada lydi kaimenę, lygiai taip tie, kurie pašaukti būti Gerojo Ganytojo pavaduotojais, neturi stokoti tėviškumo.

Charizminių dovanų atpažinimo kriterijai

18. Šiame kontekste galima priminti kai kuriuos bažnytinių sambūrių charizminių dovanų atpažinimo kriterijus, pastaruoju metu iškeltus aikštėn Bažnyčios Magisteriumo. Tokiais kriterijais siekiama padėti pripažinti charizmų bažnytiškumo autentiškumą.

a) *Kiekvieno krikščionio pašaukimo į šventumą pirmenybiškumas.* Kiekviena bendruomenė, atsiradusi iš dalijimosi autentiška charizma, visada turi būti šventumo Bažnyčioje ir, vadinasi, didesnės meilės ir autentiško stiebimosi tobulos meilės link įrankis (68).

b) *Pastangos skleisti Evangeliją misionieriaujant.* Autentiškos charizmos yra „Dvasios dovanos, įtrauktos į Bažnyčios kūną, kreipiančios į centrą, kuris yra Kristus, ir tada tampančios paskata evangelizuoti“ (69). Tad tokios bendruomenės turi atitikti apaštališkąjį Bažnyčios tikslą ir prisidėti prie jo įgyvendinimo bei išsiskirti polėkiu misionieriauti, kad „vis labiau taptų naujosios evangelizacijos subjektais“ (70).

c) *Katalikų tikėjimo išpažinimas.* Kiekviena charizminė bendruomenė turi būti pilnatviško tikėjimo mokymo vieta, kur „tiesa apie Kristų, Bažnyčią ir žmogų priimama ir skelbiama remiantis Bažnyčios magisteriumo autentiška interpretacija“ (71); todėl vengtina judėti „už (proagon) bažnytinio mokymo ir bendruomenės ribų“; juk tas, kas „ten nelieka, nėra susivienijęs su Jėzaus Kristaus Dievu (plg. 2 Jn 9)“ (72).

d) *Tikros bendrystės su visa Bažnyčia liudijimas.* Tai apima „sūnišką santykį su popiežiumi, kuris yra nuolatinė ir regima visuotinės Bažnyčios vienybės versmė, ir su vyskupu, vienybės regimu pradū ir pagrindu dalinėje Bažnyčioje“ (73). Tai reiškia lojalų pasirengimą „priimti jų mokymą ir sielovadinius patarimus“ (74), taip pat pasirengimą „dalyvauti tiek vietinėse, tiek nacionalinėse, tiek tarptautinėse Bažnyčios programose bei iniciatyvose“, įsitraukimą į katechezę ir pedagoginius gebėjimus „auklėti krikščionis“ (75).

e) *Kitų Bažnyčios charizminių dėmenų vienas kito papildomumo pripažinimas bei vertinimas.* Iš to išplaukia pasirengimas bendradarbiauti (76). Juk „aiškus charizmos ženklas yra jos bažnytiškumas, gebėjimas darniai įsitraukti į šventos Dievo tautos gyvenimą visų labui. Dvasios sužadinta autentiška naujybė, kad įsitvirtintų, neturi mesti šešėlio ant kitokių dvasingumų ir dovanų“ (77).

f) *Išbandymo laiko, reikalingo charizmoms atpažinti, priėmimas.* Kadangi charizminė dovana gali būti „visai Bažnyčiai sunki dvasinio gyvenimo naujybė, iš pradžių galinti pasirodyti net nepatogi“, vienas iš autentiškumo kriterijų yra „nuolankumas pakeliant nesklandumus: teisingas santykis tarp tikros charizmos, to, kas nauja, ir vidinės kančios apima nuolatinę charizmos ir kryžiaus sąsają“ (78). Galimas įtampos atsiradimas iš visų reikalauja praktikuoti didesnę meilę siekiant vis gilesnės bažnytinės bendrystės ir vienybės.

g) *Dvasinių vaisių buvimas.* Tokie vaisiai yra meilė, džiaugsmas, taika ir tam tikra žmogiška branda (plg. Gal 5, 22); „dar intensyvesnis įsitraukimas į Bažnyčios gyvenimą“ (79); uolesnis „Dievo žodžio klausymasis bei apmąstymas“ (80); „maldos, kontempliacijos, liturginio ir sakramentinio gyvenimo pomėgio atgaivinimas, pastangos gausinti pašaukimus į krikščioniškąją santuoką, sakramentinę kunigystę bei pašvęstąjį gyvenimą“ (81).

h) *Socialinis evangelizacijos matmuo.* Pripažintina, kad, skatinamai meilės, „kerigmai neišvengiamai būdingas socialinis turinys: bendruomeninis gyvenimas ir įsipareigojimas kitiems glūdi pačioje Evangelijos širdyje“ (82). Šiuo atpažinimo kriterijumi, susijusiu ne vien su pasauliečių susivienijimais Bažnyčioje, pabrėžiamas poreikis gyvai liudyti „visuomenėje dalyvavimą ir solidarumą“, stiprinti „joje teisingumo ir brolybės principus“ (83). Šiuo atžvilgiu svarbus „skatinimas krikščioniškai reikštis įvairiose visuomenės srityse bei dalyvavimas karitatyvinių, kultūrinių ir dvasinių darbų organizavime ir vadovybėje, atsižadėjimo dvasia ir grįžimas prie evangelinio neturto kaip didžiadvasės meilės visiems žmonėms šaltinio“ (84). Esminis dalykas yra rėmimasis Bažnyčios socialiniu mokymu (85). „Iš mūsų tikėjimo į vargšų tapusį ir visada vargšams bei atstumtiesiems artimą Kristų išplaukia pareiga rūpintis visapusišku visuomenės apleistų žmonių vystymusi“ (86); to autentiškoje bažnytinėje bendruomenėje irgi niekada negali trūkti.

5. Bažnytinis ryšio tarp hierarchinių ir charizminių dovanų praktikavimas

19. Galiausiai būtina aptarti kai kuriuos konkrečios bažnytinės praktikos, susijusios su ryšiu tarp hierarchinių ir charizminių dovanų, iš kurių bažnytinėje bendrystėje kyla charizminiai sambūriai, elementus.

Abipusiškumas

20. Gerų santykių tarp įvairių dovanų Bažnyčioje praktika pirmiausia reikalauja, kad charizminė bendruomenė tikrai būtų įtraukta į dalinės Bažnyčios

pastoracinį gyvenimą. Tai, pirmiausia, reiškia būtinybę charizminiams sambūriams pripažinti ganytojų valdžią Bažnyčioje kaip esminiame krikščioniškojo gyvenimo dėmenyje, nuoširdžiai trokšti būti pripažintiems, išklaustytiems ir prireikus apvalytiems, tarnauti bažnytinę misijai. Kita vertus, tie, kuriems suteiktos hierarchinės dovanos, vykdydami charizmų atpažinimą bei jas lydėdami, turi nuoširdžiai priimti, ką Dvasia sužadina bažnytinėje bendruomenėje, atsižvelgdami į tai pastoracijoje ir brangindami charizmų indėlį kaip autentiškus išteklius visų labui.

Charizminės dovanos visuotinėje ir dalinėje Bažnyčioje

21. Turint priešais akis charizminių bendruomenių plitimą ir savitumą, atsižvelgtina į būtiną ir esminį santykį tarp visuotinės ir dalinės Bažnyčios. Šiuo atžvilgiu pabrėžtina, kad Kristaus Bažnyčia, kaip išpažįstame Apaštalų tikėjimo išpažinime, „yra visuotinė Bažnyčia, t. y. Viešpaties mokinių visuotinė bendruomenė, esanti ir veikianti konkrečių asmenų, grupių, laikų ir vietovių įvairovėje“ (87). Dalinis matmuo neatsiejamas nuo visuotinio ir atvirkščiai; tarp dalinių Bažnyčių ir visuotinės Bažnyčios egzistuoja „abipusė vidujybė“ (88). Petro įpėdinio hierarchinės dovanos šiame kontekste laiduoja ir skatina visuotinės Bažnyčios imanentiškumą vietinėse Bažnyčiose; lygiai taip ir paskirų vyskupų apaštališkoji tarnyba neapsiriboja jų vyskupijomis, bet pašaukta per nuoširdų bei veiksmingą kolegialumą ir ypač per bendrystę su *centrum unitatis Ecclesiae*, kuris yra Romos popiežius, įsilieti į visą Bažnyčią. Juk „Romos popiežius kaip Petro įpėdinis yra nuolatinis ir regimas tiek vyskupų, tiek daugybės tikinčiųjų vienybės pradas bei pamatas. Be to, kiekvienas vyskupas yra regimas vienybės pradas bei pamatas savo dalinėje Bažnyčioje, suformuotoje visuotinės Bažnyčios pavyzdžiu; jose ir iš jų randasi viena ir vienatinė Katalikų Bažnyčia“ (89). Tai reiškia, kad kiekvienoje dalinėje Bažnyčioje „tikrai yra ir veikia viena, šventa, katalikiška ir apaštališka Kristaus Bažnyčia“ (90). Todėl rėmimasis Petro įpėdinio valdžia – bendryste *cum Petro et sub Petro* – yra esminis kiekvienos vietinės Bažnyčios dėmuo (91).

Šitai teikia pagrindą hierarchines ir charizmines dovanas susieti santykio tarp visuotinės Bažnyčios ir dalinių Bažnyčių plotmėje. Juk, viena vertus, charizminės dovanos duodamos visai Bažnyčiai; kita vertus, tos dovanos turi būti įgyvendinamos tarnaujant konkrečiai vyskupijai, kuri yra „Dievo tautos dalis, pavedama ganyti vyskupui ir jo bendradarbiams kunigams“ (92). Šiuo atžvilgiu naudinga priminti pašvęstąjį gyvenimą; jis yra ne išorinė ar nuo vietinės Bažnyčios gyvenimo nepriklausoma tikrovė, bet evangelinio radikalumo paženklintas ypatingas būdas būti joje su savo savitomis

dovanomis. Tradicinė „egzempcija“, suteikta daugeliui pašvęstojo gyvenimo institutų (93), reiškia ne abstraktų supralokališkumą ar neteisingai suprantamą autonomiją, bet gilesnę sąveiką tarp Bažnyčios visuotinio ir dalinio matmens (94). Panašiai ir naujos charizminės bendruomenės, pranokstančios vyskupijos lygmenį, nesuvoktinos kaip visiškai autonomiškos dalinės Bažnyčios atžvilgiu; priešingai, jos turėtų pastarąją praturtinti ir jai tarnauti savo savitomis dovanomis, neapsiribojančiomis viena vyskupija.

Charizminės dovanos ir krikščioniškojo gyvenimo būviai

22. Šventosios Dvasios dalijamos charizminės dovanos gali turėti santykį su visa bažnytinės bendrystės tvarka, turint galvoje ir sakramentus, ir Dievo žodį. Priklausomai nuo savo įvairaus savitumo jos gali prisidėti prie daug vaisingesnio atlikimo užduočių, kylančių iš Krikšto, Sutvirtinimo, Santuokos ir Šventimo sakramentų, taip pat įgalinti geriau dvasiškai suprasti apaštališkąją Tradiciją; pastaroji gali būti geriau įsąmoninama ne tik studijomis ir skelbimu tu, kuriems suteikta *charisma veritatis certum* (95), bet ir „suvokimu, teikiamu gilesnio dvasinių dalykų patyrimo“ (96). Šiuo atžvilgiu naudinga išvardyti pagrindinius klausimus dėl charizminių dovanų ir įvairių gyvenimo būvių ryšio, ypatingą dėmesį skiriant Dievo tautos bendrajai kunigystei ir hierarchinei kunigystei, kurios „skiriasi ne tiek laipsniu, kiek esme, tačiau yra viena kitai skirtos, ir tiek viena, tiek kita savitu būdu dalyvauja vienoje Kristaus kunigysteje“ (97). Juk tai išties yra „du būdai, kuriais dalyvaujame vienoje Kristaus kunigysteje, turinčioje du matmenis, susivienijančius aukščiausiam Kryžiaus aukos akte“ (98).

a) Pirmiausia pripažintinas vertingumas įvairių charizmų, kurios duoda pradžią bažnytiniam sambūriams, pašauktiems, vadovaujant teisėtiems ganytojams, padaryti sakramentinę malonę vaisingą. Jos teikia autentišką galimybę gyventi savo krikščioniškuoju pašaukimu ir jį plėtoti (99). Tos charizminės dovanos leidžia tikintiesiems įgyvendinti kasdienybėje Dievo tautos bendrąją kunygystę: „Todėl visi Kristaus mokiniai, išsvermingai meldamiesi ir šlovindami Dievą (plg. *Apd 2, 42–47*), turi atnašauti save kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką (plg. *Rom 12, 1*), kiekvienoje žemės vietoje liudyti Kristų ir ieškantiems aiškinti juose slypinčią amžinojo gyvenimo viltį (plg. *1 Pt 3, 15*)“ (100). Šiai kategorijai priklauso ir bažnytiniai susivienijimai, ypač reikšmingi krikščioniškajam gyvenimui santuokoje ir „savo teikiamomis žiniomis bei veikimu“ galintys labai „sutvirtinti jaunimą ir pačius sutuoktinius, ypač jaunavedžius, bei rengti juos šeimos, visuomenės ir apaštalavimo gyvenimui“ (101).

b) Išventintiesiems tarnautojams dalyvavimas charizminėje bendruomenėje irgi gali priminti ir Krikšto, kuriuo jie tapo Dievo vaikais, prasnę, ir savo pašaukimą bei savitą misiją. Išventintasis tikintysis tam tikrame bažnytiniame susivienijame gali atrasti jėgų bei paspirties gyventi siekdamas nuodugniau vykdyti savo savitą tarnybą tiek visos Dievo tautos ir jam patikėtos jos dalies atžvilgiu, tiek nuoširdaus klusnumo savo ordinarui matmeniu (102). Tas pat taikytina ir kandidatams į kunigus, priklausantiems tam tikram bažnytiniam susivienijimui, kaip teigiama posinodiniame paraginime *Pastores dabo vobis* (103); toks santykis turėtų reikštis paklusnumu savitam ugdymui, praturtinamam atitinkamų charizmų. Galop pastoracinė pagalba, kurią kunigas gali pasiūlyti bažnytiniam susivienijimui atsižvelgdamas į to sąjūdžio savybes, visada teiktina laikantis bažnytinėje bendruomenėje numatytos šventosios tvarkos dėl inkardinacijos (104) ir klusnumo savo ordinarui (105).

c) Charizminės dovanos indėlių į Krikšto sakramentu gaunamą kunigystę ir į tarnybines kunigystę puikiai išreiškia pašvęstasis gyvenimas, kuris, kaip toks, priklauso Bažnyčios charizminiam matmeniui (106). Tokia charizma, kuri ypatingą supanašėjimą su skaisčiu, beturčiu, klusniu Kristumi (107) per evangelinių patarimų įžadus padaro tvaria gyvenimo forma (108), suteikiama tam, kad „Krikšto malonė atneštų gausesnių vaisių“ (109). Pašvęstojo gyvenimo institutų dvasinumas ir pasauliečiui, ir kunigui gali būti reikšminga paspirtis, įgalinanti juos įgyvendinti savo pašaukimą. Be to, pašvęstojo gyvenimo institutų nariai, būtinai gavę savo vyresniųjų pritarimą (110), neretai gali labai padėti naujiesiems sambūriams įgyvendinti savo savitą pašaukimą ir savo ruožtu „džiugiai, ištikimai ir charizmiškai paliudyti pašvęstąjį gyvenimą“, taip pat „vienam kitą praturtinant“ (111).

d) Galop reikšminga tai, kad evangelinių patarimų dvasia Magisteriumo rekomenduojama ir kiekvienam išventintajam tarnautojui (112). Charizminės dovanos pobūdžio aiškiai yra ir *celibatas*, iš kunigų reikalaujamas garbingos lotyniškosios tradicijos (113); jį pirmiausia reikėtų suprasti ne funkciškai, bet kaip „ypatingą būdą savo gyvenseną padaryti panašią į paties Kristaus gyvenseną“ (114), šitaip save iki galo atiduodant misijai, patikėtai per Šventimų sakramentą (115).

Bažnytinio pripažinimo formos

23. Šiame dokumente siekta, remiantis hierarchinių ir charizminių dovanų ryšiu, paaiškinti naujų bažnytinių susivienijimų teologinę ir ekleziologinę padėtį ir taip

prisdėti konkrečiai ieškant tokių grupių bažnytinio pripažinimo tinkamiausių būdų. Dabartiniame Kanonų teisės kodekse numatyta įvairių naujos bažnytinės tikrovės, grįstos charizminėmis dovanomis, pripažinimo formų. Tokias formas būtina rūpestingai pasversti (116), vengiant nepakankamo atsižvelgimo tiek į pagrindinius teisės principus, tiek į įvairios charizminės tikrovės prigimtį bei savitumą.

Turint priešais akis hierarchinių ir charizminių dovanų ryšį, būtina paisyti dviejų pagrindinių kriterijų, kurių nevalia atsieti vieno nuo kito: a) pagarbos pas skirtų bažnytinių susivienijimų charizminiam savitumui, šalinantis teisinio siaurumo, numarinančio naujybę, kylančią iš savitos patirties. Šitai padės išvengti abejingo požiūrio į charizmas Bažnyčioje; b) pagarbos pamatinei bažnytinei tvarkai, skatinant įtraukti charizmines dovanas į visuotinės ir dalinės Bažnyčios gyvenimą bei saugantis pavojaus suvokti charizminę bendruomenę kaip greta Bažnyčios gyvenimo egzistuojantį dalyką, kurio tvarka nepaženklinta hierarchinių dovanų.

Pabaiga

24. Laukdami Šventosios Dvasios išliejimo pirmieji mokiniai ištvermingai meldėsi drauge su Marija, Jėzaus motina (plg. *Apd* 1, 14). Ji tapo tobulai priimta ir Švenčiausiosios Trejybės apščiui apdovanota ypatingomis malonėmis, pirmiausia buvimo Dievo Motina malone. Visi Bažnyčios vaikai gali gėrėtis jos visišku nuolankumu Šventosios Dvasios veikimui, tikėjimo nuolankumu, neturinčiu trūkumų ir paženklintu skaidraus nusižeminimo. Tad Marija visapusiškai liudija klusnų ir ištikimą visų Dvasios dovanų priėmimą. Be to, pasak Vatikano II Susirinkimo mokymo, Mergelė Marija „savo motiniška meile <...> rūpinasi savo Sūnaus broliais, kurie, pavojų ir vargų supami, tebekeliauja, iki pasieks palaimingą tėvynę“ (117). Kadangi „tikėjimo kelyje ji leidosi nuvedama Dvasios į tarnavimo bei vaisingumo dalią“, „šiandien, žvelgdami į ją, prašome padėti mums skelbti išganyto žinią visiems ir kad nauji mokiniai taptų veikliais evangelizuotojais“ (118). Todėl Marija pripažįstama Bažnyčios Motina ir į ją, pilni pasitikėjimo, kreipiamės prašydami, kad per jos veiksmingą paspirtį ir galingą užtarimą Šventosios Dvasios gausiai tarp tikinčiųjų dalijamos charizminės dovanos būtų jų nuolankiai priimanamos ir vaisingos Bažnyčios gyvenimui bei misijai ir pasaulio gerovei.

Audiencijoje, 2016 m. kovo 14 d. suteiktoje pasirašiusiam Tikėjimo mokymo kongregacijos kardinolui, popiežius Pran-

ciškus šį laišką, priimtą minėtos dikasterijos visuotinės sesijos, patvirtino ir nurodė paskelbti.

Roma, Tikėjimo mokymo kongregacijos būstinė,
2016 m. gegužės 15-oji, Sekminių išskilmė

Kardinolas Gerhard Müller

Prefektas

+ Luis F. Ladaria SJ

Titulinis Tibikos arkivyskupas

Sekretorius

Nuorodos

- (1) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 4.
- (2) Jonas Auksaburnis. *Homilia de Pentecoste*, II, 1: PG 50, 464.
- (3) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 49: AAS 105 (2013), 1040.
- (4) Plg. ten pat, 20–24: AAS 105 (2013), 1028–1029.
- (5) Plg. ten pat, 14: AAS 105 (2013), 1025.
- (6) Ten pat, 25: AAS 105 (2013), 1030.
- (7) Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Apostolicam actuositatem*, 19.
- (8) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 14: AAS 105 (2013), 1026; plg. Benediktas XVI. Homilija per Lotynų Amerikos ir Karibijos vyskupų 5-osios visuotinės konferencijos šv. Mišias *La Apericida* šventovėje (2007 05 13): AAS 99 (2007), 43.
- (9) Jonas Paulius II. Kreipimasis į bažnytinių sąjūdžių ir naujųjų bendruomenių narius per Sekminių vigiliją (1998 05 30), 7: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II, XXI*, 1 (1998), 1123.
- (10) Ten pat, 6: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II, XXI*, 1 (1998), 1122.
- (11) Ten pat, 8: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II, XXI*, 1 (1998), 1124.
- (12) „Esama skirtingų *charismata*“ (1 Kor 12, 4); „turime įvairių *charismata*“ (Rom 12, 6); „kiekvienas turi iš Dievo savo *charisma*, vienas šiokią, kitas anokią“ (1 Kor 7, 7).
- (13) Graikų kalboje abu žodžiai (*charísma* ir *cháris*) turi tą pačią šaknį.
- (14) Plg. Origenas. *De principiis*, I, 3, 7: PG 11, 153: „Tai, kas vadinama Dvasios dovana, suteikiama per Sūnų ir kyla iš Tėvo.“
- (15) Bazilijus Cezarietis. *Regulae fusius Tractae*, 7, 2: PG 31, 933–934.
- (16) „Kas kalba kalbomis, pats save tobulina, o kas pranašauja – ugdo Bažnyčią“ (1 Kor 14, 4). Apaštalas kalbėjimo kalbomis neniekina, laiko tai asmeniniam santykiui su Dievu naudinga maldos charizma ir pripažįsta ją esant autentiška

charizma, nors ir neturinčia visuotinės naudos: „Dėkui Dievui, aš kalbu kalbomis daugiau už jus visus, vis dėlto bendruomenės susirinkime verčiau išstariu penkis žodžius savo protu, kad pamokyčiau ir kitus, negu tūkstančius žodžių kalbomis“ (1 Kor 14, 18–19).

(17) Plg. 1 Kor 12, 28: „Dievas kai kuriuos paskyrė Bažnyčioje – pirmiausia, apaštalais, antra – pranašais, trečia – mokytojais; paskui eina stebuklų darymas, po to gydymo dovanos, pagalbos teikimas, vadovavimas, įvairių kalbų dovanos.“

(18) Bendruomenės susirinkimuose charizminių apraiškų perteklius gali turėti neigiamo poveikio, kelti konkurenciją, netvarką ir sumaištį. Mažiau apdovanoti krikščionys gali išsiugdyti nevisavertiškumo kompleksą (plg. 1 Kor 12, 15–16), o dideli charizmininkai pasiduoti puikybės ir paniekos pagundai (plg. 1 Kor 12, 21).

(19) Jei susirinkime nėra nė vieno, gebančio paaiškinti slėpiningus žodžius, tariamus kalbančiojo kalbomis, Paulius siūlo tylėti. Jei toks aiškintojas yra, apaštalas sutinka, kad du ar daugiausia trys kalbėtų kalbomis (plg. 1 Kor 14, 27–28).

(20) Paulius nepritaria nevaldomo pranašiško įkvėpimo idėjai; jis, priešingai, tvirtina, kad „pranašų dvasinės dovanos yra pranašams klusnios, nes Dievas nėra sumaištis, bet santarvės Dievas“ (1 Kor 14, 32–33). Jis teigia: „Jei kas tariasi esąs pranašas ar Dvasios įkvėptas žmogus, tas turi pripažinti, jog tai, ką jums rašau, yra Viešpaties įsakymas. O jei kas šito nenori pripažinti, pats nebus pripažintas“ (1 Kor 14, 37–38). Tačiau užbaigia pozityviai kviesdamas siekti pranašavimo ir netrukdyti kalbėti kalbomis (plg. 1 Kor 14, 39).

(21) Plg. Pijus XII. Enciklika *Mystici corporis* (1943 06 29): AAS 35 (1943), 206–230.

(22) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 4, 7, 11, 12, 25, 30, 50; Dogm. konst. *Dei Verbum*, 8; Dekr. *Apostolicam actuositatem*, 3, 4, 30; Dekr. *Presbyterorum ordinis*, 4, 9.

(23) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 4.

(24) Ten pat, 12.

(25) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Apostolicam actuositatem*, 3: „Šiam apaštalavimui Šventoji Dvasia, kuri pašventina Dievo tautą per kunigų tarnybą ir sakramentus, tikintiesiems duoda dar ir ypatingų dovanų (plg. 1 Kor 12, 7), „dalydama kiekvienam atskirai, kaip jai patinka“ (1 Kor 12, 11), kad, patarnaudami vieni kitiems pagal kiekvieno gautąją malonę, ir patys būtų kaip geri daugiopos Dievo malonės dalytojai (plg. 1 Pt 4, 10) visam kūnui auginti meilėje (plg. Ef 4, 16).“

(26) Ten pat.

(27) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 12: „Spręsti dėl jų tikrumo ir tinkamo naudojimosi turi tie, kurie vadovauja Bažnyčiai; jiems ypač dera negeisti Dvasios, bet visa iširti ir palaikyti tai, kas gera (plg. 1 Tes 5, 12. 19–21).“ Nors čia kalbama apie ypatingų dovanų atpažinimą, tai analogiškai galioja ir kiekvienai charizmai apskritai.

(28) Plg., pvz., Paulius VI. Apašt. parag. *Evangelii nuntiandi* (1975 12 08), 58: AAS 68 (1976), 46–49; Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija. *Nota Mutuae relationes* (1978 05 14): AAS 70 (1978), 473–506; Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici* (1988 12 30): AAS 81 (1989), 393–521; Apašt. parag. *Vita consecrata* (1996 03 25): AAS 88 (1996), 377–486.

(29) Iškalbinga minėtojo tarpdikasterinio dokumento *Mutuae relationes* ištara, kuria primenama: „Būtų rimta klaida vienuoliškąjį gyvenimą ir bažnytines struktūras padaryti vieną nuo kitos nepriklausomais dalykais, tarsi jie galėtų egzistuoti kaip dvi atskiros tikrovės, viena charizminė, kita institucinė; veikiau abu aspektai, tai yra dvasinės dovanos ir bažnytines struktūros, sudaro vieną, nors ir sudėtingą tikrovę“ (34).

(30) Jonas Paulius II. Žinia Bažnytinių sąjūdžių pasaulinio kongreso dalyviams (1998 05 27), 5: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXI, 1 (1998), 1065; plg. Žinia 2-ojo tarptautinio bažnytinių sąjūdžių koliakviumo dalyviams (1987 03 02): *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, X, 1 (1987), 476–479.

(31) Benediktas XVI. Kreipimasis į brolijos *Comunione e Liberazione* brolijos piligrimystės popiežiškojo pripažinimo 25-ųjų metų proga dalyviams (2007 03 24): *Insegnamenti di Benedetto XVI*, III, 1 (2007), 558.

(32) „Drauge keliauti Bažnyčioje, vadovaujamoje ganytojų, turinčių ypatingą charizmą ir tarnybą, yra Šventosios Dvasios veikimo ženklas; bažnytiškumas yra kiekvieno krikščionio, kiekvienos bendruomenės, kiekvieno sąjūdžio pamatinis požymis“: Pranciškus. Homilija per Sekminių iškilmę drauge su sąjūdžiais, naujosiomis bendruomenėmis, pasauliečių susivienijimais bei sambūriais (2013 05 19): *Insegnamenti di Francesco*, I, 1 (2013), 208.

(33) Pranciškus. Bendroji audiencija (2014 10 01): *L'Osservatore Romano* (2014 10 02), 8.

(34) Plg. Jn 7, 39; 14, 26; 20, 22.

(35) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Dekl. *Dominus Iesus* (2000 08 06), 9–12: AAS 92 (2000), 749–754.

(36) Ireniejus Lijonietis. *Adversus haereses*, IV, 7, 4: PG 7, 992–993; V, 1, 3: PG 7, 1123; V, 6, 1: PG 7, 1137; V, 28, 4: PG 7, 1200.

(37) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Dekl. *Dominus Iesus* (2000 08 06), 12: AAS 92 (2000), 752–754.

(38) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Dominum et vivificantem* (1986 05 18), 50: AAS 78 (1986), 869–870; Katalikų Bažnyčios katekizmas, 727–730.

(39) Benediktas XVI. Apašt. parag. *Sacramentum caritatis* (2007 02 22), 12: AAS 99 (2007), 114.

(40) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1104–1107.

(41) Jonas Paulius II. Kreipimasis į bažnytinių sąjūdžių ir naujų bendruomenių narius per Sekminių vigiliją (1998 05 30), 7: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXI, 1 (1998), 1123.

(42) Efreimas Siras. *Inni sulla fede*, 10, 12: CSCO 154, 50.

(43) Kiprijonas Kartaginetis. *De oratione dominica*, 23: PL 4,

- 553; plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 4.
- (44) Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Unitatis redintegratio*, 2.
- (45) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Dekl. *Dominus Iesus* (2000 08 06), 16: AAS 92 (2000), 757: „Kristaus išganingojo slėpinio pilnatvė taip pat priklauso Bažnyčiai, neatskiriamai susivienijusiai su savo Viešpačiu.“
- (46) Paulius VI. Katechezė (1966 06 08): *Insegnamenti Paolo VI*, IV (1966), 794.
- (47) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 1.
- (48) Vyskupų sinodo 2-oji neeilinė generalinė asamblėja. *Ecclesia su Verbo mysteria Christi celebrans pro salute mundi. Relatio finalis* (1985 12 07), II, C, 1: *Enchiridion Vaticanum*, 9, 1800; plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Laiškas *Communiois notio* (1992 05 28), 4–5: AAS 85 (1993), 839–841.
- (49) Plg. Benediktas XVI. Apašt. parag. *Verbum Domini* (2010 09 30), 54: AAS 102 (2010), 733–734; Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 174: AAS 105 (2013), 1092–1093.
- (50) Plg. Bazilijus Cezarietis. *De Spiritu Sancto*, 26: PG 32, 181.
- (51) J. H. Newman. *Sermons Bearing on Subjects of the Day*. London 1869, 132.
- (52) Plg. paradigminę Jono Pauliaus II ištara apie pašvęstąjį gyvenimą: Bendroji audiencija (1994 09 28), 5: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XVII, 2 (1994), 404–405.
- (53) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 7.
- (54) Ten pat, 21.
- (55) Ten pat.
- (56) Ten pat.
- (57) Bazilijus Cezarietis. *De Spiritu Sancto*, 16, 38: PG 32, 137.
- (58) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 28.
- (59) Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Presbyterorum ordinis*, 2.
- (60) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 29.
- (61) Ten pat, 12.
- (62) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 4, 11.
- (63) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 24: AAS 81 (1989), 434.
- (64) Ten pat, 29: AAS 81 (1989), 443–446.
- (65) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 12.
- (66) Jonas Paulius II. Bendroji audiencija (1994 03 09), 6: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XVII, 1 (1994), 641.
- (67) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 799 ir t.; Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija. Nota *Mutuae relationes* (1978 05 14), 51: AAS 70 (1978), 499–500; Jonas Paulius II. *Vita consecrata*, 48: AAS 88 (1996), 421–422; Jonas Paulius II. Bendroji audiencija (1992 06 24), 6: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XV, 1 (1992), 1935–1936.
- (68) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 39–42; Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 446.
- (69) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 130: AAS 105 (2013), 1074.
- (70) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 447; plg. Paulius VI. Enciklika *Evangelii nuntiandi*, 58: AAS 68 (1976), 49.
- (71) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 446–447.
- (72) Pranciškus. Homilija per Sekminių iškilme drauge su sąjūdžiais, naujosiomis bendruomenėmis, pasauliečių susivienijimais bei sambūriais (2013 05 19): *Insegnamenti di Francesco*, I, 1 (2013), 208.
- (73) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 447; plg. Paulius VI. Apašt. parag. *Evangelii nuntiandi*, 58: AAS 68 (1976), 48.
- (74) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 447.
- (75) Ten pat: AAS 81 (1989), 448.
- (76) Plg. ten pat: AAS 81 (1989), 447.
- (77) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 130: AAS 105 (2013), 1074–1075.
- (78) Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija. Nota *Mutuae relationes* (1978 05 14), 12: AAS 70 (1978), 480–481; plg. Jonas Paulius II. Kreipimasis į bažnytinių sąjūdžių ir naujų bendruomenių narius per Sekminių vigiliją (1998 05 30), 6: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXI, 1 (1998), 1122.
- (79) Paulius VI. Apašt. parag. *Evangelii nuntiandi*, 58: AAS 68 (1976), 48.
- (80) Ten pat; plg. Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 174–175: AAS 105 (2013), 1092–1093.
- (81) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 448.
- (82) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 177: AAS 105 (2013), 1094.
- (83) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 30: AAS 81 (1989), 448.
- (84) Ten pat.
- (85) Plg. Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 184, 221: AAS 105 (2013), 1097, 1110–1111.
- (86) Ten pat, 186: AAS 105 (2013), 1098.
- (87) Tikėjimo mokymo kongregacija. Laiškas *Communiois notio*, 7: AAS 85 (1993), 842.
- (88) Ten pat, 9: AAS 85 (1993), 843.
- (89) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 23.
- (90) Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Christus Dominus*, 11.
- (91) Plg. ten pat, 2; Tikėjimo mokymo kongregacija. Laiškas *Communiois notio*, 13–14: AAS 85 (1993), 846–848.
- (92) Vatikano II Susirinkimas. Dekr. *Christus Dominus*, 11.
- (93) Plg. ten pat, 35; Kanonų teisės kodeksas, kan. 591; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 412, § 2; Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija.

- Nota *Mutuae relationes* (1978 05 14), 22: AAS 70 (1978), 487.
- (94) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Laiškas *Communio- nis notio*, 15: AAS 85 (1993), 847.
- (95) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Dei Verbum*, 8; Katalikų Bažnyčios katekizmas, 888–892.
- (96) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Dei Verbum*, 8.
- (97) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 10.
- (98) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Pastores gregis* (2003 10 16), 10: AAS 96 (2004), 838.
- (99) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Christifideles laici*, 29: AAS 81 (1989), 443–446.
- (100) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gen- tium*, 10.
- (101) Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 52; plg. Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Familiaris consortio* (1981 11 22), 72: AAS 74 (1982), 169–170.
- (102) Plg. Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Pastores dabo vobis* (1992 03 25), 68: AAS 84 (1992), 777.
- (103) Plg. ten pat, 31, 68: AAS 84 (1992), 708–709, 757–777.
- (104) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 265; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 357, § 1.
- (105) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 273; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 370.
- (106) Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija. Nota *Mutuae relationes* (1978 05 14), 19, 34: AAS 70 (1978), 485–486, 493.
- (107) Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Vita consecrata*, 31: AAS 88 (1996), 404–405.
- (108) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gen- tium*, 43.
- (109) Ten pat, 44; plg. Dekr. *Perfectae caritatis*, 5; Jonas Pau- lius II. Apašt. parag. *Vita consecrata*, 14, 30: AAS 88 (1996), 387–388, 403–404.
- (110) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 307, § 3; Rytų Bažny- čių kanonų kodeksas, kan. 578, § 3.
- (111) Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyveni- mo draugijų kongregacija. Instr. *Ripartire da Cristo* (2002 05 19), 30: *Enchiridion Vaticanum*, 21, 472.
- (112) Plg. Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Pastores dabo vobis* (1992 03 25), 27–30: AAS 84 (1992), 700–707.
- (113) Plg. Paulius VI. Enciklika *Sacerdotalis caelibatus* (1967 06 24): AAS 59 (1967), 657–697.
- (114) Benediktas XVI. Apašt. parag. *Sacramentum caritatis*, 24: AAS 99 (2007), 124.
- (115) Plg. Jonas Paulius II. Apašt. parag. *Pastores dabo vobis* (1992 03 25), 29: AAS 84 (1992), 703–705; Vatikano II Susirin- kimas. Dekr. *Presbyterorum ordinis*, 16.
- (116) Bažnytinių bendruomenių charizminės prigimties pripažinimo paprasčiausia teisinė forma iki šiandien yra kaip privataus tikinčiųjų susivienijimo (plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 321–326; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 573, § 2–583). Tačiau pravartu atkreipti dėmesį ir į kitas teisinio pripažinimo formas su savitomis savybėmis, kaip antai į tikinčiųjų viešuosius susivienijimus (plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 312–320; Rytų Bažnyčių kanonų ko- deksas, kan. 573, § 1–583), dvasininkų susivienijimus (plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 302), pašvęstojo gyvenimo institutus (plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 731–746; Rytų Bažnyčių kanonų kodeksas, kan. 572) ir personalines prela- tūras (plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 294–297).
- (117) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gen- tium*, 62.
- (118) Pranciškus. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 287: AAS 105 (2013), 1136.

Nauji leidiniai

Carlo Maria Martini. Tėve mūsų. Dvasinės pratybos. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 192 p.

Milano arkivyskupas Carlos Maria Martinis aiškina „Tėve mūsų“ maldą kunigams skirtose dvasinėse pratybose. Jo troškimas yra pasiekti maldos, kurios mus išmokė Jėzus, širdį ir dvasią. Arkivyskupo mintys tinka ir visiems pasauliečiams, kuriems rūpi dvasinis ir maldos gyvenimas.

Nors mes mokame šią maldą atmintinai, tačiau ji nuolat pateikia netikėtumų, kiekvieną kartą atrodo nauja, paslaptinga, daugiareikšmė. Dažnai gerai neįžvelgiame visų jos turtų. Carlos Maria Martinis kviečia skaitytoją atrasti neišsenkančius jos lobius. „Tėve mūsų“ malda čia atsiskleidžia visa savo verte – lyg maža minia- tiūra, brangenybė, kurios kiekvienas žodis gali būti išplėstas iki Kristaus didybės, o maldos trumpumas ir paprastumas rodo nepaprastą jos išmintį ir jėgą.

Pal. arkivyskupo Jurgio Matulaičio atlidai

Liepos 9 d. Marijampolės Šv. ark. Mykolo bazilikoje šv. Mišiomis 12.00 val. prasidėjo jubiliejiniai palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio atlidai – beatifikacijos 30-mečio minėjimas.

Pirmoji atlidų diena, kaip visuomet, buvo skirta dėkoti Dievui už malones, patirtas per pal. Jurgio užtarimą. Įvardytos malonės, apie kurias tikintieji paliudijo per praėjusius metus, dažnas palikdamas ir padėkos ženklą–votą. Tad ir šį kartą po šv. Mišių savo liudijimais dalijosi Dievo malones per pal. Jurgio užtarimą patyrusieji, buvo pašventinti ir prie Pal. Jurgio altoriaus pakabinti 7 votai. Šiemet dėkota ir už ypatingą Dievo malonę mūsų tautai ir Bažnyčiai – arkivyskupo Teofiliaus Matulionio paskelbimą palaimintuoju. Šv. Mišias pirmąją atlidų dieną celebravo ir pamokslą pasakė pal. Teofiliaus beatifikacijos bylos postulorius kun. Mindaugas Sabonis. Pradėdamas homiliją kunigas pasidžiaugė, kad tenka dalyvauti gyvos Bažnyčios šventėje, kurioje minimi du palaimintieji, o tikintieji liudija konkrečias Dievo malones, palietusias jų gyvenimus per pal. Jurgio užtarimą. Kun. Mindaugas ragino kuo geriau pažinti mūsų palaimintuosius, stengtis sekti jų pavyzdžiu – leisti Dievui būti matomam mūsų gyvenimuose ir, svarbiausia, su pasitikėjimu melsti palaimintųjų užtarimo ne tik kiekvienam asmeniškai, bet ypač visai visuomenei svarbiais reikalais.

Pasibaigus pamaldoms, bazilikos Švč. Jėzaus Širdies koplyčioje piligrimai turėjo galimybę pamatyti ekspoziciją apie naujojo palaimintojo Teofiliaus gyvenimo ir šventumo kelią.

Liepos 10-oji, antroji jubiliejinių palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC atlidų diena, skirta socialiniams darbuotojams bei savanoriams, prasidėjo katecheze. Joje Vilkaviškio vyskupijos jaunimo sielovados vadovas kunigas kun. Jonas Cikana kalbėjo apie šventuosius ir šventumą, kurių esminis bruožas – meilė Dievui ir iš jos kylantis nesavanaudiškas tarnavimas kitiems. Šios katechezės šaltinis – pal. Jurgio konferencija „Apie šventumo siekimą“, sakyta lygiai prieš 100 metų. Kunigas, išėjęs iš presbiterijos, labai artimai, šiltai ir nuoširdžiai bendravo su maldininkais, gausiai susirinkusiais ne tik iš Marijampolės, bet ir iš Alytaus dekanato parapijų ir trijų Palaimintojo Jurgio Matulaičio draugijos skyrių. Dažnai katechezė tapdavo klausimų ir atsakymų pokalbiu. Apibendrinamas katechezę kunigas pabrėžė meilės reikšmę. Be meilės mūsų visi darbai būtų beverčiai, be meilės mes nieko nelaimėtume. Dievo meilė geba išplėsti mūsų širdis, tik Dievas mums padeda mylėti savo priešus, laiminti juos. Svarbu šventėjimo kelyje išmokti maldos: pabūti su Viešpačiu, tyloje pabendrauti, kalbėti jam ir klausyti, ką Dievas sako.

Pagrindinėms iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo vysk. Juozas Žemaitis MIC, drauge su juo meldėsi būrys kunigų iš Vilkaviškio vyskupijos Alytaus dekanato, vadovaujami dekanato g. kan. Arūno Užupio, svečiai kunigai iš kitų vyskupijų, taip pat keletas visai neseniai šventimus gavusių vedusių diakonų iš Kauno arkivyskupijos. Ypač daug piligrimų šią dieną atvyko iš Vilkaviškio vyskupijos Alytaus dekanato, šv. Mišių metu giedojo Alytaus Švč. M. Marijos Krikščionių pagalbos parapijos choras.

Homilijoje kunigas J. Cikana, cituodamas Šventojo Rašto ištrauką apie pasiūstus į pasaulį 72 mokinius, priminė, kad pasaulis šiandien ir yra ta didelė pjūtis, todėl Dievas leido pakviesti darbuotis Bažnyčioje diakonus,

Kunigų paskyrimai

Šiaulių vyskupijoje

Kun. **Stanislovas Žukauskis** atleistas iš Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šakynos Šv. arkangelo Mykolo ir Žarėnų-Latvelių Šv. Mikalojaus parapijų klebonu, taip pat įpareigotas rūpintis Šakynos seniūnijoje esančia koplyčia Agailiuose.

Kun. **Jordanas Urbonas** atleistas iš Šakynos Šv. arkangelo Mykolo bei Žarėnų-Latvelių Šv. Mikalojaus parapijų klebono pareigų bei įpareigojimo aptarnauti koplyčią Agailiuose ir paskirtas Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaru – altaristu.

–Š–

Žolinė Pažaislyje

„Tegu kiekvieną įprastoje kasmetinėje ir vis kitokioje Žolinės šventėje Pažaislyje Viešpats paliečia savaip, duoda tai, ko labiausiai mums reikia dabar“, – sakė kun. Artūras Kazlauskas, aiškinęs liturgiją kauniečiams, kurie Lietuvos Šv. Kazimiero kongregacijos seserų kvietimu tradiciškai gausiai susirinko į Pažaislio vienuolyną švęsti Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų.

11 val. šv. Mišios buvo aukojamos Pažaislio Marijos Apsilankymo pas Elzbietai bažnyčioje, o po pietų vyko iškilminga kulminacija – iškilmingos šv. Mišios šventoriuje priešais bažnyčią, prie altoriaus su Gražiosios Meilės Motinos ir Kūdikių atvaizdu. Šv. Mišiose giedojo Kauno valstybinis choras, vadovaujamas prof. Petro Bingelio.

Prieš iškilmingas šv. Mišias Sutaikinimo maldai vadovavo Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, pakvietęs visus susitaikyti su Dievu taip pat ir atliekant asmeninę išpažintį – išpažinčių čia pat, vienuolyno kiemelyje, klausė miesto parapijose tarnaujantys Kauno I dekanato kunigai.

„Esame vienybėje su kitais žmonėmis, kurie šiandien švenčia Mergelės Marijos Ėmimą į dangų ir kitose Lietuvos šventovėse. Marijos paėmimas į dan-

gų su siela ir kūnu reiškia, kad Dievui rūpi visas žmogus. Dievas žvelgia į mus ir mato mūsų prašymus – sveikatos, laimės, pagalbos. Dievas laimina ypač žemdirbių darbą ir šio darbo vaisius“, – sakė pilnutėliame šventoriuje kauniečius ir miesto svečius netrukus sveikinęs ir iškilmingoms šv. Mišioms vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Lioginas Virbalas. Skambant choro giedamai Marijos giesmei *Magnificat* arkivyskupas palaimino žolynus žmonių rankose kaip padėką Dievui už jo sukurtą pasaulį. Šv. Mišias koncelebravo Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, t. Aldonas Gudaitis SJ ir kun. Artūras Kazlauskas.

„Švenčiame Mergelės Marijos pergalę, jos džiaugsmo pilnatvę. Marija pirmoji priėmė Dievo Sūnaus Įsikūnijimo žinią ir tapo Jo Motina, ji pirmoji su kūnu ir siela paimta į dangų. Marija pirmoji ant rankų paėmė Kūdikį Jėzų, dabar pirmoji savo Sūnaus apglėbta ir atvesta į dangaus Tėvo prieglobstį“, – vėliau savo homilijoje sakė arkivyskupas, atkreipdamas dėmesį, jog Marijos dangun paėmimas yra Dievo pasilenkimas prie mažųjų ir nuolankiųjų, tai paliudijimas, kad kiekvienas esame Dievui be galo brangus, kad kiekvieno žmogaus – su siela ir kūnu – orumas yra neliečiamas. Ši šventė, bylojanti apie dangų, paradoksaliai mus pastato ant žemės, sugrąžina į tikrą kasdienį gyvenimą. Be kita, ganytojas pasidalijo Benedikto XVI mintimi, jog ne tik Dieve yra vietos žmogui, bet ir žmoguje yra vietos Dievui. Tai matome ir Marijos gyvenime, ir Dievo artumoje nuolat gyvenusio palaimintojo Teofiliaus Matulionio gyvenimo istorijoje. „Jo paskelbimas palaimintuoju – tai pripažinimas, kad jis yra ten, kur su kūnu ir siela paimta Mergelė Marija, – yra Dievo artumoje“, – sakė arkivyskupas.

Po visuotinės maldos atnašas prie altoriaus nešė ukrainiečių šeima – karo pabėgėliai iš Luhansko srities.

Liturgijos pabaigoje seserų kazimieriečių vardu atleidų dalyviams, vienuolyno talkininkams, geradariams, aukotojams dėkojo ses. Lidija Edita Šicaitė. Pasibaigus šv. Mišioms, Kauno valstybinis

pasauliečius, vedusius vyrus. Kunigas apžvelgė ramybės sąvoką, ką ji reiškia ir kodėl mums reikia ramybės. Atkreipė dėmesį į situacijas, kada Jėzus buvo ramus ir kada ne: dykumoje, šventykloje, Alyvų sode paskutinį kartą melddamasis prieš mirtį. Homilijoje tarsi naujaip pateikta minčių ir samprotavimų apie pasiaukojamą tarnystę Dievui ir Bažnyčiai, apie taiką, kuri pasiekama tik kantriai nešant savo kryžių, apie pasiryžimą iš visos širdies ištarti Dievui: *Teesie Tavo valia*.

Atnašas nešė Maltos ordino pagalbos tarnybos savanoriai, Alytaus dekanato tikintieji ir Palaimintojo J. Matulaičio draugijos Alytaus skyriaus nariai bei atleidų savanoriai ir *Caritas* atstovai, dėkodami Dievui ir prašydami laiminti jų triūsą bei pastangas.

Atleidų tradicijoje labai prasmingas ir visus jaudinantis yra susitelkimas Palaimintojo koplyčioje kalbant jo litaniją, meldžiant jam šventųjų garbės, prašant Dievo sveikatos malonės žmogui ir globos Tėvynei.

Agapė Marijonų sodelyje visada suburia pabendrauti, pasikalbėti, susipažinti. O šį kartą visus džiugiai nuteikė Alytaus Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos choras, vadovaujamas Stasio Mikalionio. Po agapės Palaimintojo koplyčioje buvo meldžiamasi už šeimas, save, artimuosius, už nuklydusius bei pamirštus. Tikintieji kviesti asmeniškai prisitarti prie pal. Jurgio relikvijų ir regimu ženklų – prisilietimu išreikšti savo tikėjimą ir pasitikėjimą Dievo gailingumu, pasiekiančiu mus per pal. Jurgio užtarimą.

Tradicškai šios dienos popietę visi, kas norėjo, vyko Lūginėn, kur kiekvieną dieną Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų kongregacijos seserims vadovaujant meldžiamasi *Gailingumo vainikėlio* malda.

„Dievo visa širdimi ieškodami [...] tuo pačiu geriausiai patarnausime ir žmoniui, ir visuomenei“, – anuomet dienoraštyje rašė pal. Jurgis Matulaitis. Atsiliepiant į šį palaimintojo priminimą ir kvietimą, kasmet atlaiduose viena diena skiriama maldai už besidarbuojančius įvairiose tarnybose, būdiniuose dėl visuomenės gėrio. Liepos 11 d. pamaldose dalyvavo Marijampolės priešgaisrinės apsaugos tarnybos ir Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato vadovybė bei nemažai šių ir kitų tarnybų darbuotojų. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo vysk. Rimantas Norvila, Vilkaviškio vyskupijos ordinaras. Drauge meldėsi vysk. emeritas Juozas Žemaitis ir gausus kunigų būrys iš Vilkaviškio vyskupijos Aleksoto ir Prienų dekanatų bei iš kitų Lietuvos vietų.

Homilijoje kun. Algirdas Toliatas, vyriausiasis policijos kapelionas, ypač pabrėžė pal. Jurgio šūkį: *Nugalėk blogį gerumu*. Kunigas atkreipė dėmesį, kad blogį nugalėti ypač padeda bendrystė, bendra pozityvi veikla. O nepasitenkinimas, irzlumas ar pyktis visiškai negelbsti šioje kovoje. Priešingai, tai yra smulkiosios neapykantos formos, griaunančios Dievo dvasią mummyse ir kituose. Kunigas priminė esminę tiesą apie žmogų: mes visi – geri ir ne, dori ir ne – esame sukurti pagal Dievo paveikslą. Ir vargšas tas žmogus, kuris negyvena savo dieviškąja prigimtimi.

Prieš šv. Mišias katechezėje kun. Remigijus Gaidys, Šilavoto ir Plutiškių parapijų klebonas, policijos kapelionas, remdamasis pal. Jurgio konferencijos „Apie sakramentinę išpažintį“ mintimis, kvietė susimąstyti apie Sutaikinimo sakramento svarbą. Susitaikymas su tėvais, draugais, vaikais ar kolegomis visuomet palieka džiaugsmą ir ramybę širdyje. Tačiau kartais tai padaryti

būna sunku. Ne visuomet lengva susitaikyti ir su Dievu. Tačiau Dievas, kaip gailėstingasis tėvas iš Luko evangelijos pasakojimo, visuomet su meile laukia savo paklydusio sūnaus ar dukters. Kaltumo jausmas uždaro žmogų savyje. Žmogus lieka vienas ir kenčia. Užuoat leidžsis būti matomas To, kuris nesiliauja jį mylėjęs, žmogus bėga pasislėpti, tačiau kuo vienišesnis yra žmogus, tuo nuodėmė darosi vis didesnė. O Geroji Naujiena yra tai, kad Dievas nepasitenkina žmogaus atsiskyrimu, bet imasi iniciatyvos susitaikyti. Nuodėmės išpažinimas mus išlaisvina ir vėl sugražina pas Dievą, atkuria bendrystę su juo ir jo Bažnyčia. Eiti išpažinties – tai būti sąžiningam pačiam sau. Atlikti išpažintį – tai ne informuoti Dievą: jis ir taip mus pažįsta, o laisvai ir iki galo atsiverti, nebevilkti sunkios naštos.

Piligrimai, tarp kurių nemaža Pal. Jurgio Matulaičio draugijos narių, tądien gausiai atvyko iš Aleksoto ir Prienų dekanatų. Jie aktyviai dalyvavo liturgijoje: skaitė skaitinius, nešė atnašas, o giedojimui vadovavo Aleksoto Šv. Kazimiero parapijos choras.

Liepos 12-oji yra diena, kai lygiai prieš 30 metų, 1987 m. liepos 12 d., Marijampolėje vyko svarbiausias įvykis to meto Lietuvoje. Tiesa, neskelbtas ir neviešintas žiniasklaidos, tačiau sutraukęs apie 40, o gal ir 50 tūkstančių tikinčiųjų. Atlaiduose tądien melstasi už visus švietimo ir žiniasklaidos darbuotojus, tikybos mokytojus bei katechetus.

Katechezę sakęs Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčios rektorius, teologijos ir bažnytinės teisės licenciatas kun. Simas Maksvytis, vėliau šv. Mišių metu dalijęsis ir pamokslu, padėjo atrasti ir apmąstyti pal. Jurgio 1925 m. rašyto ganytojiškojo laiško apie krikščionišką ugdymą įžvalgų aktualumą šiandien. Kunigas pabrėžė, kad mūsų laikais technologinės plėtros suteikta galimybė naudotis komunikavimo priemonėmis leidžia nesuskaičiuojamai gausybei žmonių per vieną akimirką dalytis naujienomis ir plačiai jas paskleisti. Naujienos gali būti geros arba blogos, teisingos arba melagingos. Dar tikėjimo tėvai žmogaus protą lygino su malūnu, kuris, varomas vandens, negali sustoti. Malūnininkas turi nuspręsti, ką malti – grūdus ar svidres. Žmogaus protas visada veikia ir negali liautis „malęs“ to, ką gauna, tačiau nuspręsti, kokią medžiagą jam tiekti, turime mes patys.

Šv. Mišioms vadovavo Vilkiškių vyskupas Rimantas Norvila. Drauge su ganytoju meldėsi gausus būrys kunigų iš Šakių dekanato, giedojo Griškabūdžio parapijos choras. Pal. Jurgio užtarimui savo atsakingas ir nelengvas užduotis pavesti susirinko nemažas būrys pedagogų iš Šv. Mato, Šv. Cecilijos, Marijonų gimnazijų, gausus būrys tikybos mokytojų. Kaip visuomet, džiaugsmingai ir aktyviai pamaldose dalyvavo ir Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai.

Pradėdamas šv. Mišias Vilkiškių vyskupijos ganytojas pasidžiaugė gausiu būriu piligrimų iš Šakių dekanato, o ypač vaikais iš Kudirkos Naumiesčio, kurie kanauninko Donato Jasulaičio iniciatyva jau daug metų tradiciškai prieš Palaimintojo atleidus priima pirmąją Komuniją ir atvyksta į Marijampolės baziliką. Tai jiems graži išskilmė, visam gyvenimui įsimintina diena. Tai gražusėjimas Dievo link, palydint tikybos mokytojams ir kunigui.

Homiliją kunigas S. Maskvytis pradėjo kalbėdamas apie atleidų savaitės akcentą – maldą, kuri buvo be galo svarbi palaimintajam, kuri ir šiandien kviečia artyn prie mūsų visų šaltinio – Kristaus. Tai galinga jėga ir brangi dovana. Ją galima dovanoti ir priešui, ir mylimam, ir mirusiam, ir dar

choras pagiedojo giesmių danguje išaukštintos Mergelės Marijos garbei, padovanodamas kauniečiams dar vieną maldos ir susikaupimo valandėlę.

-kait-

Nauja Vilniaus arkivyskupijos Caritas direktorė

Nuo rugpjūčio 9 d. Vilniaus arkivyskupijos Caritas direktoriaus pareigas pradėjo eiti Daiva Kanevičienė. Naujoji VA Caritas vadovė iki šiol dirbo telekomunikacijų ir informacinių technologijų srityje, yra sukaupusi didelę darbo su klientais, procesų valdymo, tarptautinio darbo patirtį. Daug metų priklausydama maldos grupei ir atlikdama maldos tarnystę D. Kanevičienė subrandino norą skirti savo laiką darbui Bažnyčios karitatyvinės veiklos lauke.

VA Caritas yra viena iš giliausias socialinės pagalbos tradicijas turinčių organizacijų Lietuvoje ir plačiausią socialinės pagalbos tinklą turinti nevyriausybė organizacija Vilniaus regione. 2016 metais VA Caritas padaliniuose ir parapijų bendruomenėse dirbo 92 darbuotojai ir 577 savanoriai. Socialinę, psichologinę ir dvasinę pagalbą VA Caritas centruose gavo 17 659 žmonės, dar 2 288 žmonės ieškodami pagalbos kreipėsi į parapijų bendruomenes. 2016 m. įvairioms pagalbos veikloms VA Caritas skyrė 1 856 277,84 Eur.

2016 m. rudenį VA Caritas direktoriui Linui Kukuraičiui tapus socialinės apsaugos ir darbo ministru, VA Caritas laikinai vadovavo Vaiva Mačižaitė-Kazlauskienė, iki tolėjusi direktoriaus pavaduotojos socialinėms programoms ir centrams pareigas.

-vcci-

Kunigų seminarijose pradės studijas 19 jaunuolių

Į tris Lietuvoje veikiančias kunigų seminarias šiemet priimta 19 jaunuolių.

Šiemet Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje stojamieji egzaminai vyko liepos 18 d. Buvo pateikti 12 kandidatų prašymai. Priėmimo komisijos sprendimu 10 prašymų buvo patenkinti.

Kauno kunigų seminarijoje stojamieji egzaminai vyko rugpjūčio 3 d. Buvo pateikti 8 kandidatų prašymai. Priėmimo komisijos sprendimu 6 prašymai buvo patenkinti.

Į Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminariją kandidatavo 5 jaunuoliai, priimti 3.

-bernardinai.lt

Trakuose pašventinti nauji varpai

Liepos 16 d. Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčioje Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, dalyvaujant gausiai susirinkusiems parapijiečiams ir svečiams, konsekrovo altorių bei pašventino du naujus varpus. Didysis, Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, varpas sveria 700 kg, Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio varpas – 470 kg. Ant jų išlieti užrašai lotynų kalba. Du pašventinti bažnyčios varpai išlieti Lenkijoje, garsioje brolių Kruševskių varpų liejykloje Vengruve. Iki šiol Trakų bažnyčia turėjo tris varpus, kurių didžiausias, palyginti, kuklus – 100 kg svorio.

„Bendruomenė neatsitiktinai pasirinko varpus, kad išskirtinai paminėtų valstybei ir jos žmonėms svarbias datas. Varpų garsas įprasmins šių įvykių reikšmę. Jų gaudesys nuo bažnyčios sklinda toli: pasiekia Trakų apylinkes, sklendžia netik Galvės, Totoriškių, Bernardinų ežerų bangomis, bet aidi ir tolimesniame Skaisčio ežere. Varpai – tai iškalbinga mūsų žinia ir ateinančioms, kurios dar gims, kartoms“, – sakė vienas iš naujų varpų atsiradimo iniciatorių, Trakų bažnyčios klebonas dekanas Jonas Varanckas. Pasak klebono, gyvename išskirtiniu istoriniu laiku. Kitamet minėsime Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį bei stebuklingomis galiomis žinomo Trakų Dievo Motinos paveikslą karūnavimo 300-ąsias metines. Pastaroji data gražiai įsilieja į mūsų valstybės atkūrimo šimtmečio renginių panoramą. Be to, šiemet Seimas, siekdamas puoseleli Lietuvos ir Europos kultūros paveldą per Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslą karūnavimo 300 metų

tik gimiančiam. Grįždamas prie Evangelijos, kuri tądien perteikė žinią apie septyniasdešimt du mokinius, Jėzaus pasiūstus pirma savęs, kunigas pabrėžė, kad mes visi esame tų septyniasdešimt dviejų mokinių įpėdiniai. Visi esame pašaukti liudyti žmonėms Išganytoją. Taip kiekvienas krikščionis tampa apaštalu. Septyniasdešimt dviejų mokinių siuntimas mums kalba apie galimybę būti nesuprastiems ir nepriimtiems, apie galimus trūkumus, būtina kantrybę, ilgą kelią į tiesą.

Liepos 13-ąją, Pal. Jurgio atleidų penktąją dieną, Marijampolės bazilikoje visų pirma būrėsi tie, kuriuos tėvas Jurgis itin mylėjo ir kuriems džiaugsmingai tarnavo – kunigai ir pašvęstieji.

Šv. Mišias, kurioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis, kunigai vienuoliai jėzuitai, marijonai ir saleziečiai, būrė kunigų iš Vilkaviškio vyskupijos Lazdijų dekanato ir svečių iš kitų Vilkaviškio vyskupijos dekanatų bei vyskupijų. Pal. Jurgio užtarimui pavesti savo ir savo bendruomenių intencijas susirinko Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių, Mažųjų Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių, Šv. Elžbietos seserų, Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių, Šv. Šeimos seserų, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų ir kitų kongregacijų seserys, Dievo gailestingumo tarnaičių pasauliečių instituto, Vilkaviškio vyskupijos pašvęstųjų našlių asociacijos, pasauliečių pranciškonų ordino nariai.

Melsta Dievo malonių kunigams, taip pat drąsos ir atvirumo dovanos jaunimui, kad kuo daugiau jaunų žmonių atsilieptų į Viešpaties kvietimą ir pasirinktų kunigiškąją tarnystę ar vienuoliškąjį kelią. Gražus būrė piligrimų, tarp jų gausiai Pal. Jurgio Matulaičio draugijos narių, tądien atvyko iš įvairių Vilkaviškio vyskupijos Lazdijų dekanato parapijų: Lazdijų, Leipalingio, Krikštonių, Kapčiamiesčio ir kitur. Šv. Mišiose giedojo Krosnos Šv. Mato parapijos choras.

Katechezė, o vėliau pamokslą sakęs kanauninkas, profesorius, teologijos daktaras kunigas Kęstutis Žemaitis apžvelgė Bažnyčios mokymą apie Kunigystės sakramentą ir, remdamasis pal. Jurgio konferencijų mintimis, pristatė klausytojams kunigą kaip žmogų, liudijantį Kristų. Kunigystės sakramentas – tai paties Kristaus apaštalamis bei jų įpėdiniais ir pasirinktiems pagalbininkams ypatingu ženklų ir galia pavesta pasiuntinybė Bažnyčioje toliau tęsti Viešpaties tarnystę. Kunigystė yra Dievo dovana ir, anot palaimintojo, kunigas yra žmogus, liudijantis Kristų. Jis pašauktas tarnauti Dievo tautai, todėl privalo spinduliuoti dorybėmis, tačiau yra silpnas ir pavargstantis, gavęs šventimus, tačiau savo žmogiškumu kaip ir kiekvienas Dievo tautos narys yra ribotas. Jis moko, laimina, šventina, tačiau jam reikia Dievo malonės ir tikinčiųjų palaikymo. Katechezėje apmąstyti gero kunigo bruožai pagal tėvą Jurgį. Tos dienos apmąstymą kunigas K. Žemaitis papildė gražiais pavyzdžiais iš kunigų, turėjusių aistrą ir pasiryžimą iki galo tarnauti žmogui, o per jį Dievui, gyvenimo. Ypač atkreipė dėmesį į pirmojo Vilkaviškio vyskupo Antano Karoso, kurio mirties 70-osios metinės šiemet minimos, asmenį.

Liepos 14-ąją – Ligonių, slaugytojų ir medikų dieną – ypač melstasi už visus kenčiančius dėl įvairių fizinių ligų, taip pat nuo priklausomybių ir dvasinių negalių bei tuos, kurie jais rūpinasi. Katechezėje ir Mišių homilijoje teologijos mokslų daktaras kun. Žydrūnas Kulpys, Liudvinavo parapijos klebonas, Marijampolės bendruomenės „Tikėjimas ir Šviesa“ ir Vilkaviškio vyskupijos

pašvęstųjų našlių asociacijos kapelionas, kalbėdamas apie sunkias situacijas, su kuriomis tenka susidurti kiekvienam, ypač pabrėžė kantrybės dorybę, kurios svarbą savo raštuose gan aiškiai atskleidžia pal. Jurgis Matulaitis.

Šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas ordinaras Rimantas Norvila, koncelebravo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis, Vilkaviškio dekanas, prelatas, kanauninkas Vytautas Gustaitis, gausus būrys šio dekanato kunigų bei svečių kunigų iš įvairių Vilkaviškio vyskupijos ir kitų vyskupijų parapijų.

Arčiausiai altoriaus šv. Mišių metu būrėsi savo slaugytojų, globėjų ir savanorių palydėti ar neįgaliųjų vežimėliais atvežti ligoniai. Drauge meldėsi gausus būrys medikų iš Marijampolės ligoninės, Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centro ir kitų medicinos bei globos ir slaugos institucijų. Savo parapijos globėjui padėkoti už patirtas malones ir melsti savo ir visų savo parapijiečių intencijomis šiandien atvyko grupė piligrimų iš Kauno Pal. Jurgio Matulaičio parapijos, vadovaujami diak. Emilio Vasiliausko. Pal. Jurgio Matulaičio draugijai šiandien atstovavo Druskininkų Šv. apaštalo Baltramiejaus parapijos skyrius bei prie Pilnų Namų bendruomenės veikiantis skyrius. Giedoją Vilkaviškio katedros choras.

Pasibaigus agapei, kaip ir kitomis atlydų dienomis, melstasi pasivedimo pal. Jurgiui malda, kurios metu piligrimai meldžiasi visiems aktualiomis, bet taip pat savo asmeninėmis intencijomis, dažnai prašydami pagijimo malonės sau ar savo artimiesiems per palaimintojo užtarimą. Kun. Andrius Šidlauskas MIC, pal. Jurgio Matulaičio kanonizacijos bylos vicepostulatorius Lietuvoje, tądien išgirdo jau trečią šią savaitę liudijimą apie sugrąžintos sveikatos malonę.

Liepos 15-ąją švęsta katalikiškųjų judėjimų ir bendruomenių diena. Į atlydus susirinko ir liturgijoje aktyviai dalyvavo Marijampolės dekanato kunigai ir tikintieji, Marijampolės Šv. ark. Mykolo ir Šv. Vincento parapijų bei Kazlų Rūdos Švč. Jėzaus Širdies parapijos Pal. Jurgio Matulaičio draugijos skyrių nariai. Drauge su jais meldėsi ir gausus būrys maldininkų, atstovaujančių įvairiems katalikiškiems judėjimams ir organizacijoms: Gyvojo rožinio (grupė iš Panevėžio), Marijos legiono (grupės iš Šakių, Kauno, Vilkaviškio ir vietiniai marijampoliečiai), Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės (grupė iš Kauno), Sutuoktinių susitikimų judėjimo (grupė iš Panevėžio), Katalikių moterų Šv. Elzbietos draugijos (grupė iš Šiaulių) nariai, taip pat piligrimų grupės iš Gižų, Gelgaudiškio, Alytaus, Virbalio, Varėnos parapijų.

Prieš šv. Mišias katechezėje apie Bažnyčią kaip bendruomenę ir bendruomenės joje kalbėjo teologijos daktaras kun. Rimas Skinkaitis, vėliau sakęs ir homiliją šv. Mišiose. Pasak kun. Rimo, bendruomeniškumas yra viena esminių Bažnyčios savybių ir siekiamybių. Bendruomeniškume atsiskleidžia ir per jį reiškiasi Bažnyčios kaip Dievo tautos tapatybė. Apaštalas Paulius lygina Bažnyčios bendruomeninę struktūrą su šeima. Bažnyčios narių santykiai yra šeimos pobūdžio žmogiškieji santykiai. Kaip šeima, taip ir Bažnyčia – Kristaus Karalystė žemėje, kaip ją mėgo vadinti pal. Jurgis, turi pasaulyje įgyvendinti Dievo meilę, semdamasi jėgos iš tikėjimo būti jo artumo vieta ir ženklas. Todėl toks svarbus yra bendruomeninis tikėjimo išgyvenimas, kurį visada skatino Bažnyčia, jo praktikavimas ir brandinimas.

Šv. Mišioms vadovavo vysk. Rimantas Norvila, koncelebravo vysk. emeritas Juozas Žemaitis MIC, marijonų vicegenerolas t. Joe Roeschas ir būrys

jubiliejų, 2018 metus paskelbė Lietuvos Globėjos, Trakų Dievo Motinos, paveikslų karūnavimo 300-ųjų metinių minėjimo metais.

Trakų šventovė ir jos malonėmis garšėjantis Dievo Motinos paveikslas yra artimai susijęs su Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu Vytautu ir Lietuvos valstybingumo istorija, yra neatskirama Lietuvos dvasinio ir kultūrinio gyvenimo dalis. Tai seniausias Dievo Motinos paveikslas Lietuvoje, pirmasis Romos popiežiaus karūnuotas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir antrasis Abiejų Tautų Respublikoje. Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslas yra gerbiamas katalikų, stačiatikių bei musulmonų, o Trakų šventovė nuo seno gausiai lankoma piligrimų iš Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos ir kitų kraštų.

Pašventinti naujieji varpai dar nebus keliami į bažnyčios varpinę, nes šiems darbams reikia kruopščiai pasiruošti. Tikimasi juos įkelti jubiliejinių metų priešaušryje. „Kol kas varpai bus bažnyčioje ir juos bus galima apžiūrėti, paliesti, pasigėrėti visiems, kas to panorės“, – sakė klebonas J. Varaneckas. –vilmensis.lt

Pašventintas kryžius

Liepos 25 d. Kudoriškio kaime (Skiemonių sen.) pašventintas palaimintojo kankinio, arkivyskupo Teofiliaus Matulionio garbei pastatytas 5 metrų trijų dalių kryžius. Didingą kryžių iš vientiso audros nulaužto ažuolo išskobė ir Anykščių žemėje pastatė skulptorius Tauras Česnulevičius.

Į šventinimo iškilmes atvyko gausus dvasininkijos, rajono valdžios atstovų, tikinčiųjų būrys. Šventinimo iškilmes pradėjo T. Matulionio atminimo įamžinimo organizatorius, Skiemonių ir Alanotos parapijų klebonas Sigitas Sudentas. Iškilmėse dalyvavo popiežiaus apaštališkasis nuncijus Pedro Lopez Quintana, Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Telšių vyskupas koadjutorius Kęstutis Kėvalas, Dusetų Švč. Trejybės parapijos klebonas kanauninkas Stanislovas Krumpļiauskas bei

kiti dvasininkai. Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio garbei jo gimtajame kaime pastatyta kryžių pašventino Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas. Ganytojas, dėkodamas visiems atvykusiems į iškilmės, sakė, kad „šis kryžius yra vilties ir meilės ženklas“.

Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis, tardamas sveikinimo žodį, patikino, kad „ši vieta bus tinkamai prižiūrima“. Molėtų rajono meras Stasys Žvinys džiaugėsi, kad garbe turėti savo palaimintą gali pasidalyti su anykštėnais ir ragino saugoti jo atminimą.

Pasibaigus šventinimo iškilmėms, Skiemonių ir Alantos parapijų klebonas Sigitas Sudentas visus pakvietė į šv. Mišias Alantos šv. Jokūbo bažnyčioje, kurioje 1873 metais buvo pakrikštytas mažasis Teofilius. Po šv. Mišių maldininkai ėjo į Alantos kapines padėti gėlių, pasimelsti prie arkivyskupo Teofiliaus motinos Onos Juočepytės-Matulionienės kapo.

-silelis.res.lt

Atminimo lenta pal. Teofilui Matulioniui

Rugpjūčio 10 d. Sankt Peterburgo šv. Jėzaus Širdies bažnyčioje atidengta ir pašventinta lenta palaimintajam arkivyskupui Teofilui Matulioniui atminti.

Teofilius Matulionis 1910–1929 m. buvo šios bažnyčios statybos organizatorius bei parapijos klebonas. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui bažnyčios statyba sustojo, sovietiniais metais bažnyčios pastate buvo įrengtas bendrabutis. 2003 m. pastatas grąžintas bažnyčiai, šiuo metu vyksta jo rekonstrukcija. Mišios laikomos požemyje esančioje koplyčioje, čia pritvirtinta ir atminimo lenta. Pabaigus rekonstrukciją lenta bus perkelta prie centrinių durų.

Lentos įrengimu rūpinosi Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Sankt Peterburge, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenė.

Iki šiol Sankt Peterburge buvo tik viena Lietuvą menanti vieta – atminimo lenta M. K. Čiurlioniui. Minint Lietuvos vals-

kunigų iš Vilkaviškio ir kitų vyskupijų. Giedojo Česlovo Sasnausko kamerinis choras, vadovaujamas Mindaugo Radzevičiaus.

Pasivedimo pal. Jurgiui pamaldose kunigai asmeniškai meldėsi už tikinčiuosius, o tikintieji prisilietimu prie pal. Jurgio sarkofago išreiškė pasitikėjimą Dievo gailestingumu, kurį jis leidžia patirti per savo šventųjų užtarimą. Ypač gausus maldininkų būrys meldėsi Gailestingumo vainikėlio malda pal. Jurgio tėviškeje, Lūginės kaime esančioje koplyčioje.

Šią popietę nuotaika bazilikoje ir prieigose buvo ypatinga: ruošiasi rytojaus pagrindinėms šv. Mišioms, naktiniam budėjimui – vigilijai. Šeštadienio vakare sulaukta pėsčiųjų piligrimų grupės iš Lenkijos, Sokulkos miesto. Jie 160 kilometrų ėjo 6 dienas. Pilgrimai dalyvavo vakarinėse šv. Mišiose, šv. Sakramento adoracijoje, šlovinime ir užtarimo maldoje bei Žiburių procesijoje šv. Mergelės Marijos garbei.

Sekmadienį, liepos 16-ąją, Marijampolės bazilikoje švęsta pagrindinė Pal. Jurgio Matulaičio jubiliejinių atleidų diena – beatifikacijos 30-mečio iškilmės. „Palaimintasis Jurgis yra ypatinga dovana lietuvių tautai ir Bažnyčiai“, – sakė šv. popiežius Jonas Paulius II beatifikacijos šv. Mišių homilijoje 1987 m. birželio 28 d. šv. Petro bazilikoje Romoje.

Katechezę vedęs bazilikos klebonas Andrius Šidlauskas MIC kvietė mintimis ir širdimi grįžti į ano meto įvykius. Katechezės metu skambėjo šv. Jono Pauliaus II audiencijos lietuviams piligrimams pal. Jurgio beatifikacijos iškilmių išvakarėse garso įrašas, kuriame buvo girdėti taip brangūs kiekvienam lietuviui popiežiaus žodžiai: „Jurgis Matulaitis, su didele meile vykdydamas vienuoliškąjį pašaukimą, trokšdamas visus nuvesti į išganymą, visiems tapdamas viskuo, tapo dvasiniu tėvu ne tik įkurtoms vienuolijoms, bet ir visai tautai.“ Kun. dr. Andrius Šidlauskas, trumpai pristatęs šį nuostabų popiežiaus kreipimąsi į lietuvių tautą, taip pat citavo ir vysk. Vaičių, kuris tomis dienomis su mažute piligrimų grupele iš Lietuvos buvo Romoje, o grįžęs, liepos 12 d., šioje bazilikoje, klausantis didžiulėms minioms, dalijosi įspūdžiais.

Iškilmings šv. Mišioms vadovavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana. Drauge su juo meldėsi kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ, Liepojos vyskupas Viktoras Stulpins, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, Telšių vyskupas koadjutorius Kęstutis Kėvalas, Vilniaus vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, taip pat apaštališkojo nuncijaus patarėjas mons. Matthew Amponah-Saamoa, marijonų vicegenerolas t. Joe Roeschas MIC, marijonų Lenkijos provincijos vyresnysis t. Tomasz Nowaczekas MIC ir būrys kunigų.

Homilijoje apaštališkasis nuncijus padėjo už pakvietimą dalyvauti iškilmėje, pasveikino susirinkusius tikėjimo brolius ir seseris, perdavė popiežiaus Pranciškaus palaiminimą. Apaštališkasis nuncijus apmąstė kiekvieno žmogaus situaciją, palygindamas mūsų širdis su dirva, kurion Viešpats sėja savo meilės sėklą.

Šv. Mišiose drauge su gausiai susirinkusiais maldininkais, tarp kurių buvo piligrimų grupės iš Lenkijos, Sokulkos parapijos, Vilniaus, Daugų, Punsko,

Lazdijų ir kitų Lietuvos vietų, dalyvavo laikinai einanti Marijampolės savivaldybės mero pareigas p. Irena Lunskenė. Kaip visuomet, aktyviai į liturgiją įsitraukė Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai, o visus atvykstančius pasitiko būrys savanorių.

Pamaldos baigėsi Eucharistijos procesija, kurios priešakyje buvo nešama pal. Jurgio Matulaičio vėliava, pasiūta 1987-aisiais ir pirmą kartą nešta padėkos už beatifikaciją iškilmėje Marijampolėje 1987 m. liepos 12 d. Po procesijos iš daugelio krūtinių su ypatingu nuoširdumu suskambo didingas šlovinimo himnas „Tave, Dieve, garbinam...“. Atrodo, drauge Viešpatį šlovinimo ir gamta: vos pajudėjus procesijai, saulė, buvusi beveik zenite, virš pačių bazilikos bokštų, pasipuošė švytinčiu ratu, kuris neišblėso dar ilgai pamaldoms pasibaigus.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlidai baigėsi agape ir nuotaikingu „Bočių“ kapelos koncertu (vadovas Jonas Zakarevičius) Marijonų vienuolyno kieme. Bazilikos klebonas A. Šidlauskas MIC padėjo visiems padėjusiems organizuoti atlidų oktavą. Skambėjo linksmos lietuviškos dainos, žmonės, kupini pakilios nuotaikos, bendravo. Norintieji, kaip ir kiekvieną atlidų dieną, vyko į palaimintojo tėviškę Lūginėje.

-svp, vmick-

Dvidešimtieji Kryžių kalno atlidai

1997 m., praėjus dviem mėnesiams po Šiaulių vyskupijos įsteigimo ir tik savaitę po ingresso į Šiaulių katedrą, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis atgaivino Kryžių kalno atlidus. Šiais metais organizuoti dvidešimtieji Kryžių kalno atlidai Šiaulių vyskupijoje pasižymėjo dalyvių gausa ir nepaprastai gražiu saulėtu oru.

Kryžių kalno atlidai tradiciškai prasidėjo vigilija. Liepos 29 d. vakare prie šv. popiežiaus Jono Pauliaus II dovanoto kryžiaus susirinkę maldininkai džiugiai sutiko Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį. Šiaulių Šv. Ignaco Lojolos (jėzuitų) bendruomenės narės pagarbino Kryžių liturginiu šokiu. Jam ruošiasi netoli Kryžių kalno vykusiame šeimų stovykloje, kurią organizavo jėzuitų bendruomenė. Šios stovyklos dramos būrelis parengė ir Kryžiaus kelio stočių inscenizaciją. Kryžiaus kelio pabaigoje, padėkojęs vigilijos dalyviams, Šiaulių ganytojas kvietė apkabinti savo gyvenimo kryžių. „Kančia, – sakė vyskupas, – mums duoda stiprybės, nes žvelgiame į tą, kuris pirmas kentėjo. Kančioje padeda atgaila, Komunija. Kristus stiprina, maitina ir drąsina. Dažnai artinkimės prie Kristaus, kad galėtume drąsiai išpažinti tikėjimą.“

Pagrindiniai atlidų renginiai prasidėjo sekmadienį. 11 val. nuo Šiaulių katedros į Kryžių kalną, vadovaujamas Šiaulių vyskupo, išėjo gausus būrys piligrimų. Vyskupo parinktos giesmės – nuo „Kai darganų metas, kai mano siejoj ruduo“ iki vaikams skirtos animacinės „Dievas stato namus“ – drąsino ir kėlė dvasią skirtingo amžiaus žygeiviams. Giesmes keitusiai rožinio maldai vadovavo Šiaulių katedros klebonas dekanas Egidijus Venckus. „Neįsivaizduoju atlidų be šio piligriminio žygio“, – sakė iš Kauno atvykusi vienuolė. Užrašais ant marškinėlių išsiskyrė piligrimai iš Vilniaus Kalvarijų. Kryžių kalne jau šurmuliavo gerokai didesnė minia. Daugiausia maldų skambėjo kalno viršūnėje prie Jėzaus, Švč. Mergelės Marijos statulų ir papėdėje prie šventojo popiežiaus kryžiaus. Nedidelės eilutės susidarė prie išpažinčių

tybingumo atkūrimo šimtmetį tikimasi atidengti atminimo lentą ilgą laiką Peterburge dirbusiam, čia „Pavasario balsų“ poezijos rinkinį išleidusiam prelatui Jonui Mačiuliui-Maironiui.

-teofilus.lt

Austrijos ir Lietuvos katalikų pedagogų partnerystei – 25

Zalcburgo arkivyskupija Austrijoje pasiūlydama dvidešimt penkerių metų partnerystę su Lietuva. Lietuvių pedagogų delegacija aplankė Zalcburgo arkivyskupą, praneša Austrijos katalikų naujienų portalas Kathpress.at.

Dvidešimt penki Telšių Vincento Borisevičiaus gimnazijos mokytojai, moterys ir vyrai, liepos 26 d. aplankė Zalcburgo arkivyskupą Franzą Lacknerį OFM, kuriam padėjo už draugystę ir per ilgus metus teikiamą finansinę paramą. Kontaktai tarp dviejų gimnazijų – privačios Zalcburgo arkivyskupijos *Borromäum* ir Telšių Vincento Borisevičiaus – prasidėjo 1992 metais, kai V. Borisevičiaus gimnazijos atstovai pirmą kartą Zalcburge dalyvavo Pedagogų studijų savaitėje.

Mokytojų delegacijos iš Telšių atstovai, dėkingi už Zalcburgo arkivyskupo draugystę, įteikė jam padėkos raštą, gintarinį meno dirbinį ir perdavė Telšių vyskupo sveikinimą. Zalcburgo arkivyskupijos katechetikos centro vadovas Josefas Ruppchteris svečiams iš Lietuvos papasakojo apie senus laikus siekiančius Zalcburgo arkivyskupijos ryšius su Telšių vyskupija, Bažnyčia Lietuvoje ir Baltijos šalimis. Jis prisiminė Zalcburgo arkivyskupą emeritą Aloisą Kothgasserį SDB, kuris palaikė ryšius su lietuviais katalikais aštuntajame dešimtmetyje, kai buvo Insbruko ganytojas, o 2005 m. lankėsi Lietuvoje piligriminėje kelionėje su Zalcburgo vyskupijos maldininkais.

Susitikime Zalcburgo arkivyskupijos namuose su Lietuvos katalikų pedagogais dalyvavo partnerystę tarp Telšių ir Zalcburgo diecezijų inicijavę kunigai, tarp kurių austras prel. Matthäusas Apesbacheris ir lietuvis prelatas Juozas Šiurys.

-vr-

Jaunųjų ministrantų stovykla

Šiomet jau devintą kartą surengta Kauno arkivyskupijos šv. Mišių ministrantų stovykla tema „Tapk įžymus!“ Taip norėta supažindinti dalyvius su šių metų „įžymybe“ – palaimintuoju Teofiliumi Matulioniu. Dėl skirtingo dalyvių amžiaus buvo organizuojamos dvi stovyklos pamainos: liepos 17–21 d. stovyklavo 13–20 metų jaunuoliai, o liepos 24–28 d. – 7–12 metų dalyviai. Stovyklą, kurioje šiemet dalyvavo daugiau nei 60 patarnautojų, organizavo Kauno arkivyskupijos kurijos sielovados programų koordinatorė Vaida Spangelevičiūtė-Knežienė kartu su Šiluvos parapijos klebonu kun. Erastu Murausku. Stovykla vyko Kaulakių gyvenvietėje, Dalios ir Algimanto Babilių sodyboje. Kiekviena diena turėjo savo temą pagal pal. Teofiliaus asmenybės savybes: „Uolumas“, „Sąžiningumas“, „Atsakingumas“, „Drąsa“ bei „Nuolankumas“.

Pagal dienos temą dalyviams buvo rengiami skirtingi dienos užsiėmimai. Beveik kasdien buvo vedamas užsiėmimas apie liturgiją. Stovyklautojams surengtos išvykos. Vyresnieji leidosi į piligrimystę po Žemaitiją. Pirmiausia jie lankėsi Šaltojo karo muziejuje šalia Platelių ežero. Toliau keliavo į Žemaičių Kalvariją, melsdamiesi ir giedodami nuėjo visas Kalvarijos stotis. Po vakariinės Žemaičių Kalvarijoje vėl leidosi į kelią ir aplankė Pakutuvėnus. Sutaikinimo pamaldose daugelis ministrantų atliko išpažintį, vyko šlovinimas bei šv. Mišios.

Jaunesnieji stovyklautojai vyko į Šiaulius. Ten sutikti ir išlydėti vyskupo Eugenijaus Bartulio jie pėsčiomis ėjo į Kryžių kalną kartu eidami ir Kryžiaus kelią, kurio stotyse stovyklos vadovai sakė trumpus įvadus, liudijimus. Nužygiavę 12 kilometrų Kryžių kalne visi šventė šv. Mišias.

Pirmojoje stovykloje jaunesni stovyklautojai sulaukė svečio – arkivyskupo emerito Sigito Tamkevičiaus. Jis papasakojo apie piligriminę kelionę po pal. Teofilio kalinimo vietas Rusijoje. Vėliau arkivyskupas dalijosi savo patirtimi tremtyje, aukojo šv. Mišias ir kartu su stovyklautojais papietavo. -iš-

klausančių kunigų. Katechezę vedė Šiaulių vyskupijos jaunimo centro vadovas kun. Arūnas Jankauskis.

15 val. prasidėjusiai Eucharistijai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Koncelebravo Minsko-Mogiliovo metropolitas arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus, Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Vilnius vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, apaštališkojo nunciatus patarėjas mons. dr. Matthew Amponsah-Saamoa, Lietuvos Mažesniųjų brolių ordino Šv. Kazimiero provincijos ministras kunigas Algirdas Malakauskis OFM, Palendrių Šv. Benedikto vienuolyno prioras t. Kazimieras Milaševičius OSB, Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretorius kun. Kęstutis Smilgevičius, kun. prelatas Alfonsas Jurkevičius iš Lenkijos (Vroclavo), Kauno arkivyskupo generalvikaras mons. Augustinas Paulauskas, Šiaulių vyskupijos kunigai. Giedojo Kauno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios kamerinis choras, dirigavo meno vadovas Rolandas Daugėla, akomponavo koncertmeisterė Roberta Daugėlaitė.

Arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus perdavė Baltarusijos Vyskupų konferencijos sveikinimus bei geriausius linkėjimus. Pabrėžė, kad Kryžių kalnas, kur sunkiais laikais žmonės ieško paguodos ir vilties, ir Kryžių kalno atlidai garsūs ne tik Lietuvoje. Per pamokslą arkivyskupas akcentavo kryžiaus išmintį. Religijos laisvės ir sykiu sekuliarizmo bei moralinio reliatyvizmo laikais, kai žmonės vis dažniau gyvena taip, tarsi Dievas neegzistuoja, turime kreipti žvilgsnį į kryžių ir prašyti pagalbos, kad išliktume ištikimi krikščioniškajam pašaukimui, tradicijai bei Evangelijos dvasiai. Su tikėjimu turime žiūrėti į Viešpaties kryžių, kad išliktume dvasiškai gyvi. Kryžius – jo ženklą pradedame malda, jis eina procesijos priekyje, yra mūsų bažnyčiose, namuose, pakelėse, gatvėse, aikštėse, jį nešiojame ant kaklo, į jį žiūrime kasdien – ragina mus su meile priimti kasdienio gyvenimo sunkumus. Ar tai ne paradoksas, kai pasaulyje, kuriame dominuoja jėga ir agresija, priimtai tvarkai priešpriešinamas nuolankumas? Kryžiaus paradoksas, anot arkivyskupo, yra tai, kad nuolankumas nugalėjo išdidumą, Dievo „silpnumas“ nugalėjo žmogaus jėgą bei agresiją, meilė nugalėjo neapykantą, šviesa išsklaidė tamsą. Kryžiaus jėga – tai gelbinti jėga, kuri gelbėja iš nuodėmės bei lydi į naują, pilną Dievo malonės, šventumo, laisvės ir palimos gyvenimą Kristuje. Nepaisant mūsų neištikimybės, Dievas nepailsta mūsų mylėti. Anot svečio iš Baltarusijos, šios šventos vietos – Kryžiaus kalno turtinga bei kartu tragiška istorija, taip pat lietuvių dvasinių vertybių gynėjų atmintis neturi pasilikti tik istorijos vadovėliuose ir bibliotekos lentynose. Ji turi būti mūsų širdyse ir skatinti gyventi pagal krikščioniškasias vertybes bei jas ginti. „Lietuvi, neatsisakyk Viešpaties kryžiaus, išlik jam ištikimas, būk tikėjimo tvirtovė, saugok Evangelijos šviesą šiuolaikinio pasaulio sutemose ir dovanok jam viltį, kuri slypi Kristaus kryžiuje“, – baigdamas pamokslą kvietė Minsko-Mogiliovo metropolitas arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus.

Baigiantis šv. Mišioms Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis iškilmingai paskelbė vysk. Julijono Steponavičiaus beatifikacijos bylos, kurią patvirtino Šventųjų skelbimo kongregacija Vatikane, pradžia.

Atlaidus vainikavo Šiaulių vyskupo padėka atlaidų dalyviams ir iš JAV atvykusios garsios lietuvių dainininkės, kompozitorės, pianistės ir poetės Gintarės Jautakaitės giesmės bei dainos.

-irat-

Žolinės atlaidai Krekenavoje

Rugpjūčio 14–20 d. Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atlaidai vyko Krekenavoje.

Rugpjūčio 15-ąją, pagrindinę Žolinės atlaidų dieną, Krekenavos bazilikoje šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Panevėžio vysk. Linas Vodopjanovas.

Žolinės iškilnių išvakarėse į Panevėžio vyskupijos jaunimo dieną švęsti Žolinės atlaidų apie šimtą jaunųjų piligrimų atvažiavo dviračiais, atplaukė baidarėmis. Po Sutaikinimo pamaldų visi dalyvavo šv. Mišiose, kurioms vadovavo Panevėžio vysk. Linas Vodopjanovas. Ganytojas pamoksle priminė, kad anksčiau ši šventė tradiciškai buvo vadinama *Dormitio* – užmigimo švente. Kreipdamasis į susirinkusį jaunimą, vysk. Linas priminė vieną iš LJD šūkių: „Kai Dievas pirmoj vietoj – viskas savo vietoje“ ir paragino įveikti dvi mūsų laikmečio negandas – skubėjimą ir pažeistą balansą tarp dvasinių ir materialinių vertybių. Ganytojas kvietė maldininkus gausiai dalyvauti atlaiduose.

Po šv. Mišių jaunesni šauliai maldininkus pavaišino kareiviška koše. Visą naktį vyko Švč. Sakramento adoracija.

Pagrindinę Žolinės iškilnių dieną Krekenavos bazilikoje Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas pasveikino visus susirinkusius į džiugią šventę, į savo mamos namus. „Žolinė yra šviesi šventė. Sykiu žmonėms artima šventė. Artima, nes mes suvažiuojame į nuostabų susitikimą Dievo Motinos ir mūsų Mamos namuose. Žolinė mus moko keliauti su Marija, kuri buvo Dievo žodžio klausytoja. Klausydama ji moko švęsti jos Sūnaus meilės artumą. Sūnus ir Motina buvo visada drauge. Evangelijoje girdėjome Marijos giesmę. Šiandien labiau nei bet kada galioja jos žodžiai: „Didžių dalykų padarė man Visagalis.“ Šiandien Marija moko dėkoti už Dievo malones. Iš tiesų, koks yra gražus mūsų tikėjimas. Šiandien šventiname žolynus, vaisių pirmienas. Tai reiškia derliaus brandą, o kartu ir dvasios brandą, mūsų brandą. Kartais keistai žiniasklaida bando apipinti šią šventę kažkokiomis kitomis prasmėmis. Žolinėje mes pasveikiname Mariją, kuri šiandien yra danguje. Pagarbiai prisimename šį tikėjimo įvykį. Ir mes esame kviečiami keliauti tenai. Prisimename, kad turime dėkoti Dievui už viską, ir pagerbiame Mariją, kuri yra mūsų Motina. Žolinė primena, kad Marija dalyvavo išganymo istorijoje: nuo ištarto „taip“ iki išaukštinimo. Marijos likimas yra įžanga to, kas laukia visų mūsų. Marijos dangun Ėmimas – Visos Bažnyčios paguodos žvaigždėlė. Tai kelrodė žvaigždė, kuri turėtų mus vesti į dangų“, – kalbėjo ganytojas.

Po Mišių gausi maldininkų bendruomenė dalyvavo procesijoje. Vėliau bazilikos aikštėje koncertavo Eglė, Ieva ir Vytautas Juozapaičiai, pristatydami programą „Dainos iš širdies“. Vakare šurmuliavo Žolinės kermošius ir miestelio aikštėje koncertavo Vaidas Dzežulskis (vokalas), Eglė Hokusaitė (vokalas) ir Ovidijus Girdzijauskas (saksofonas).

Kaip ir kasmet, Krekenavoje veikė Žolynėlio stovykla, kurioje dvidešimt parapijos jaunų žmonių vykdė numatytą programą ir visokeriopai pagelbėjo į atlaidus atvykusiems maldininkams.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 600 egz.

ISSN 1392-6098

© 2017, „Bažnyčios žinios“